

„Propast in dvig“ – povest z Bizeljskega

Danes v našem listu začetak novega podlistka

Prejšnji četrtek se je iztekla Keranikova povest „Jara gospoda“, z današnjim dnevom pa začnemo na sredinskih straneh Dolenjskega lista objavljati nov podlistek, kateremu boste, upamo, z največjim zanimanjem sledili od številke do številke. Odločili smo se, da vam tokrat ponudimo v vsakotjedensko branje ljudsko povest „Propast in dvig“ malo poznanega pisca Januša Golca.

Naši odločitvi ni toliko botrovala pisateljska spretnost ali umetniška vrednost povesti kot njena priljudnost in zanimivost. Dodatni čar daje Golčevemu pisanju to, da teče pripoved o naših ljudeh in naših krajih. Zgodba se namreč dogaja na Bizeljskem.

Avtor je v „Propasti in dvigu“ orisal čase, ko so ob pritokih Sotle na veliko lovili rake, njihov pogin za kugo, tobakarje in tihotapce, čase, ko se je silna nesreča zgrnila nad vinogradnike in je ča zgrnila starih trt uničila „strupenasa rosa“. Povest prepletajo odnolomki, ki bodo zaradi zanimivosti pritegnili tudi tistega, ki mu ni do prijetne zgodbe, saj avtor v njih opisuje malo poznane šege, navade in dogodke.

PISATELJA V GOSTEH

Teden založbe Borec, katerega poglavitni del je bila do pretekle sobote v Krškem Delavskem domu prodajna razstava knjig in okrasnih predmetov, je imel še drugačen program. Na uvodnem srečanju z bralci sta sodelovala književnika Leopold Suhodolčan in Janez Kajzer, a novinarji tednika TV-15 so imeli razgovor s predstavnikami družbenopolitičnega življenja. V petek je dve osnovni šoli in Solski center obiskal pisatelj Tone Svetina, članom posavskih lovskih družin pa je predaval o lovski etiki.

Z. S.

KOČEVJE: PRVIČ PLESNI TURNIR

Plema sekcija Kulturno-umetniškega društva Tine Rožanc iz Ljubljane bo v telovadnici pri bazenu v petek, 15. junija, ob 19.30 priredila prvi plesni turnir v Kočevju. Nastopili bodo plesni pari v latinsko ameriških in standardnih plesih.

STOVIČKOVE PLAKETE

V boštanjski krajevni skupnosti že od lani podeljujejo najzaslužnejšim plakete enega najuglednejših jugoslovanskih medaljerjev in rojaka Vladimirja Stovička. V soboto so jih ob jubileju okteta Boštanjki fantje prejeli: slavnostni govornik Franc Šali, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS, oktet, njegov mentor prof. Egon Kunej, Minka Gale, Manica Polanc in glavni direktor Industrije otroške konfekcije Jutranjke Karl Vehovar. Ta tovarna je med drugim nepogrešljiv mecen kulturnim skupinam v kraju in šoli. Že od lani puščajo v kraju in okrog delovnih prostorov Jutranjke umetniki – samorastniki svoja dela. Tokrat so izročili priznanja Andriji Kusaniču, Francetu Tavcarju, Hermanu Zigridu in Cviju Popoviču.

NA JUBILEJNEM ZLETU 8000 MLADIH – Na predlog članov Okrožnega komiteja SKOJ za Banjo so že 1944. leta v vasi Trnovec nedaleč od Gline, pripravili vojni navkljub veliko telovadno srečanje, na katerem je nastopilo kar 15.000 mladincev in mladink. Z zleti „Bratstva in enotnosti“ smo nadaljevali 1953. leta. Minulega 9. in 10. junija pa je bil v Karlovcu jubilejni 15. zlet, na katerem je nastopilo tudi 400 mladih iz novomeškega zletnega področja. Na sliki: takoj po slavnostnem govoru se je veliko srečanje mladih iz Bosne in Hercegovine, Hrvaške ter Slovenije začelo z mimohodom udeležencev. Več o karlovski prireditvi še na 4. strani. (Foto: Janez Pezelj)

Poletje brigad

Od 23. junija do 26. avgusta bo v črnomaljski občini republiška mladinska delovna akcija „Bela krajina 79“. V treh izmenah bo v šestih brigadah 600 mladink in mladincev iz vse Slovenije delalo na rekonstrukciji vodovoda Kot-Lokve. Ta okoli 7 kilometrov dolgi vodovod je že skoraj povsem dotrajan, saj se celo do 75 odst. vode izgubi.

Hkrati z republiško bo na tem območju še lokalna delovna akcija. V dveh izmenah s po 50 brigadirji bodo mladi iz Bele krajine in pripadniki RSNZ urejali bankine in okolico partizanske magistrale. Obe brigadi, tako republiška kot lokalna, bosta imeli naselje v Kotu pri Semiču.

STUDENTI O ŠTIPENDIRANJU

Klub posavskih študentov sklicuje za jutri v Krškem konferenco o študentski problematiki in kadrovanju v Posavju, o počitniški praksi in stanovanjskih razmerah. Na dnevnem redu je tudi razprava o usmerjenem izobraževanju.

Teslova plaketa izumitelju

Krško: plaketo je prejel Boris Pšeničnik s Senovega za daljinsko krmiljenje črpalke

Občinska raziskovalna skupnost v Krškem zasluži vse priznanje za izjemno pozornost, ki jo posveča izumiteljem in racionalizatorjem. 7. junija so v tem kraju prvič podelili tudi Teslovo plaketo za izumiteljstvo, delo medaljerja Vladimirja Stovička, priznanja ali pohvale pa so podelili še devetim delavcem.

Dokler v Sloveniji ni uvedeno posebno priznanje za izumiteljstvo, bodo krška priznanja podeljevali po svojem pravilniku. Ta določa, da dobi Teslovo plaketo in 2.000 dinarjev nagrade vsak, kdor uveljavi v letu dni vsaj en patent. Denarne nagrade in pismena priznanja pa dobijo tudi vse pomembne tehnične izboljšave v proizvodnji.

Predsednik skupščine krške raziskovalne skupnosti magister Ivan Benički je ob podelitvi poudaril, da pri nas še mnogo premalo cenimo ustvarjalnost. Pravo vrednotenje dela izumiteljev je lahko najboljše naložba za večjo delovno storilnost.

Prvo Teslovo plaketo so v Krškem podelili senovskemu izumitelju Borisu Pšeničniku, ki ima že več patentov, med katerimi je najbolj znan tisti, ki omogoča daljinsko vodenje vodovodne črpalke. Priznanja so prejeli Franc Klayžar iz Tovarne papirja in Celuloze, Albert Urek iz

Brigadirske roke poprijele

Na letošnji zvezni mladinski akciji je začelo v Suhi krajini delati pet mladinskih brigad – V nedeljo je bila na Prevolah slavnostna otvoritev s kulturnim programom

V nedeljo, 10. junija, je bilo brigadirsko naselje pri šoli na Prevolah prizorišče slavnostne otvoritve letošnje mladinske delovne akcije, v katere prvi izmeni dela 5 mladinskih brigad: iz Vinice v Makedoniji, z Reke iz Slovenske Bistrice, Murske Sobote in Šiske

Petič zapovrstjo pomagajo letos brigadirji prebivalstvu nerazvite Suhe krajine do vodovoda in cest, pri tem pa je letošnja akcija še posebej pomembna, ker poteka v jubilejnem letu SKOJ in Partije. Zbrane

brigadirje iz dveh naselij, Prevol in Dobrnjača, ter številne domačine in goste sta nagovorila inž. Jože Petrič, predsednik skupščine MDA Suha krajina, in Stojan Jakovljevič, predstavnik sveta skupnosti krajevnih

OŽIVELA SUHA KRAJINA: z nedeljskim začetkom zvezne delovne akcije je mladost prinesla v Suho krajino nov življenjski utrip. (Foto: R. Bačer)

senovske Metalne, Drago Požun iz brestaniške Elektrarne, Željko Selak iz krškega Imperiala in Andrej Sotolšek iz SOP Krško. Pohvale so prejeli: Mirko Arh in Andrej Vrhovšek iz Tovarne papirja in Celuloze ter Andrej Vovčko in Andrej Strnad iz senovske Metalne.

ALFRED ŽELEZNIK

DELOVODJE KONFEKCIJSKE STROKE

V soboto so na Catežu slovesno izročili diplome 26 slušateljem konfekcijske delovodske šole in pričevala 23 kandidatom I. letnika. Izobraževanje je izvedla sevniška delavska univerza v sodelovanju z mariborsko konfekcijsko delovodsko šolo. Poudariti velja, da je šola končala kar 24 delavcev, kolikor jih je izobraževanje tudi pričelo iz Jutranjke – brežiškega tozda Orlica. Jutranjka je šolanje za svoje delavce tudi plačala. Tako so si zagotovili potrebni delovodski kader.

TESLOVA PLAKETA – Prvo Teslovo plaketo so v Krškem podelili Senovčanu Borisu Pšeničniku (levo). (Foto: Železnik)

Lep sprejem pri bratih

Tudi v Prokuplju največji aplavz slovenski narodni pesmi in narodni pesmi drugih naših narodov

Kočevci so 2. junija vrnili obisk pobratenemu Prokuplju. Teden prej je namreč 72 članov KUD „Abrašević“ gostovalo v Kočevju.

V Prokuplje je odpotovalo 40 Kočevcev, in sicer moški pevski zbor in harmonikar Cveto Križ. Tudi Prokupljanci so podobno kot

Kočevci najbolj navdušeno pozdravili narodno glasbo. Osrednji program je izvajal moški pevski zbor. Harmonikar Cveto Križ pa je požel največ aplavza za partizanska kola in „Bečarca“, zbor pa za pesmi jugoslovanskih narodov. Zelo lepo so domačini sprejeli tudi slovensko narodno glasbo.

AMERICANI IZ JEDRSKE ZA ČRNO GORO

V akcijo zbiranja pomoči za prizadete po potresu v Črni gori so se vključili tudi ameriški strokovnjaki, ki delajo na gradbišču naše prve jedrske elektrarne v Krškem. Strokovnjaki firme Westinghouse so nazkazali 1.045 dolarjev, kar zneso v dinarjih 19.914,55 dinarjev. Vsi delovni ljudje in občani krške občine so do 2. junija zbrali za pomoč Črni gori nad 2,3 milijona dinarjev.

Domačini so sprejeli goste zelo prisrčno in si jih razdelili po domovih, kjer so jih lepo pogostili. Razkazali so jim tudi nekatere tovarne, mesto in muzej.

Med gostovanjem in nastopom v Prokuplju je prišlo tudi do nekaterih ganljivih srečanj. Posebno so bili prijetno presenečeni Slovenci, ki žive v Prokuplju in so po dolgih letih spet videli slovensko narodno nošo in slišali narodno pesem.

J.P.

POSAVSKO ZDRAVSTVO NA ENOTEN TIR

Delegacije sveta posavskih občin so na zadnji seji s svojimi stališči podprle pobudo medobčinskih političnih organizacij, posavskih zdravstvenih skupnosti, zdravstvenih domov in centra v Brežicah za nadaljnji razvoj zdravstva v Posavju in okrepljenim sodelovanjem na tem področju. Za predsednika koordinacijskega odbora, ki bo proučil možnosti za delo z roko v roki, so imenovali Silva Gorenca iz Krškega. Udeleženci seje so brez zadržkov pokazali pripravljenost za intenzivnejšo povezovanje z bolnišnico v Brežicah, ki ima v Posavju svoje naravno zaletje. V srednjeročnem obdobju 1981 – 85 so vse tri občine pripravljene sofinancirati njen razvojni program. Ta bo dokončno opredeljen še letos po sprejetju dogovora o delitvi dela med bolnišnicami v SR Sloveniji.

V KRŠKEM: VNOVIČ RAKAR

V ponedeljek, 18. junija, se bo v Krškem sestala občinska konferenca SZDL novega sestava. Delegati bodo izvolili predsedstva, izvršni odbor ter predsednike svetov koordinacijskega odbora in komisij. Za predsednika je ponovno predlagan Franc Rakar, za podpredsednika Branko Pirč in za sekretarja Ivan Srič.

Konferenca bo sprejela smernice za delo SZDL do 1983 in razpravljala o dosednji aktivnosti SZDL v občini ter delu medobčinskih svetov SZDL.

Krško slavilo

Božidar Jakac častni občan – Senovski Lisci in Transportu priznanji z medaljo Janeza V. Valvasorja

Razstave, promenade koncerti, dramske in glasbene prireditve so dale letos ton krškemu občinskemu prazniku, sedmemu juniju. Slavnostna akademija je bila na predvečer, ko so pred številnim občinstvom podelili kolektivoma senovske Lisce in krškega Transporta častni priznanji z medaljo Janeza V. Valvasorja. Tozdi Lisce na Senovem združuje danes 360 delavk s Senovega, Brestanice, iz vasi na Bohorju, skoraj tretjina pa se jih vozi na delo s Hrvaškega. Lisca praznuje 15-letnico obstoja in je veliko pripomogla k napredku senovske krajevne skupnosti.

Kolektiv Transporta je prav tako mlad. Njegov obstoj sega le dve desetletji nazaj, ko je štel komaj 14 delavcev. Danes jih ima 176. Razvil se je v sodobno transportno organizacijo za cestni tovorni promet, ki ustvari na leto 70 milijonov dinarjev dohodka.

Podelitvi odličij obema delovnim kolektivoma je sledila podelitev naslova častnega občana akademiku profesorju Božidarju Jakcu, čigar ime nosi galerija v

ODDOLŽITEV IN PRIZNANJE. Akademika profesorja Božidarja Jakca so zbori občinske skupščine v Krškem na seji 30. maja proglasili za častnega občana, listino o častnem občanstvu pa so mu izročili na akademiji na predvečer praznika v Delavskem domu. (Foto: J. Teppey)

Kostanjeviškem samostanu, kateri je podaril 375 svojih del.

Praznične prireditve so se v občini vrstile vse do sobote. Na sporedu je bil tudi zanimiv večer amaterske dejavnosti v Delavskem domu ter nastop predšolskih otrok v počastitev mednarodnega leta otrok.

J. T.

VREME

Vročina bo v drugi polovici tedna nekoliko popustila, vendar izdatnejšega dežja še ne bo.

Ministrski sestanek koordinacijskega biroja neuvrščeni, pred letošnjim šestim vrhom v Havani najpomembnejše srečanje gibanja, se je po enotedenskem zasedanju v Colombu končal s potrditvijo enotnosti, ki je niso mogli razbiti poskusi od zunaj.

Tisto, kar je članicam gibanja (sedaj šteje že 94 držav)

Potrjena enotnost

skupno, je pomembnejše od tistega, kar posamezne člene te verige razdvaja.

Osnovni poudarki so naslednji: gibanje ostaja izrazito protiblokovsko naravnano, zavzema se za tiste cilje, ki si jih je postavilo že ob rojstvu in ne priznava naravnega ali kakršnega koli drugega zavzetstva z nobenih blokom.

Res je sicer, da ministrski sestanek ni uspel streti dveh orehov (zastopstvo Kampučije in zahtevo nekaterih arabskih držav po izključitvi Egipta), toda zato so se zunanji ministri uspeli zediniti v najbolj bistvenem: da namreč ohranijo akcijsko enotnost in učinkovitost za reševanje najbolj usodnih vprašanj današnjega sveta.

Tako niso uspeli bolj ali manj prikriti poskusi, da bi gibanju spremenili njegovo osnovno protiblokovsko naravnano in njegova temeljna načela, kar bi, po sodbi prevladujoče večine, neuvrščeno lahko potisnilo na obrobje dogajanja in ga spremenilo zgolj v opazovalca.

Kar zadeva obe sporni točki, so se domenili naslednje: o članstvu Egipta bodo razpravljali šefi vlad in držav na šesti vrhunski konferenci v Havani, o statusu zastopstva Kampučije pa posebna komisija.

Med konkretne sklepe ministrskega zasedanja sodi tudi ustanovitev komisije, ki se bo ukvarjala z nadaljnjo demokratizacijo gibanja in o tem poročala konferenci na vrhu. Gre namreč za to, da nekateri želijo ustanoviti poseben forum, ki naj bi delo-

val kot nekakšno institucionalizirano telo (morda celo „vlada“ neuvrščeni med dvema vrhunskima srečanjema. Ta misel se večini ni zdela sprejemljiva, prav tako pa ne tudi tiste pobude, ki so terjale, naj bi dobili predsedujoči gibanja (to je vsakič predstavnik tiste države, v kateri je vrhunsko srečanje) večja pooblastila za ukrepanje v tekočih poslih.

Sklenili so, da bo sedmo srečanje šefov vlad ali držav leta 1982 v Iraku, leto dni pred tem pa srečanje zunanjih ministrov v Indiji.

Glede na to, da dežela gostiteljica šeste konference še ni pripravila predloga ključnega dokumenta, je ministrski sestanek v Colombu sklenil, da mora to Kuba opraviti najkasneje mesec dni pred začetkom havanskega sestanka.

V Colombu so obravnavali tudi vrsto predlogov posameznih članic. Irak je predlagal ustanovitev protinflacijskega sklada, Indija poseben pravilnik o obnašanju in delovanju neuvrščeni, Sri Lanka ustanovitev posebne- ga telesa, ki bi deloval v primeru obmejnih in drugih sporov med članicami gibanja itd.

V Colombu so sprejeli tudi nekaj sklepov, ki zadevajo ekonomski del mednarodnih odnosov. Tu se zdi najpomembnejši dokument, ki sprejema (prvič) določila o solidarnosti med bogatejšim delom gibanja neuvrščeni (namreč članicami OPEC) in manj uspešnimi drugimi deželami v razvoju.

Koordinacijski biro, ki sicer stalno zaseda na sedežu Združenih narodov v New Yorku, bo do začetka šeste- ga srečanja na vrhu v Havani (konec avgusta in začetek septembra) razpravljal o vseh preostalih odprtih vprašanjih in skušal posredovati v okviru svojih pooblastil.

Nasploh je mogoče reči, da je bil Colombo uspešen mejnik na poti razvoja gibanja, saj je odpravil prenekatero sumničje in sence, ki so se zadnjih nekaj mesecev pojavljale ob poskusih cepitve in hromenja enotnosti neuvrščeni.

JANEZ ČUČEK

PAPEŽ NA POLJSKEM — Papež Janez Pavel 2. je končal svoj obisk na Poljskem, kjer ga je pozdravilo nekaj milijonov Poljakov ter najvišje državno in partijsko vodstvo. Sedaj, ko je obiska konec, so nekateri mnenja, da ga je Papež preveč izbral tudi za politiko — očitajo mu, da je v nekaterih izjavah segel daleč prek dovoljene vladnosti do svojih gostiteljev. Na sliki: med obiskom Papeža na Poljskem (telefoto: VPI)

Nagrajevanje šele na papirju

Vrsta, nedoslednosti pa tudi nejasnosti na področju delitve po delu

Analize kažejo, da kampanjsko izpopolnjevanje in sprejemanje novih pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov ob koncu leta 1977 in na začetku leta 1978 v praksi ni obrodilo kaj prida sadov. Osnovni dokaz za to trditve je nizek porast proizvodnosti dela in znižanje ekonomičnosti poslovanja v letu 1978, kar je oboje v tesni zvezi z delitvijo osebnih dohodkov po delu.

Kljub določilom v samoupravnih dokumentih, da mora biti znesek sredstev osebnih dohodkov odvisen od ustvarjenega dohodka in čistega dohodka, od uresničitve planskih nalog oziroma proizvodnje ter od dosežene delovne storilnosti, pa praksa kaže, da so te elemente upoštevali le v redkih kolektivih oziroma tam, kjer je rast dohodka zelo visoka. Nasprotno pa tam, kjer dohodek ne dovoljuje načrtovanega povišanja sredstev za osebne dohodke, ponavadi spremenijo razmerje v delitvi čistega dohodka na škodo akumulacije oziroma krepitve materialne osnove dela.

Večina velikih organizacij združenega dela ima dela in naloge ovrednotene z različnimi analitičnimi metodami ocenjevanja. Realnost vrednotenja posameznih vrst dela, zlasti proizvodno-fizičnih, pa je poglavje zase. Pomembno področje delitve po delu je tudi ugotavljanje mesečnega prispevka delavca po živem delu. V pravil-

nikih piše, da je prispevek delavca odvisen od količine, kakovosti in gospodarnosti njegovega dela. Žal je v resnici tako samo na papirju. V nekaterih naših največjih delovnih organizacijah namreč še nimajo meril za merjenje količine dela delavcev niti v neposredni proizvodnji, kaj šele v režijskih službah. Kakovosti in gospodarnosti dela delavcev skoraj nikjer ne merijo, kvečjemu jih ocenjujejo, in še to v manjših organizacijah združenega dela, v večjih pa je gospodarnost dela delavcev izražena v vrednosti točke, ki jo prejema vsi delavci v temeljni organizaciji v enaki višini. Kljub določilom pravilnikov, da bodo ugotavljali mesečni prispevek vsakega delavca glede na količino, kakovost in gospodarnost dela, tega določila v praksi v večini primerov še niso uveljavili.

Ponekod ugotavljajo, da ocenjevanje delovnih dosežkov ni dalo predvidenih rezultatov, ampak so vsi nadpovprečno dobri in da so prav zato razlike v osebnem dohodku neznatne. Tako govorijo zlasti tam, kjer jim ni uspelo izdelati objektivnih meril za vrednotenje pri-

spevkov delavcev. Za vrednotenje minulega dela je velika večina pravilnikov prevzela določila sindikalne liste, tako da so opredeljeni z odstotki na vrednost del in nalog ter odvisni od dolžine delovne dobe. Poleg te oblike določajo skoraj vsi pravilniki še poseben dodatek za stalnost, ki pa ni v skladu s stališči sindikata, ki predvideva poseben dodatek za omejevanje fluktuacije pri opravljanju tistih del, kjer je ta nadpovprečna. Le izjemoma v pravilnikih upoštevajo poleg vrednotenja delovne dobe tudi dodatna merila, kot so na primer akumulacija na poslovna sredstva v primerjavi s povprečjem panoge ali delovne organizacije ali sestavljene organizacije, dalje akumulacija na delavca, vrednost poslovnih sredstev in podobno, torej tista merila, ki jih je že zdaj možno uveljaviti v praksi.

VINKO BLATNIK

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Direktor večje delovne organizacije je dejal, da ga ne skrbijo toliko dejstva, ker mu je „ušlo“ sedem strokovnjakov, pač pa to, da so obesili svoje poklice na klin in se zaposlili v različnih upravnih službah, štirje med njimi so odkorakali v samoupravne interesne skupnosti, prepričani da si bodo boljše služili svoj kruh.

Preobrazba SIS

Zveza komunistov Slovenije je sprožila te dni akcijo preobrazbe interesnih skupnosti. Zavreti je potrebno nepremišljeno zaposlovanje, pospešiti decentralizacijo materialnih sredstev, ki se združujejo denimo na ravni republike, ocentriti je treba umestnost nastanka nekaterih samoupravnih interesnih skupnosti, ki jih je že sedaj prek 1000 s 600 zaposlenimi in podobno.

Gre skratka za naloge, ki so resne in občutljive obnem. V nobenem primeru pa se nam ne bi smelo zgoditi, da bi „zlili iz kadi skupaj z umazano vodo tudi otroka“, kajti samoupravne interesne skupnosti so nedvomno prostor, kjer najbčij neposredno prihajajo do izraza raznovrstni interesi. Toda dejstvo je, da so jim v prenekaterem slučaju zavladale tudi birokratske navade, ki se izražajo v zasipanju delegatov s papirji, ostajajo presežki sredstev, ki le stežka najdejo pot nazaj, k organizacijam združenega dela in podobno.

Slišati je tudi, da je potrebno zamrzniti osebne dohodke v interesnih skupnostih. Toda recimo bobu bob: funkcionarji v le-teh se glede osebnih dohodkov neprincipielno

„spogledujejo“ z voljenimi in imenovanimi delavci v družbenopolitičnih organizacijah ter skupnostih, pri čemer pa odgovornost del največkrat sploh ni primerljiva.

Če bomo uspeli v akciji, ki jo je zastavila Zveza komunistov, postaviti stvari na svoje mesto, zato, da bi samoupravne interesne skupnosti delovale skladno s svojimi nalogami, potem bo namen dosežen.

Toda pri vsem tem gre še za nekaj: za odgovornost. Vsi skupaj imamo dovolj prepričanja prepričanih in prav zato terja Zveza komunistov odgovornejšo obnašanje vseh, ki lahko kakorkoli pripomorejo pri razpletanju nalog. Tako pa na primer vemo, da je ZK spodbudila prizadevanja za usmerjeno stanovanjsko gradnjo, da pripravlja slovenska delegatska skupščina zato ustrezen „paket“ podpisov, toda podatki kažejo, da se bo do tega občutljivega vprašanja do konca meseca „opredeljevalo“ le dvajset občinskih skupščin ali: družbeni dogovor, ki ureja vprašanja normativov za odpiranje novih delovnih mest, je podpisala le polovica občin.

Nikomur ne bi škodilo več resnosti, sicer bodo ostali vsi dobri nameni na papirju, kajti če kaj drži, potem drži to, da imamo povsem jasne ocene in ugotovitve za posamezna področja, manj pa je resnejše pripravljenosti za reševanje perečih nalog.

To seveda niso ravno najbolj spodbudne ugotovitve, drži pa, da bomo naloge zmogli, posebej, ker išče Zveza komunistov „zaveznike“ za takšno svojo principielno politiko med delovnimi ljudmi in ne „strukturami in aparati“.

MILAN MEDEN

MRTVO GRADBIŠČE V ČATEŠKIH TOPLICAH

Kot strela z jasnega se je te dni razširila vest, da je Pionir tozdr Krško brez pismenega pojasnila ustavil delo na gradbišču v Čateških Toplicah in hkrati odpeljal tudi mehanizacijo. Od investitorja je zahteval dodatnih 45 milijonov dinarjev in ker teh ni dobil, se je odločil za prekinitev dela. Investicija pač ni pokrita. Nove stroške je Pionir utemeljil z nepopolnim popisom del, podražitvami, z naknadnimi spremembami projekta in zamudami tovrstne dokumentacije, z uporabo drugačnih materialov itd. Emona oziroma Toplice jim tega niso priznale, pa tudi denarja niso imele.

Če bi izvajalci in investitorji našli skupni jezik, zagotovo ne bi prišlo do tega. Kljub vsemu se nobena stran ne čuti krivo, vsaka je prepričana, da ima prav. Dnevi pa tečejo, zamuda in družbena škoda pa sta vsak dan večji.

— Ne, ob koncu leta ne pričakujem nobene dvojke, pač pa dvojčke.

— Še dva ali tri simpozije dam skozi, potem pa grem na zaslužene počitnice.

SPET VELIK ODZIV – Tudi na krvodajalski akciji, ki je bila minuli teden v Kočevju, je bil velik odziv občanov iz krajevnih organizacij RK in iz organizacij združenega dela. V občini je že skoraj vsak deseti občan krvodajalec. Na fotografiji: krvodajalci čakajo na odvzem krvi. (Foto: Primc)

OBISK GOJENCEV Z LADJE „GALEB“ – Gojenci pomorske akademije so bili 9. junija gostje novomeške občine. Po sprejemu pri predsedniku občinske skupščine in predstavnikih OK ZSMS so si ogledali atomsko elektrarno v Krškem, muzej NOV in Dolenjsko galerijo ter Bazo 20. (Foto: J. Pavlin)

TEKME GOZDARJEV – Šestindvajset gozdarjev GG Novo mesto se je preteklo soboto pomerilo med seboj v gozdarskih spretnostih. Najuspešnejši je bil Jože Grandovec. Na republiško tekmovanje, ki bo 16. junija na Črnem vrhu nad Idrijo, potuje še pet njegovih tovarišev. (Foto: J. Pavlin)

NI BILA BOMBA – Novomeščani so se prejšnji četrtek sprasovali, ali je pri tovarni IMV eksplozirala bomba: več kot sto metrov visoko se je dvigal stebel gostega dima. Seweda ni šlo za eksplozijo, pač pa si je IMV privoščila svojevrsten ekološki kres – ne prvokrat. (Foto: M. MARKELJ)

PRIPEKA V GOZDOVIH
Dolgotrajna suša pustoši tudi na gozdnih območjih. Sonce je požgalo mlade nasade smreke pod Lisco in na drugih na novo zasejanih goličavah. Škoda je izredno velika. Sadike gozdnega drevja so uničene na nekaj 10 ha površine.
V Krškem Agrokombinatu ugotavljajo, da bo pridelek jagod za polovico manjši od lanskega. Morali bi jih zalivati, pa nimajo priprav za to, čeprav Sava ni daleč. Tudi v brežiški občini je suša pobrala precej jagod. Edino hmelj se bo izmazal, ker nasade ob Savi redno zalivajo.

Savska voda v boju s sušo

Za zalivanje loških hmeljišč tudi po 300 litrov nafte na dan – Težaško delo

Mesec dni trajajoča suša je sevniški Kmetijski kombinat prisilila, da so v začetku minulega tedna pričeli zalivati 20 hektarov hmeljišč v Loki. Prva so bila na vrsti hmeljišča, kjer je na produ le tanka plast zemlje. Ob Savi ropotata, če sonce čez dan le ni preveč pekoče, po dva dieselska agregata. Če je veriga za napajanje daljša, sta povezana skupaj. Prvi potisne v hmeljišča po 1.500 litrov vode v minuti, drugi pa 1.200 litrov.

Stroja pokurita na dan od 200 do 300 litrov nafte. To pa še ni vsa cena tega umetnega dežja, ki ga bruhajo iz sebe po štiri uvožene baterije (en tak vodni topič stane dvajset tisočakov), kjer vsaka prši krog in krog sebe v polmeru 30 metrov. Hmeljišče je treba ob zalivanju nenehno rahljati, ker je tako lažje zadržati v zemlji vlogo. Zalivanje, predvsem premeščanje cevi, je izredno težaško delo. Škornji ostajajo v blatu, delavci iz Bosne delajo raje kar bosi.

vali. Pred časom so hmeljarji ob sušah klicali na pomoč gasilce. Le-te je kmalu minilo veselje do takšnih mokrih vaj. Proti suši se zaenkrat tudi ni mogoče zavarovati. Sodobna betonska žičnica v Loki bo slej ko prej terjala vgraditev stalnih namakalnih naprav na električni pogon.
A. ŽELEZNIK

Sejmišča

NOVO MESTO: Tako slabo obiskanega sejma, kot je bil ponedeljkov, že lep čas ni bilo. Naprodaj je bilo le 195 prašičev, pa še od teh prodanih samo 71. Cene so ostale nespremenjene: pujski so bili po 700 do 1.000 din, od tri do pet mesecev stari prašiči pa po 1.010 do 1.900 din.

BREŽICE: Tudi tamkajšnji sejem ni poznal običajne živahnosti. Naprodaj je bilo 433 prašičev, od tega 10 starih nad tri mesece, prodanih pa skupno 245. Pujski so bili po 41 do 42 din, nad tri mesece stari prašiči pa od 26 do 27 din kilogram žive teže.

Vodja obrata Ivan Možic ne skriva bojzani, kakšen bo na kraju izračun stroškov tega zalivanja. Na dlani je, da bi lahko naredili križ čez pridelek in tudi čez korenike v zemlji za vsa leta vnaprej, če ne bi zalivali.

SUŠA GROZI HMELJU: Nameščanje ene od štirih namakalnih baterij. (Foto: ŽELEZNIK)

Kmetijski nasveti

Ublažiti posledice suše

Škoda, ki jo sedanja suša dela poljedelskim pridelkom, na Dolenjskem še ni ocenjena, prva predvidevanja o njeni višini pa so že tu. Koruze bo okoli 30 do 40 odstotkov manj, na travnikih bo za okoli 20 odstotkov manj sena, medtem, ko je za oceno pridelka krompirja še nekoliko prezgodaj.

Da katastrofa ne bi zajela prevelikih razsežnosti, bodo morali kmetovalci podvzeti vrsto agrotehničnih ukrepov. Inž. Slavko Nemanič, direktor Kmetijske zadruge Trebnje, svetuje, da je treba po košnji vse travinje gnojiti z dušičnimi gnojili in ureo, 150 do 200 kg na hektar. Če ni teh, je treba gnojiti z večjimi količinami nitrofoskalov. Gnojenje travnih površin bo namreč omogočilo rast tudi naslednje leto, prav tako pa bodo kmetje – če bo dovolj moče – opravili tri košnje namesto dveh.

Krompir in koruzo je treba plitvo okopavati, zato da se razrahlja zgornja plast zemlje in s tem prepreči nadaljnje izsuševanje, po dežju pa gnojiti z dušičnimi gnojili. Potrebno je tudi redno škropljenje s škropivi proti rastlinskim boleznim, ker je mogoče, da se bo po sedanji suši mesec dni vleklo slabo vreme. Prav tako Slavko Nemanič predlaga stmiščno setev po ječmenu in pšenici: rdečo deteljo, krmni ohrovt, pitnik in krmno grašico z ržjo.

Za dodatno gnojenje in škropljenje imajo zadruge na voljo vsa gnojila in škropiva. Kmetje, ki so člani trebanjske zadruge, bodo imeli nabavo gnojil in škropiv kreditirano do jeseni. Ti agrotehnični ukrepi so nujni tako za omilitev letošnjih težav s sušo kot za rast v naslednjem letu. Če se kmetovalci ne bodo držali teh navodil, se lahko zgodi, da bodo imeli naslednje leto prav malo pridelkov.

Čistejša Sava?

Tovarni celuloze in papirja naj bi sledili drugi

Sava je v Posavju bolj podobna industrijskemu kanalu kot pravi reki. Med večjimi onesnaževalci je tudi krška Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj.

V tovarni zatrjujejo, da po rekonstrukciji onesnažujejo reko za pol manj kot nekdanj, kljub večji proizvodnji. Sestavni del sedanjega sanacijskega programa je tudi gradnja čistilnih naprav. Zavedajo se, da vsega ni mogoče storiti naenkrat. Najprej nameravajo opraviti mehansko onesnaževanje reke. V Savo odteče vsak dan 40 ton kuhalnega luga. Ravno pri tem je najbolj očitno, kaj pomeni nova linija. Le-ta namreč zajame 95 odst. luga, stara pa le 70 odst. V vodo odteka še več druge nesnage, predvsem razna vlakna in pepel. Vsa ta umazanija ostaja

Prevelike oči

In premajhen želodec

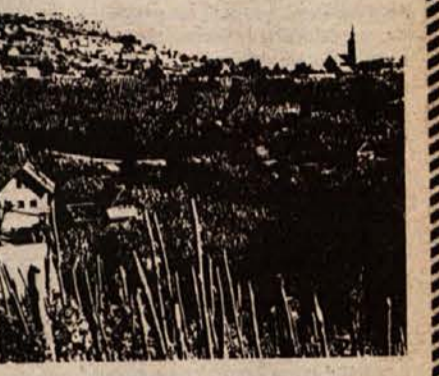
Malo pred koncem zdajšnjega planskega obdobja je že očitno, da investicijska dejavnost v novomeški občini ne bo doživela pričakovanega razmaha. V lanskem letu je bilo na novomeškem območju porabljenih 167 milijonov dinarjev za gradnjo novih zmogljivosti, štirikrat toliko pa je šlo za vlaganje v že obstoječe zmogljivosti. Res je, da so obsežne investicije še v teku, toda vrsta kolektivov ima svoje investicijske programe še na papirju.

Med vzroki za zamudo je na prvem mestu omeniti to, da delovne organizacije nimajo dovolj lastnih sredstev. Očitno je, da so si ponekod preveč nalahko predstavljali pridobivanje dohodka in da so pri sicer dobrih željah za nagel napredek imeli prevelike oči in premajhen želodec.

Ponekod je prišla do izraza tudi prenizko ocenjena predračunska vrednost novih objektov. Se vedno pa je vzrok za zamudo v več primerih pomanjkanje dokumentacije, soglasij itd.

Povedati pa je potrebno, da je bilo lansko leto pri investicijah zelo uspešno, saj je bil v tem letu investicijski plan dosežen; v te namene je šlo še celo več kot predvidenih 800 milijonov dinarjev. V obdobju 1976 do 1980 pa kljub temu ne bo možno uresničiti vsega, kar je bilo predvideno z družbenim planom občine. Morda bo ta izkušnja s pridom uporabljena pri planiranju za naslednjo petletko: boljše manj zapisati, pa tisto uresničiti.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Med vegetacijo vinske trte je tretjem letu po sajenju postavimo boleznimi in škodljivci, opraviti še vrsto del, ki jih štejejo med

Poletna dela v vinogradu

- To so:
- pletje ali mandanje mladik;
 - privezovanje letnih mladik;
 - pinciranje rodnih mladik;
 - lomljenje zalistkov;
 - dela, ki jih moramo opraviti v vinogradu po vsakokratni nevihti;
 - vršičkanje;
 - redčenje listov.

Pletje ali mandanje mladik

V vinogradih, ki niso pozebeli, bi to delo sedaj že moralo biti opravljeno, saj ga je treba opraviti pred cvetenjem trte. Kdor je to delo zamudil, naj ga opravi takoj po cvetenju trte (takoj po 15. juniju, ker je trta v nepozeblih vinogradih začela cvestvi okrog 5. junija). V pozebelih vinogradih je pa sredi junija najbolj primeren čas za pletje ali mandanje mladik.

Pri tem delu odstranimo nepotrebne in nerodne mladike, ki so pogonale iz starega lesa, pa tudi iz rodnega lesa, recimo nerodne mladike na šparonih. Zlasti odstranimo nerodne mladike, ki so pogonale iz spečih oči na starem lesu. Mladike na starem lesu pustimo le, če sodimo, da si je treba vzgojiti les za čep pri prihodnji (glavni) rezi trte, da tako dobimo iz puščenega čepa novo rodno mladiko, oziroma si iz mladike čepa vzgojimo novo deblo trte. Pri pletvi je treba biti previden, saj imajo mladike (kljub pravilu, da mladike iz starega lesa ne rodijo) iz starega lesa pogosto tudi grozdje, kar je pogost pojav pri rizlingu. Zato naj bo tisti, ki opravi to delo, tudi izkušen rezač, ker neizkušen delavec lahko s pletvijo napravi več škode kot koristi.

Razumljivo, da mladik, ki nosijo grozdje, ne bomo odstranjevali, ker bi bilo nesmiselno, kljub bujnosti trte. Plevemo z roko, saj so mladike krhke in se dajo lepo odtrgati. Delo z roko je najhitrejše, v tem času rane niso nevarne in je vsak pomislek o ranah odveč. Mlavo trsje je treba močneje pletti kot staro, ker je bujnjejše rasti. Nekatere sorte so bolj bujne in jih moramo močneje pletti. Tudi pri mladem trsju velja na-

čelo, da mladik, ki imajo grozdje, ne bomo trgali, ker bi si s tem povzročili nepotrebno škodo. Kljub bujnosti bomo tudi pri mladih trtah pustili vse mladike, ki imajo grozdje, saj bomo trto pravilno oblikovali spomladi pri glavni rezi.

Privezovanje letnih mladik

med vegetacijo je neogibno potrebno zlasti prva leta po sajenju trt, med oblikovanjem trte. Z vezjo zelenih mladik dosežemo bujnjejšo rast in močnejšo osvetlitev, kar je važno predvsem v začetku oblikovanja mlade trte.

Ko v drugem ali (najpoznej) tretjem letu po sajenju postavimo žično oporo, privezujemo le mladike, ki jih ne moremo zataktniti za žico, in mladike, ki se z viticami niso oprijele opore – žice. Pri žični opori je v resnici vezi zelo malo, lahko bi rekli, da v glavnem odpade, saj se mladike z viticami zelo hitro navežejo na žico, pri opazovanju se lahko le čudimo, kako hitro se vitica (kot kak mažnet) oprime žice. Tako je pri žični opori po končnem oblikovanju trte potrebno le maleknostno zatikanje, vezi pa praktično ni.

Pri visoki vzgoji od 1,20 m do 1,70 m z žično oporo letnih mladik sploh ne vezemo in jih pustimo, da se prosto obesajo navzdol, kolikor se z viticami ne oprimejo opore – žice.

V starih vinogradih, kjer je za oporo kolje, vezemo zelene mladike prvič že pred cvetenjem trte. Pozneje vez dva do trikrat ponovimo, kar je odvisno od bujnosti trte. Pri vezi pazimo, da ne povežemo listja in grozdja, ker s tem oviramo asimilacijo. Dokler je trsje mokro, ne smemo vezati.

Kot veživo uporabljamo rafije in druge pripomočke, ki jih ponuja trgovina. Za trikratno vez mladik v starem vinogradu rabimo okrog 50 delovnih dni in porabimo okrog 25 kg rafije na ha. Včasih so vezali s slamo, katere so porabili okrog 150 kg na ha, delovnih dni pa nekaj manj (okrog 40).

Pinciranje rodnih mladik

opravimo pri bujnih sortah tik pred cvetenjem, lahko tudi med cvetenjem ali takoj po cvetenju trte. S prsti odčipnemo vrh mladike tako, da nad grozdom pustimo dva do tri liste. S tem prekinemo (začasno) bujno rast mladik in ustvarimo ugodnejše pogoje za oplodnjo in poznejši razvoj grozdja.

O ostalih poletnih opravilih v vinogradu bomo pisali drugič.

Tekme gradbincev v delu in športu

V N. mestu in Črnomlju 29. igre gradbenih delavcev – Dan gradbincev na Vinomeru

Splošnemu gradbenemu podjetju PIONIR je bila letos že tretjič zaupana odgovorna naloga organizacije 29. športnih iger gradbincev Slovenije. Skoraj petsto gradbincev športnikov je v soboto, 9. junija, na novomeških igriščih tekmovalo v šahu, kegljanju, streljanju, namiznem tenisu, odbojki, balinanju in malem nogometu.

Hkrati je v Črnomlju v organizaciji GOK TOZD „Bograd“ potekalo peto proizvodno tekmovanje gradbenih delavcev. V spretnosti dela so se pomerili zidarji, tesarji, železokrivci in orodjarji. Odlika iger gradbincev je množičnost, saj se je v predtekmovanih pomerilo prek tri tisoč delavcev, na športna srečanja v

Novo mesto pa je svoje ekipe poslalo kar 69 delovnih organizacij.

Pod pokroviteljstvom TGP Metlika so gradbinci v soboto popoldan na Vinomeru nad Metliko praznovali dan gradbincev. Tisoč zbranim sta spregovorila Niko Zupanič v imenu pokrovitelja in Željko Humar, predsednik RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije. Kulturni program so spletili metliški folkloristi in godba na pihala, zatem pa so

razglasili najboljše športnike in proizvodne delavce gradbenih podjetij Slovenije. Med športniki so bili najboljše: GIP „Ingrad“ Celje, SGP „Konstruktor“ Maribor, SGP „Pionir“ Novo mesto. Med proizvodnimi delavci, kjer je nastopilo 17 ekip, pa so bili najboljše ocenjeni delavci SGP Grosuplje, SGP Tehnik iz Škofje Loke in SGP Gradbincev Kranj.

V soboto so v prostorih ObS Metlika predstavniki občine in gradbenih delavcev podpisali sporazum o obnovi mlina na Kolpi, v katerem bo tudi muzejska soba s prikazom gradbene dejavnosti v času boja na osvobojenem ozemlju.

J. P.

Denar za Črno goro

Po podatkih republiškega odbora Rdečega križa je na skupen žiro račun za prostovoljno pomoč prizadetim po potresu v Črni gori do 2. junija prispelo 117.384.283,90 dinarjev, kar je skoraj trikrat toliko kot do 15. maja. Denar so prispevali delavci z enodnevnim zaslužkom, iz sklada skupne porabe ali rezervnega sklada, s prispevki pa so se odzvale tudi družbenopolitične organizacije, skupnosti družbenih organizacij in društev ter drugi občani. Do začetka junija so v brežiški občini zbrali 1.369.676,20 dinarjev, črnomajski 975.008,30, kočevski 217.055,00, krški 2.242.827,05, metliški 344.775,70, novomeški 1.867.969,25, ribniški 462.982,45, seviški 1.186.921,95 in v trebanjski občini 970.835,90 dinarjev. V primerjavi s podatki o pomoči do 15. maja so v večini občin, ki jih pokriva Dolenjski list, v drugi polovici maja pospešeno zbirali denar za prizadete po potresu, za malenkost je zrasla vsota le v novomeški občini. Po pregledu že zbranega denarja pa presenečajo nizke vsote kočevske, metliške in ribniške občine.

HITRO IN NATANČNO – Najboljši proizvodni delavci so se v Črnomlju pomerili v zidarskih, tesarskih, železokrivskih in orodjarskih spretnostih. (Foto: J. Pavlin)

Kostelsko dobilo obrat

Odprl ga je sekretar za kmetijstvo Ivo Marek

Novi obrat za proizvodnje skladiščne opreme za žita in močna krmila so odprli v soboto, 9. junija, v Pirčah v kočevski občini. Otvoritve so se udeležili tudi nekateri vidni predstavniki Hrvatske in Slovenije, trak pa je prerezal republiški sekretar za kmetijstvo inž. Ivo Marek.

Gradnjo obrata, katerega poslovni prostori merijo okoli 2.500 kv.m, je financiral Itas Kočevje v sodelovanju z Emono Ljubljana, občinsko skupščino Kočevje in posojilom Ljubljanske banke. Vrednost investicije znaša 88 milijonov din. Ko bo obrat delal s polno zmogljivostjo, bo v njem zaposlenih okoli 100 ljudi s hrvatske in slovenske strani Kolpe. Na otvoritvi, katere se je udeležilo okoli 1000 ljudi iz Hrvatske in Slovenije, je spregovoril o razvojnih poteh, težavah in uspehih pred vojno, med vojno in po njej pa predsednik občinske skupščine Ko-

čevje inž. Savo Vovk. V imenu krajanov je govorila o velikih uspehih in napredku KS „Kostelsko“ v zadnjem obdobju Marija Volf. Zahvalila se je tudi vsem, ki so omogočili gradnjo tega proizvodnega obrata na tem območju – ki je priznana v okviru Slovenije kot manj razvito – posebno pa še inž. Mihi Briškemu iz Itasa.

V kulturnem programu so sodelovali kvartet „Vre“ in učenci osnovne šole iz Vas-Fare, ki so recitali tudi nekatere pesmi delavca – pesnika Franceta Lovšina iz Itasa. Po otvoritvi so si domačini in gostje ogledali poslovne prostore obrata in likovno razstavo. V programu prazne so sodelovali še člani obeh mladinskih delovnih brigad „Jože Boldan-Silni“ in „Andrej Cetinski-Lev“, ki te dni grade vodovod na Kostelskem; pri urejanju okolice novega objekta in nekaterih drugih delih pa so pomagali tudi kočevski taborniki.

J. PRIMC

REŠITELJ JE ZNAN

„Kdo kaj ve?“ Pod tem naslovom smo v zadnji številki Dolenjskega lista poizvedovali po belokranjskem kmetu, ki je med zadnjo vojno rešil ameriškega letalca. Zdaj že vemo, da je bil rešitelj Martin Pezdirc iz Cerkevšča št. 4. Ta je povedal tudi, da je bilo pri njem včasih tudi po trideset zavezniških vojakov, ki so čakali na letalo za odhod v Bari. Letalec, ki ga je rešil Pezdirc, je bil pri gostitelju le nekaj dni.

F. DERGANČ

Bogata revolucionarna tradicija na Dolenjskem

Piše: Franček Saje

10

Čeprav je tedaj socialnodemokratska strokovna organizacija rudarjev v Kočevju imela le 5 članov, je socialistični kandidat Medic na volitvah dobil že 226 glasov. V volilnem okraju Krško-Kostanjevica-Mokronog-Trebnje je kandidiral Franc Hrastovčan, posestnik iz Krškega in dobil v vsem okraju 65 glasov. V volilnem okraju Metlika-Črnomelj-Novno mesto je bil socialnodemokratski kandidat Ivan Milnar, tiskar iz Ljubljane, za katerega je glasovalo 54 volilcev.

V posameznih sodnih okrajih pa je JSDS dobila: v Novem mestu in okolici je glasovalo za socialno demokracijo 26 volilcev, v Metliki 26, v Trebnjem 6, preseneča pa, da ni v Mokronogu tokrat niti eden glasoval za socialno demokracijo, le v Šentjanžu je en sam volilec oddal glas za JSDS. Močno pa so socialistični glasovi narasli v Kostanjevici – od dveh leta 1900 na 39, v Krškem so socialisti dobili 20 glasov, v Radečah 47, Stični 10 in v sodnem okraju Črnomelj en glas.

V dolenjskih sodnih okrajih je JSDS leta 1911 zbrala 374 glasov. V Ljubljani je bila leta 1909 ustanovljena Splošna delavska zveza Vzajemnost, ki je leta 1911 začela ustanavljati podružnice na deželi.

Kmalu je bila v gostilni pri Muellerju nad železniško postajo v Novem mestu ustanovljena podružnica „Vzajemnosti“, ki jo je vodil Slančev koncipient dr. Celestin Jelenc. Novomeška podružnica se je hitro razmahnila, saj so na seji osrednjega odbora v Ljubljani 14. februarja 1912 ugotovili, „da posamezne podružnice prav lepo napredujejo... novomeška ima že tudi blizu 100“ članov.

Na ustanovnem občnem zboru Splošne delavske zveze „Vzajemnost“ 24. marca 1912 v Ljubljani so ugotovili, da je na Dolenjskem podružnica v Novem mestu, pripravljajo pa ustanovitev tudi v Kočevju. Zastopnik novomeške podružnice dr. Jelenc je bil izvoljen za člana nadzornega odbora.

Zaradi Cankarjevega predavanja „Slovenci in Jugoslavlani“ je avstrijska oblast leta 1913 razpustila „Vzajemnost“ in tako zadušila živahno dejavnost njene novomeške podružnice.

V štiridesetih letih do prve svetovne vojne leta 1914 so v nekaterih kmečkih predelih na Dolenjskem poglone prve klince socialističnega gibanja, v večjih krajih in mestih, kjer je bilo nekaj delavstva, pa so se izoblikovala prva jedra delavskega

gibanja. Kot drugod je tudi na Dolenjskem prva svetovna vojna prekinila razvoj socialističnega gibanja, njegove pristaše pa so mobilizirali in poslali na razna bojišča, da bi se borili za nemški in avstrijski imperializem.

Med vojno je 5. septembra 1916 umrl dr. Karel Slanec. Liberalni „Slovenski narod“ mu je posvetil le kratek nekrolog, v katerem je suho ugotovil, da spada pokojnik „med najdelavnejše slovenske agitatorje in publiciste“ in da se je „po svojem prepričanju v zadnjih letih bolj nagibal socialnodemokratični stranki“. V klerikalnem „Slovencu“ pa je moral celo Slančev strastni nasprotnik dr. Josip Marinko priznati, da je „celo njegovo življenje kazalo tudi dobro, plemenito srce do bližnjega, zlasti do nižjih slojev. Veliko je pisal, rad govoril o socialnih razmerah...“

V imenu izvrševalnega odbora JSDS sta se Slančevega pogreba udeležila njuna člana Josip Kopač in Anton Kristan. Ob Slančevi smrti pa je socialistični „Delavec“ pisal, da je bil pokojnik „vrlo delaven mož... Dopisoval je mnogo tudi slovenskemu socialnodemokratičnemu časopisju, zlasti v zadnjih petnajstih letih. Slanec je imel vzorno knjižnico, iz katere je izpolnjeval svoje bogato znanje. Politično je deloval le s peresom in osebno agitacijo, za mandate in častna mesta ni maral.“

Ker je bil ta nekrolog, napisan najbrž preveč na hitro ob zaključku lista, je „Delavec“ v naslednji številki objavil nov, obširnejši nekrolog, ki ocenjuje tudi Slančovo mesto v zgodovini slovenskega delavskega gibanja:

NAJLEPŠE DARILO 8000 MLADIH

Karlovčani so minulo soboto in nedeljo hkrati praznovali več jubilejev: 400-letnico ustanovitve mesta, partijske in sindikalne jubileje ter obletnico zletov. Gotovo je bilo najlepše darilo, ki ga je Karlovac ob tej priložnosti dobil, obisk in enotnost 8000 mladih iz Bele krajine, Dolenjske, Korčuna, Moslavine, Bosanske krajine in Podgrmeča. Pod pokroviteljstvom Josipa Broza-Tita je mladina nastopila na jubilejnem XV. zletu bratstva in enotnosti. Z njim se je udeležba na dosedanjih zletih močno povečala. Vse skupaj je do sedaj na zletih nastopilo kar 123.439 deklet in fantov. V nedeljo popoldan se je na osrednji prireditvi na mest-

nem stadionu zbrala domala 15.000-glava množica. Po slavnostnem govoru odposlanke tovariša Tita, Milke Planinc, predsednice CK ZK Hruške, so si zbrani ogledali zelo zanimivo in pestro, več kot triurno prireditev. Dlane gledalcev in gostov so ogrele zlasti novomeške atletinje, ki so v stafetnem teku 4 x 400 m brez težav premagale vrstnice. Lep aplavz so za brezhibno vajo dobile tudi udelež-

ke z novomeškega zletnega področja, ki so se predstavile v točki „Igrajte se z nami“.

Na seji stalnega sekretariata zleta „bratstva in enotnosti“, ki so jo imeli dan poprej, so se člani dogovorili, da bo naslednje množično srečanje mladih z zletnih področij Banjaluke, Bihaća, Prijedora, Novega mesta, Kragujevca, Siska, Gospića, in Karlovca čez dve leti v Banjaluki.

J. PEZELJ

„Politični agitator in žurnalista je ostal do konca... Ni se omejeval na strankarsko stališče v izključno političnem smislu besede, marveč je imel bolj pred očmi družbeno gibanje v smislu naprednosti z duhom časa. Zato je bil tudi sotrudnik socialističnega gibanja na Slovenskem, ki ga je podpiral duševno in gmotno. Eden izmed onih redkih mož pri nas, ki jih njih stan in denar nista zaslepila za potrebe in zahteve svojega časa, ki je zato hodil naprej in ne nazaj. Pisal je v liberalne in socialistične časopise in revije ter sodeloval pri književnih podjetjih, vedno mlad za tako delo. Članki, ki jih je priobčil v sedemdesetih letih v „Slovenskem narodu“ o slovenski narodnosti, imajo zgodovinsko vrednost. Pozneje se je glavno pečal z gospodarsko-družbenimi vprašanji. Slovensko socialistično delavstvo ga ohrani in hvalečno spominu!“

Zlasti pa je dr. Karel Slanec zaslužen za Dolenjsko, kjer je bil najpomembnejši pionir socialističnega gibanja, njegov podpornik, teoretik in agitator. Z njegovo pomočjo so na Dolenjsko pronicale socialistične ideje, dobile svoje privrženice in prva oporišča.

Avstrijski vojni absolutizem je med prvo svetovno vojno zadušil vsako politično življenje. Pojemati je začel šele konec leta 1916, ko je Adler ustrelil njegovega nosilca grofa Stuerghka. Tedaj je Jugoslovanska socialnodemokratična stranka na izredni konferenci v Trstu ugotovila, da ji je potrebna kreпка in vplivna politična organizacija ter obnovitev glasila. Hkrati je odklonila „vsak stik v kateresibodi momentu in v katerisibodi obliki“ z meščanskimi strankami. Sprejela je

tudi posebno resolucijo o boju za mir. Čez tri mesece je JSDS pozdravila zmago februarске revolucije nad ruskim carizmom, ki je pospešila obnavljanje ustavnega življenja v Avstriji. Slovenski delavci so leta 1917 zopet lahko praznovali prvi maj, na shodih pa manifestirali za mir ter pozdravljali ruski proletariat.

V Ljubljani je bila junija 1917 deželna konferenca JSDS, ki je pooblastila Antona Kristana, da ustanovi strankin dnevnik „Naprej“. S tem je Kristan od vodje desnega krila postal dejanski gospodar v stranki in jo vodil vse bolj v desno. Medtem ko so meščanske stranke pozivile svojo dejavnost s propagiranjem majniške deklaracije o združitvi Jugoslovancev v okviru Avstrije, so politične organizacije JSDS, kolikor jih je sploh še bilo, spale. Socialna demokracija je skrbelo le za konzumna društva in strokovne delavske organizacije.

Spričo mladosti vodstva JSDS do nacionalnega vprašanja je jeseni 1917 nastopila opozicijska skupina socialističnih intelektualcev, znana kot „socialistična omladina“. Naglašala je predvsem nacionalno vprašanje, zagovarjala podporo majski deklaraciji in hkrati mislila na protiavtstrijsko reševanje jugoslovanskega vprašanja. Ko ji je Kristan prepovedal objavljane člankov v „Napreju“, je ustanovila lastno revijo „Demokracija“.

Medtem je pretresla svet novica o zmagoviti proletarski revoluciji v Rusiji, kateri so se pridružili tudi številni slovenski vojni ujetniki. Gesla o miru, kruhu in svobodi so povsod imela velik odmev. Tudi slovenski delavci so se razgibali in

zdramili socialnodemokratično stranko, da je decembra začela prirejati mirovne shode, ki se jih je povsod udeleževala velika množica.

V takih razmerah je bil decembra 1917 v Ljubljani X. zbor JSDS. Kongres je sicer pozdravil oktobrsko socialistično revolucijo, v Avstro-Orgski pa je pričakoval le reformistično „polno demokratizacijo“. V reševanju jugoslovanskega vprašanja je vztrajal na tivoljski resoluciji, toda pozdravil tudi majniško deklaracijo. Ta deklaracija je tedaj že sprožila široko ljudsko gibanje, ki je pod vplivom oktobrské revolucije proti željam in namenom klerikalnih tvorcev deklaracije postajalo proti avstrijsko in revolucionarno.

Delavci v Trstu in Miljah so 14. januarja 1918 spontano stavkali, zahtevajoč kruh in mir. Od 22. do 28. januarja je stavkalo 10.000 delavcev v Pulju, 28. januarja pa je ponovno izbruhnil generalni štrajk v Trstu in Miljah, ki je trajal pet dni. JSDS ni podprla tega stavkovnega gibanja. Priredila je le nekaj shodov in z veliko zamudo začela obnavljati krajevne politične organizacije.

Tudi med vojniki v avstrijskih uniformah je vrelo. Tako so se 1. februarja 1918 uprli mornarji v Boki Kotorški, maja pa slovenski vojniki v Judenburgu, Murau in v Radgoni. Te upore je avstrijska soldateska krvavo zadržala, ker so ostali osamljeni.

Zastopniki delavskih organizacij v Ljubljani so zaradi bede delavcev in njihovih družin ustanovili podporni sklad za podporo organiziranih delavcev. Na Dolenjskem se je tej akciji najprej odzval dr. Slanec, ki je prispeval 15 kron.

(Nadaljevanje prihodnjé)

VESELA ŠOLA

Ker sem zmagala na občinskem tekmovanju Vesele šole, sem se lahko udeležila republiškega tekmovanja v Ljubljani. Pred tekmovanjem so nas zabavali pevci, Božo Kos, Naočnik in Očalnik. Po zabavnem delu pa je bilo tekmovanje. To pot nisem zmagala. Ni mi bilo hudo, ker se zavedam, da je važno tudi sodelovati, ne pa samo zmagati. Ob koncu smo tekmovalci dobili Iskrine značke, nalepke, kemičnik in zabavno igro.

SIMONA BORŠTNAR
OŠ MOKRONOG

JELOVKA ZA DAN MLADOSTI – Sprejem v mladinsko organizacijo

Zanimiv program – malo obiska

Ribnica: kje so vzroki za tako klavrn obisk ob prvem kulturnem tednu?

Prvi kulturni teden v Ribnici so organizirale osnovna organizacija ZSM Ribnica, občinska konferenca ZK in Zveza kulturnih organizacij. Namen tedna je bil prikazati delo in dosežke mladih na kulturnem področju.

TRAVNIŠKI MLADINCI DOBILI ZLATO PLAKETO

Mladinci iz Travnika v Loškem potoku so lani na kraju, kjer je bila med zadnjo vojno kurirska postaja TV 11, zgradili brunarico in na pročelje vgradili spominsko obeležje partizanskim kurirjem. Za to delo so travniški mladinci ob letošnjem dnevu mladosti podelili zlato plaketo kurirjev 4. brigade VDV. Slovesnosti s krajšim kulturnim programom so se udeležili tudi Slavka Bogataj – Mihec, Anton Debevc in Jože Vintar – Strnad, ki so med NOB delovali na postaji TV 11.

EMIL LEVSTIK

ŠOLA V NARAVI

Od 2. do 9. junija je imelo 68 učencev četrtilnih razredov metliške osnovne šole šolo v naravi na Debelem rtiču. V tej šoli so več pozornosti posvetili spoznavanju narave in družbe, popoldne pa so imeli vzgojne predmete, obiskovali pa so tudi bližnje kraje. Glavni namen šole v naravi je bil, da se čimveč četrtošolcev nauči plavati. Z učenci je bilo na Debelem rtiču pet učiteljev, med njimi učitelj telesne vzgoje, ki je vodil plavalni tečaj.

ALENKA ŠTEFANIČ
novinarica krožek
OŠ Metlika

NOVICE Z ARTIŠKE ŠOLE

V soboto smo na šoli odprli razstavo akademskega slikarja Marjana Pliberšaka iz Ljubljane, zvečer pa je pel moški pevski zbor iz Artiča, ki letos slavi 15 let delovanja. Na koncertu je sodeloval tudi ribniški oktet in lovski pevski zbor iz Globokega.

V četrtek smo z učenci brežiške osnovne šole odigrali rokometno tekmo, v kateri so kot igralci nastopili učenci različnih razredov in starosti.

V istem tednu je 7. razred odpotoval z brezplačno vozovnico železniškega gospodarstva do Bleda in nazaj. Vozovnico so si učenci prislužili kot nagrado za prispevke, katere so poslali na letošnji literarni natečaj ob dnevu železničarstva. Izlet je bil za vse zelo doživetje.

Člani novinarskega krožka
OŠ Artiča

NA BAZI 20 SMO POSTALI MLADINCI

Na dan mladosti smo se učenci sedmih razredov krške OŠ Jurij Dalmatin odpravili na Bazo 20. Po ogledu partizanske bolnišnice v Jelendolu, partizanskega gradbišča in bunkerja št. 14 smo med znamenitimi barakami izvedli krajši kulturni program, sprejeli pa so nas tudi v mladinsko organizacijo.

LIDIJA IVANJŠEK
nov. krožek

VIDA BREST MED ŠOLARJI

6. junija smo šentjernejski šolarji pripravili prireditev, na kateri je književnica Vida Brest podelila Zupančičevo bralno značko. Učenci smo poskrbeli tudi za krajši kulturni program, nato pa nam je Brestova pripovedovala o svojem življenju in delu. Povedala nam je tudi svojo prvo pesem, ki jo je med vojno vrezala na kopito puške nekega partizana. Književnica se je podpisala tudi v „Knjigo prijateljstva“ našega pionirskega odreda.

MATEJA CEKUTA

Oživel tabor Jelovka

Skupna počastitev dneva mladosti v Jelovki, nekdanjem zdaj obnovljenem taboru Zapadnodolenjskega odreda

Sestintrideset let in več je samevala Jelovka, gozdni predel med Gabrovko, Mirno in Sentrupertom, po tem, ko so jo ob koncu decembra 1942 zapustili borci Zapadnodolenjskega odreda. Zahvalili so se ji za zaščito in skromno udobje, ki jim ga je skoraj dva meseca nudila, in odšli v zavetje kmečkih domov bližnjega Zabukovja. V zemljanke, na zapuščena stražarska mesta, ob zajetje vode in veliko ognjišče se je naselil prvobitni mir.

Preživeli borci odreda so se odločili, da v zapuščen in komaj še

zaznavni prostor tabora ponovno pripeljejo žar mladosti in domovinske ljubezni. Ob veliki pomoči organizacij ZSB tamkajšnjih krajevnih skupnosti so lepo očistili taboriščni prostor, utri skozenj pot, obnovili kurišče in zajetje vode, postavili temeljne oznake nekdanjih zemljan in šotorov, nakazali smeri poti od vseh pomembnejših bližnjih krajev do tabora, v njegovi sredini zapisali kratko zgodovino svojega odreda. Vse to je bilo nared za letošnji dan mladosti.

V lepem vremenu tega dne so se podali v obnovljeni tabor učenci višjih razredov osnovnih šol iz Gabrovke, Mirne in Sentruperta in ob tej priložnosti prišli na prisrčen način v stik z nekaterimi borci narodne vojske, ki jih je pred petintridesetimi leti tako skrbno prikrivala Jelovka.

Nekdanji komandir čete, ki je ob koncu 1942 bivala v tem taboru, še vedno požrtvovalni odredovec Tičko, je na slikovit način orisal življenje partizanov. Zavzeto ga je poslušalo okrog 300 mladincev. Enako zavzeto so mu sledili tudi ob tolmačenju potreb po izpopolnjevanju znanja in sposobnosti v prid splošnega narodnega odpora, v katerem ima tudi mladina že določen svoj prostor in svoje naloge.

Prijetni priložnostni program, ki so ga priredile vse tri šole, so sprejeli z navdušenjem. Temu je sledil sprejem šestdesetih učencev v organizacijo zveze socialistične mladine Slovenije, ki ga je opravil član občinske konference ZSM Trebnje. To je še posebej poudarilo slovesnost srečanja v Jelovki, praznovanje Titovega rojstnega dne, dneva mladosti in obnove prijaznega partizanskega ognjišča.

IGOR KRAŠEVEC

BRESTANICA JE SLAVILA

7. junij, dan slovenskih izgnancev, ni bil le praznik krške občine, marveč tudi praznik brestaniške krajevnih skupnosti. Svečana seja skupščine krajevnih skupnosti in akademija sta bili osrednja praznična dogodka. Program za akademijo so pripravili člani DPD Svoboda, osnovnošolci in člani Šentjernejskega okteta.

ORGANIZACIJA MLADIH ŽE DELA

Meseca aprila smo ustanovili OO ZSMS Orehovec, v kateri deluje 30 mladincev, predsednik pa je Jože Cuk. Ker nima mo lastnega primerne prostora, se sestajamo v Kačičevi hiši, upamo pa, da bomo sčasoma dobili prostor v bodočem gasilskem domu. V zadnjem času smo mladinci izvedli dve delovni akciji, pomagali smo popravljati vaške poti, v načrtu pa imamo še eno podobno akcijo. 28. junija bomo pripravili tudi mladinsko veselico.

ANTONIJA HODNIK

pisma in odmevi

Sedi zaradi ljudi

Lepo je srečati in videti prijaznega, nasmejanega človeka. Se posebno, če je ta človek na delovnem mestu in opravlja svoje delovne naloge, za katere je plačan. Ljudje neradi lazimo po uradih, še teže pa nam je potrkati na vrata, ako že vnaprej vemo, da sedi za njimi neprijazen, siten človek. Se pa s takšnimi ljudmi srečujemo domala povsod: v zdravstvenih domovih, trgovinah, občinskih pisarnah in tako naprej. Pa se človek nehoti vprašati, zakaj so ti ljudje takšni. Se morda niso dovolj naspoli? So se doma zlasali? So zaradi svoje družbe in njenega pomena tako vzvišeni? Gre za nadutost? Za takšen značaj?

No, naj bo karkoli že, dejstvo je, da takšni ne bi smeli biti. Vsakdo je pač na svetu med drugim tudi za to, da nekaj dela, in če ima pri svojem poslu opravka z ljudmi, se mora vesti do njih vsaj vljudno, če že prijaznost ne more spraviti skupaj. Preprosto zato, ker si nikakor ne more privoščiti pravice, da je do strank, do krajanov neprijazen, kajti tam, kjer sedi, sedi zaradi ljudi, njihovih potreb in ne obratno.

Nič kolikokrat sem že slišal pritožbe na račun nekaterih uradnih individuumov, na račun njihovih sitnega obnašanja, grobih besed, neprijaznosti, nepotrebnih pripomb, dviganja glasu, a se to početje nadaljuje, četudi sodelavci dobro poznajo takšne ljudi in bi jih lahko če že ne drugega, vsaj opozorili, takole tovariško, prijateljsko. S tem bi veliko pomagali tudi sebi, kajti veliko lepše je delati v mirnem, tovariškem vzdušju kakor pa v stalni napetosti.

Sreča pa je to, da gre pri tej drobni zadevi, pri tem majhnem razmišljanju res le za posameznike in da je večina še zmeraj zdrava, nehisterična, nenapihnjena, človeška. Za njihovo pohvalo človeku ni žal ne pisalnega traku ne papirja ne časa. Belim vranam med črni mi pa bi lahko kdo le povedal kakšno bolj krepko besedo. Morda bi padla na plodna tla.

TONI GAŠPERIČ

LEP USPEH

Na letošnji Elektriadi je letošnji tretji letnik elektrotehniške fakultete iz Ljubljane dosegel lep uspeh, saj je njegova ekipa osvojila tretje mesto. V ekipi je bil tudi Zdenko Bučinel iz Slovenske vasi pri Sentrupertu.

B.D.

Sprašujem, kdo je kriv?

Vse hujše moritve čebel bodo prizadele vse

Nedelja, 10. junija 1979. Ura je 5.30. Sedim na klopi pred čebelnjakom in strmim na kupe mrtvih čebel, ki leže pred panji, in na prazne panje. Družine, ki bi sedaj, ko je pričela mediti hoja, morale povrniti vse stroške krmljenja, so tako razredčene, da na pašo komajda izletavajo. Čebele so moje veselje in jih gojim že več kot 50 let. Po vojni, ko je bil sladkor še na karti, čebele pa lačne, sem šel po Novem mestu od trgovine do trgovine in prosil, naj mi prodajo kak kilogram sladkorja, da bom nakrmil svoje čebelice. Doma sem vzel skoraj ves sladkor, ki je bil namenjen mojim trem otrokom, in ga pokrmil čebelam.

Sedaj pa gledam mrtve čebele; nič jim ne morem pomagati, le srce me boli. Kdo je tega kriv? Kdo je kriv, da so čebele zastrupljene po vsej okolici Novega mesta? Mrtve sem videl na Borščem, v Srebrničah, v Podljudnu, v Dolenjskih Toplicah in drugje, slišal pa sem, da so tudi okoli Šentjerneja. Se večerjaj, ko sem bil pred svojim čebelnjakom, pomor še ni bil tako hud. Popoldne pa sta dva kmeta skropila krompir nekaj sto metrov od čebelnjaka in učinek je tako močan, da ni bilo nikjer videti skoraj nobenih letečih žuželk. Tudi čmrcljev in metuljev ni več videti, niti muhe ne. Kdo je kriv

za ta pomor? Kdo je izdelal tak pripravek za škropljenje krompirja in kdo je dovolil uporabo takega totalnega strupa za škropljenje poljščin?

Vprašam se, ali niso zastrupljene tudi poljščine, ki rastejo po njivah. Zastrupljena je več ali manj solata, sadje in nasploh vse, kar služi za prehrano ljudi in živali! Sprašujem se, kdo ima pravico uničevati naravo, in to prav sedaj, ko na vse grijo vpije mo krilatico „Čuvajmo okolje!“

Tudi prejšnja leta so kmetje zatirali koleradskega hrošča na krompirju, in to zelo uspešno, vendar čebele tega skoraj niso občutile. Tako naj bi bilo tudi sedaj in vnaprej. Tako totalno uničevanje žive narave pa bo gotovo padlo kakor bumerang na kmeta samega in nazadnje na nas vse. Če ne bo čebel in drugih žuželk, ki obletavajo cvetje, ne bo sadja in ne drugih pridelkov, katerih opravevanje je odvisno od žuželk. Menim, da je potrebno takoj ustaviti uporabo in prodajo tega škropiva za krompir, ki ga Kmetijska zadruga Novo mesto sedaj prodaja, in ga dovoliti šele potem, če bi se ugotovilo, da je krivda za pomor čebel drugje. Škoda je pa že doslej neprecenljiva.

FRANC LEŠNJAK
Kristanova 55
Novo mesto

KAMERA ODKRIVA – Idilična pobočja Lisce so vse privlačnejša za graditelje vikendov. Na višini okrog 600 metrov, na ozemlju sosednje laske občine spodbuja kupce tudi tak lepak. Sevnški planinci zaenkrat še dokaj uspešno branijo gradnjo na višjih legah. Kakorkoli že, takšna prodaja spodbuja pritisk na prodajo tudi drugod po tem priljubljenem planinskem vrhu. Bodo nove gradnje vsaj po videzu čim manj kazile naravo? (Foto: ŽELEZNIK)

GOSTILNA „VOGLAR“ Leskovec pri Krškem

VABI GOSTE

na kraški pršut, domače klobase in druge jedi iz dobre kuhinje. Vsak dan vas lahko postrežemo z odojkom na ražnju in pristnimi vini. Sprejemamo tudi večje skupine kot so poroke in banketi. Vsako soboto in nedeljo vas bo zabaval ansambel z glasbo za staro in mlado. ODPRTO VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA OD 7. DO 23. URE **Priporočamo se!**

DELOVNA AKCIJA JE USPELA

Komisija za MDA pri predsedstvu OO ZSMS novomeškega Kmetijskega šolskega centra Grm je tudi letos pripravila lokalno delovno akcijo. Brigada OK ZSMS Novo mesto, ki bo odšla v Brkine, vojaki s Pogancev, mladinci otoške krajevne skupnosti in grmski učenci so 2. junija poprijeli za orodje pri gospodarskih objektih na Bajnofu pod Trško gorjo. Urejali so cestišče, planirali zemljo pri hlevih, postavljali opornike za ograjo, planirali terase ip. Po uspešnem delu so brigadirji izvedli še nekaj družabnih iger.

STANKA JURŠIČ
KŠC Grm

Na osnovi skupnega razpisa za vpis
novincev v šolskem l. 1979/80

objavlja

DOPIŠNA DELAVSKA UNIVERZA UNIVERZUM,
LJUBLJANA, Parmova 39,

vpis v naslednje šole in tečaje

- šola za osnovno izobraževanje ob delu (5., 6., 7. in 8. razred)
- poklicno administrativno šolo (2-letno)
- upravno-administrativno šolo (4-letno) vpis v 3. letnik za absolvente poklicne administrativne šole
- ekonomsko šolo (4-letno)
- poklicno kovinarsko šolo (3-letno)
- delovodsko strojno šolo (2-letno)
- tehniško strojno šolo (4-letno)
- tehniško strojno šolo (3-letno) za absolvente poklicnih kovinarskih in sorodnih šol
- tehniško elektro šolo (4-letno) in 3-letno za absolvente poklicne elektro šole
- poklicno šolo za kemijske laborante (2-letno)
- poklicno šolo za kemijske procesničarje (2-letno)
- tehniško šolo za lesarstvo (3-letno) za absolvente poklicne šole lesne stroke
- dopisno filmsko in TV šolo — za mentorje filmske in TV vzgoje
- za diferencialne izpite za vpis v 3. razred upravno-administrativne šole

Tečaji:

- strojepisni tečaj,
- za stavce na IBM stavnih strojih,
- za tehniško risanje,
- za skladiščnike,
- za kontrolorje in predelavce v kovinarstvu
- za varstvo pri delu (skupine v OZD),
- začetni tečaj nemškega in angleškega jezika

Priprava in preizkus znanja za visoke in višje šole:

- Višja pravna šola — Maribor
- Višja upravna šola — Ljubljana
- Višja šola za socialno delo — Ljubljana
- Visoka šola za organizacijo dela Kranj

Tečaji so namenjeni kandidatom, ki nimajo popolne srednje šole.

Organiziramo študijski center Višje pravne šole — Maribor za študij ob delu (1. in 2. letnik).

Vpisujemo vsak dan, razen ob sobotah, do vključno 30. septembra od 7. do 13. ure in ob torkih do 18. ure V septembru in oktobru vsak dan.

Za izobraževanje se odločite čimprej, ker je vpis omejen. Zahtevajte prospekt!

DELOVNA SKUPNOST
GLASBENE ŠOLE „MARJAN KOZINA“
NOVO MESTO

razpisuje prosta dela in naloge:

— TAJNIKA — RAČUNOVODJA

Pogoji: srednja ali višja izobrazba ekonomske ali administrativne smeri, zaželene delovne izkušnje v računovodstvu

- UČITELJA VIOLINE
- UČITELJA KITARE
- UČITELJA PIHAL
- UČITELJA KLAVIRJA IN HARMONIKE ZA ODDELEK DOLENJSKE TOPLICE
- UČITELJA PIHAL IN TROBIL ZA ODDELEK METLIKA

Kandidati naj pošljejo vloge v 8 dneh po objavi.

SVET DELOVNE SKUPNOSTI
TOZD OSNOVNA ŠOLA
„KATJA RUPENA“
ZAVODA OSNOVNE ŠOLE
NOVO MESTO,

razpisuje naslednja
prosta dela in naloge:

1. TAJNIKA ŠOLE
2. KVALIFICIRANE KUCHARICE
3. SNAŽILKE
4. KUCHARICE

Prosta dela in naloge pod točko 1, 2 in 3 so razpisana za nedoločen čas, pod točko 4 pa za določen čas (od 1. 9. 1979 do 1. 3. 1980.)

Pogoji k točki 1:

- končana srednja ekonomska ali srednja administrativna šola;
- druga ustreznost srednja šola in 2 leti prakse v administraciji

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

ZMAJ

Iskra - Industrija baterij
Zmaj, Ljubljana

BATERIJE
ZA ELEKTRIČNE
PASTIRJE

Človek vedno razmišlja kako bi si s tehničnimi izboljšavami olajšal delo. Tako so na primer kmetovalci že dolgo želeli nadomestiti pastirja z aparatom, ki bi varoval živino na paši. Že zdavnaj so poskušali uporabiti električni tok, ki bi naj pri tem zamenjal človeka. Žal pa so se z improviziranimi napravami dogajale razne nesreče s katastrofalnimi izidi. Konstruktorji pa so rešili to zamisel — pastirja kot impulzni baterijski aparat za napajanje električne ograje.

Pri nas imamo več tipov in tudi sistemov baterijskih električnih pastirjev. Živina se brezskrbno pase, še bolj brezskrbni pa so lastniki, ker vedo, da električni pastir živino dobro varuje. Tako se danes pase živina po vsem svetu, kjer se ukvarjajo z napredno živinorejo. Še tako popolen pašni aparat ne more delovati brez dobre baterije. Vse električne pastirje napajajo baterije, ki jih izdelujejo samo renomirane tovarne baterij po svetu.

To pomeni da je zahtevnost izdelave takih baterij tako velika, da jih brez izkušenj in dobrih strokovnjakov ni mogoče izdelati. Industriji baterij Zmaj — Ljubljana je uspelo zaradi dolgoletnih izkušenj (v letu 1978 je praznovala 55-letnico ustanovitve) izdelati baterijo za električnega pastirja, ki ustreza svetovnim normativom.

Kaj zahtevamo od baterije, ki napaja električnega pastirja?

Da prenese vse vremenske razmere med pašno sezono;

Da daje stalno enako energijo električnemu pastirju;

Da deluje najmanj eno pašno sezono;

Da je primerno zaščitena in da ne uniči aparata — električnega pastirja.

Baterija za električnega pastirja industrije baterij Zmaj, Ljubljana ima tele karakteristike:

JUS	N.J. 2.030
Oznaka	6 S 4
Nazivna napetost	9V
Dimenzije	165x111x110 mm
Teža	3000 g
Garancijski rok	12 mesecev
Izvedba	plastično ohišje zaščita pred zunanjimi vplivi ne poškoduje električne naprave

Uporabo in lego baterije v pastirju vidimo na oznaki na etiketi. Zaradi pravilnega delovanja mora biti baterija montirana v označeni legi.

Kapaciteta — trajanje baterije

Testirano na:

Obremenitev 300 Ω	* Razni električni pastirji
1500 ur do končne napetosti 4,5 V	2000 do 3000 ur do končne napetosti 4,5 V

*glede na vrsto električnega pastirja

Viri energije prihodnosti

Kriza zahteva iskanje novih virov energije

V času med 11. in 15. junijem sta na Zagrebškem velesejmu dve specializirani mednarodni prireditvi. INTERKLIMA — 5. mednarodna razstava gretja, hlajenja, ventilacije in klimatizacije ter URBANEX — 5. mednarodni sejem mestne opreme. Obe prireditvi se vsebinsko dopolnjujeta.

Eden od številnih simpozijev v tem času nosi naslov „Energetika naselja“, v čigar okviru tečejo razprave o danes najbolj perečih problemih, kot so: odvisnost naselij in zgradb od izvora energije, racionalna uporaba energije, klimatizacija, gret-

je in hlajenje posebnih objektov.

Poleg klasičnih vprašanj s tega področja je govor tudi o izgubah toplote pri novih energetskih izvori, kot so sončna in geotermalna energija ter energija vetra.

J. S.

SAMOUPRAVNI ORGANI ZDRAVSTVENEGA
CENTRA NOVO MESTO IN
DELOVNE SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB

razpisujejo opravila in naloge

1. VODJE PRAVNE SLUŽBE
2. SAMOSTOJNEGA SVETOVALCA ANALITIKA V STROKOVNI MEDICINSKI SLUŽBI
3. PLANERJA ANALITIKA I. V EAP SLUŽBI
4. PROGRAMERJA
5. REFERENTA ZA INFORMIRANJE
6. REFERENTA ZA DRUŽBENI STANDARD
7. REFERENTA ZA VARSTVO PRI DELU
8. ORGANIZATORJA AOP

Poleg splošnih pogojev veljajo še naslednji:

- pod 1. visoka izobrazba pravne smeri s 5-letnimi delovnimi izkušnjami in opravljen pravosodni izpit
- pod 2. visoka ali višja izobrazba zdravstvene, ekonomske ali upravne smeri in 5 let delovnih izkušenj
- pod 3. visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri in 5-let delovnih izkušenj
- pod 4. višja izobrazba ekonomske smeri in 5-let delovnih izkušenj
- pod 5. visoka ali višja izobrazba politološke, sociološke, upravne, pravne ali kadrovske smeri in 3 oz. 5 let delovnih izkušenj
- pod 6. višja izobrazba pravne, upravne, kadrovske, komercialne ali socialne smeri z 2-letoma izkušnjaj
- pod 7. višji varnostni inženir ali varnostni tehnik z 2 oz. 4-letni delovnih izkušnjaj
- pod 8. visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri s 5-letnimi delovnimi izkušnjajmi.

Za naloge in opravila s posebnimi pooblastili pod 1. mora biti kandidat moralno-politično neoporečen, s poslušom za uredničevanje samoupravne socialistične družbe, imeti mora organizacijske in poslovne sposobnosti za uspešno vodenje. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi na Zdravstveni center Novo mesto, DSSS, Trdinova 2, naslov: kadrovska služba.

Kandidati bodo o izidu razpisa obveščeni v 30 dneh.

ISKRA, INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO
TOZD TOVARNA NAPAJALNIH NAPRAV
BRŠLJIN 63
NOVO MESTO

Na podlagi sklepa delavskega sveta
razpisuje
razpisna komisija prosta dela in naloge

VODJA KADROVSKO SPLOŠNEGA SEKTORJA

POGOJI:

diplomirani pravnik s petimi leti delovnih izkušenj na splošno pravnih delih in nalogah. Kandidati morajo biti moralno-politično neoporečni ter družbenopolitično razgledani.

Mandat za opravljanje razpisanih del in nalog traja štiri leta. Vloge z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov v zaprti kuverti z oznako „Za razpisno komisijo“. O izidu razpisa bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po sprejetju sklepa o izbiri. Pridobitev ustreznega stanovanja bo možna v letu 1980.

OZD AVTOPROMET, GOSTINSTVO IN TURIZEM
„GORJANCI“ NOVO MESTO,
ŠTRAŽA — ODBOR ZA DELOVNA RAZMERJA

objavlja naslednja dela in naloge:

V TOZD TOVORNI PROMET:

1. AVTOMEHANIČAR — VEČ DELAVCEV
2. KOVINOSTRUGAR — 2 DELAVCA
3. AVTOKLEPAR — 2 DELAVCA

Pogoji: končana poklicna šola ustreznosti smeri in odslužen vojaški rok.

V TOZD GOSTINSTVO:

1. NATAKAR — VEČ DELAVCEV
2. KUCHAR — VEČ DELAVCEV
3. ELEKTRIČAR-VZDRŽEVALEC STROJEV — 1 DELAVEC ZA DOLOČEN ČAS.

Pogoji: končana poklicna šola ustreznosti smeri in odslužen vojaški rok za moške kandidate.

V DSSS:

1. SNAŽILKA — 1 DELAVKA

Pogoji: zmožnost za opravljanje dela.

Pismene ponudbe dostavite splošnemu oddelku podjetja v Straži. Rok: do popolnitve.

SAVNA

V HOTELU METROPOL
odprto v torek, četrtek
in v petek od 16. do 20.
ure.

Informacije po telefonu
(068) 21-447 ali osebno
na recepciji hotela.

MASAŽA

Vitanova

Vitanova je osvežujoč vitaminski napitek. Zličko Vitanove raztopimo v vodi ali čaju. Tako pripravljene napitke deluje osvežujoče in nadomesti enodnevno potrebo človeškega telesa po vitaminih.

KRKA, NOVO MESTO

Gostišče Henčkov dom priredi dne 17. 6. vrtno veselico. Pričetek ob 15 uri. Zabaval Vas bo ansambel SLAVČEK s pevko. Prireditev bo ob vsakem vremenu.

VABLJENI!

Šolski radio

O delu nekaterih krožkov smo obirno poročali zadnjič. Danes bomo povedali o dejavnosti drugih.

Vodstvo naše šole in tovariši učitelji so z delom izvenšolskih dejavnosti in krožkov zadovoljni. Najbolj zato, ker večina naših učencev dela vsaj v eni dejavnosti. Ni jih malo, ki uspešno delajo v dveh, treh ali celo več krožkih, pa kljub temu njihov učni uspeh nič ne zaostaja.

Tovariši učitelji za telesno vzgojo pripravljajo smučarski tečaj, mladi zgodovinarji predelujejo snov za pomladansko tekmovanje. Literarni krožek je pripravil skoraj že vse gradivo za letošnje številko našega glasila „Potoček“. Spretno vezilje so svoje najviše lične izdelke razstavile v mali avli. Uspešno delujejo mladi biologi, fiziki, kemiki, matematiki, pevci...

Delo vseh ni enako vidno, a vsi zaslužijo enako pohvalo. Gotovo tudi veste, da sta že dva razreda izdala šolski razredni časopis. To sta 6. e in 8. f. Zanimivo in lepo. Lahko bi ju pomemali.

SODELAVCI
SOLSKEGA RADIA
(„Potoček“, OŠ Kočevje)

RAD IMAM TITA

Tito, pridi
ti med nas,
da te prvič
srečam jaz.

Šopek rad
bi ti nabral,
na obraz
poljub ti dal.

Za roko
bi te prijel
in ti pesmico
zapel.

BOŠTJAN FABJAN, 6. e
(„Potoček“, OŠ Kočevje)

MOJ SVET

moj svet je ovit
v modrikast dim
zverženih teles
pod razvalinami
spominov
trepeta trava zavita
v črn pajčolan
moje babice ni več
s pajčolanom
v krvavih rokah
je odšla v noč
vrača se ko
se sence kotalijo
po nagubanih stenah
njenih mrtvih oči
moje livače so
krave

LIDIJA GAČNIK, 3. d
(„Stežice“, gimnazija
- Novo mesto)

Naš sošolec

Andrej je zbolel. Leži v bolnišnici. Pisali smo mu pismo. Kmalu bo zdrav.

FERDI ŠUŠTERŠIČ, 1. b
(„Prvi poganjki“, OŠ Milka
Šobar - Nataša, Novo mesto)

Ivi Slak, OŠ Bršlin (Novo mesto): PRI KOVACU

Berta Kotar, OŠ Kostonjca: OB VODI

LISTI IZ ŠOLSКИH GLASIL

S pisateljem Miškom Kranjcem

Oktober 1971 so se člani literarno - novinarskega krožka udeležili tretjega srečanja pionirjev dopisnikov v Murski Soboti. Obiskali so tudi Veliko Polano in spoznali pisatelja Miška Kranjca. Sprejel jih je v svojem domu. Sestavek s tega srečanja je napisala Alenka Kranjc, učenka 8. a, objavljen pa je bil v prvi številki glasila „Z bregov Krke“ leta 1971.

„Kdaj bomo že tam?“ sem radovedna spraševala tovariša. Odgovora ni bilo. Avtobus je peljal po makadamski cesti. „Končno!“ smo radostno vzklikli, ko se je pred nami kot na pisani preprogi pokazala vrsta hiš. Ob cesti je stala tabla: VE-LIKA POLANA. Ze smo izstopi-

li in prav kmalu smo stali pred rojstno hišo pisatelja Miška Kranjca. Prerinili smo se v pisateljev muzej in nestrpno pričakovali, kdaj pride. Miško Kranjec je našo zadrego hitro pregnal z vprašanjem: „Kaj vas zanima? Nogomet, košarka, biko-borba?“ Vprašanja so se vrstila in on nam je prijazno in vedro odgovarjal, čeprav se mu je na obrazu poznalo, da je utrujen in bolehen. Živi v Ljubljani, vendar velikokrat prihaja v rojstno vas, kjer v miru piše knjige. Rad tudi ribari in zelo ga zanima šport. Škoda, da je čas prehitro minil. Pisatelja sem poprosila še za avtogram. Ko smo odhajali, je v meni vedno bolj rasla pisateljeva podoba. Ganila me je njegova gostoljubna preprostost, živahen govor. Je pravi dobrosrčen Prekmurec, navezan na svojo pokraj-

no ob Muri. Spomnila sem se tistega, česar smo se o njem učili v šoli. Bil je sin revnih staršev. Hodil je v madžarsko osnovno šolo in je veliko pretrpel med vojno in pred njo zaradi svoje svobodomiselnosti. Leta 1930 je izdal novelo „Smehljaj“, ki je vzbudila pozornost. Sledile so številne druge. V njih je najraje prikazoval svet prekmurskih ljudi. Posebno zanimivo je opisoval sezonske delavce, ki pomladi odhajajo z doma za kruhom in se pozno jeseni vračajo domov. V osnovni šoli v Veliki Polani so Miška Kranjca in nas sprejeli tamkajšnji učenci. Pisatelju so podarili lepo sliko mlina na Muri, nas pa so pogostili.

Ko smo se poslovljali, nam je bilo težko in lepo obenem.
(„Z bregov Krke“, OŠ Žužemberk)

O potepuških mačkah

BOŠTJAN VIDMAR: „Če vidim potepuškega psa ali mačko, se mi zasmili, ker nima doma. Doma bi rad imel zajčka, ker ima mehko dlako. Zajčka bi mi starši pustili, ko bi imeli velik vrt.“

ANDREJA GOLOB: „Potepuško mačko ali psa bi vzela domov in mu dala jesti. Najraje bi imela ovčko. Všeč mi je, ker daje volno. Starši mi je ne bi pustili, ker sta nam poginili že dve mački.“

PETRA ŠMAJDEK: „Ko zagle-

dam potepuškega psa ali mačko, mi je pri srcu hudo. Najraje bi imela srnico, ker je lepa in hitro teče.“

HELENA JANKO: „Če bi zagledala potepuško mačko ali psa, bi se bala. Najraje bi imela psa, ker čuva hišo. Starši bi mi psa pustili.“

MAJA MIŠJAK: „Če bi zagledala potepuškega psa ali mačko, bi me bilo strah. Rada bi imela mačko, ker je majhna in lahko spi v stanovanju. Starši bi mi jo pustili, če bi jaz skrbelo zanjo.“

MARJANA KAVŠEK, 5. c
(„Prvi poganjki“, OŠ Milka Šobar - Nataša, Novo mesto)

Nesreča

Zgodilo se je lani, ko sem bila v četrtem razredu.

Imeli smo glavni odmor in malicali smo. Na hodniku je bil vrvež. Nekaj dečkov iz našega razreda se je začelo loviti po učilnici. Tekali so od klopi do klopi in kričali. Sošolec je tekel do okna in se hotel odriniti od šipe. Ni bil previden in je premočno pritisnil na šipo. Potem smo samo še videli, kako je stekel s krvavim zapetjem na hodnik k lijakom. Brž so ga odpeljali k zdravniku.

Kmalu je v razred prišel ravnatelj in nas spraševal, kako se je to zgodilo. Pripomnil je, da bi lahko sošolec izkrvavel, če ga ne bi takoj odpeljali k zdravniku.

Po tej nesreči so bili sošolci nekaj časa previdni, a smo jih deklice morale še velikokrat opomniti.

ALENKA RAU, 5. razred
(„Koraki“, OŠ Sentjanž)

Iz 5. a razreda

Naša sošolka je zbolela. Morala je v bolnišnico. Ker smo vedeli, da se ne bo kmalu vrnila, smo si razdelili njene zvezke. Učno snov ji pišemo. Nekega dne smo ji pisali. Vsakdo je napisal pismo. Vsa pisma smo dali v veliko kuverto, jo zapečatili in pismo je romalo na pošto. Po nekaj dneh smo dobili odgovor - in še pesmica je bila:

„Rožica lepo cveti, meni pa diši

Bolnišnica cveti, meni pa smrdi.
Sola vam smrdi, meni pa diši.

A prijateljstvo?

Drži in živi do konca dni

VAŠA MARJANA
(„Škrjanček“, OŠ Dobova)

MATERI

Na svetu imaš samo eno mater
in ta te najraje ima,
tebi predana je vsa.

Ti kuha, pere in lika,
pove, kje se v stavku postavi
pika,
in razloži, kaj je olika.

Prva beseda, ki jo izrečeš, je
mama,
šele nato pride na vrsto ati,
ki te včasih tudi namlati.

MARICA JURŠINIČ, 2. b
(„Zvita nit“,
PTS Beti - Metlika)

ČE SEŠTEJEM URE

Vedno se mi je zdelo
da ima dan premalo ur
toda
današnji dan
je trajal nenavadno dolgo
in če pomislim
na vse dni
če seštejem ure
ki sem jih zares
živela
jaz
jih ni niti za
en dan.

MIRA GRAHEK, 2. a
(„Stežice“, gimnazija
- Novo mesto)

Suzana Cenič, OŠ Milke Šobar - Nataše, Novo mesto: NA ŽELEZNIŠKI POSTAJI

Vida Brest pripoveduje

Vida Brest je doma iz Šentruperta in tam jo je našla tudi okupacija. Kot napredno dekle so jo sprejeli v organizacijo SKOJ že leta 1941. Vprašala sem jo, kakšen je moral biti mladinec, da je postal skojevec.

„Veste“, je rekla, „postati član te organizacije ni bilo kar tako. Le najbolj zanesljivi fantje in dekleta, ki niso marali okupatorjev in so to takoj pokazali, so potem, ko so jih tovariši dalj časa preverjali, lahko postali člani. Seveda smo morali biti tudi pogumni.“

„In kakšno je bilo vaše delo?“
„Predvsem sem vedela, da moramo bolj delati. Začela sem zbirati okoli sebe mlade in jim pripovedovati o Osvobodilni fronti, o grdobijah sovražnikov, o tem, kaj namerava Hitler z našimi ljudmi in našo zemljo. V Šentrupertu sem imela okoli sebe kmalu več somišljenikov, ki so postali skojevci.“
„Začeli ste delati tudi na Mirni?“

Dogodke iz NOB si je Vida Brest dobro zapomnila. Spominja se: „Na Mirno me je bilo malo strah hoditi, zato smo sprva imeli

sestanke na Stanu, Griču in Stari gori.“

„O čem ste se pogovarjali?“
„O tem, kako bi organizirali pomoč partizanom, kako bi jim preskrbeli kar največ informacij o gibanju sovražnikov, o njihovem številu, oborožitvi in drugem. Zmenili smo se, da bomo zbirali obveze, vato in drugo za ranjence. Pogovorili smo se, kako bomo prenašali pošto. V vsaki vasi smo imeli zanesljivo postojanko, kjer smo zbrani material (šotorska krila, sanitetni material, orožje, municijo) varno shranili.“

„Organizirali ste tudi SKOJ na Mirni. Kako je delovala ta organizacija v tem kraju?“
„Mirenska skojevska organizacija je dobro delala. Če se prav spominjam, sta jo vodili Marjana Krištof in Anica Plazar. Velikokrat smo se dobili v Koračinovi gostilni, kjer smo imeli sestanke. Poleg vsega smo se učili partizanskih pesmi.“

Leta 1943 je bil v gradu Kot, je nadaljevala, „tridnevni seminar za člane SKOJ. Na seminarju je govoril tudi Edvard Kardelj. Mi-

renski skojevci so dobili nalogo poskrbeti za zaščito udeležencev tega seminarja (bilo jih je več kot 60) in za prehrano. Nalogo so odlično opravili.“

„Odkod ste skojevci črpali informacije o našem boju?“
„Veste, skojevci smo prebrali vse, kar smo dobili v roke. Partizani so nam prinašali najrazličnejše brošure, ki smo jih razdelili ali pa smo jih prebrali kar na sestankih. Bili smo navdušeni nad partizansko vojsko, okupatorje pa smo strašno sovražili. Partizanski kurirji so prinašali novice z vseh koncev.“

„Se spominjate dogodka, ki ga ne boste mogli pozabiti?“
„Najbolj mi je ostalo v spominu, da med nami ni bilo niti enega izdajalca. Bili smo si pravi tovariši in med nami ni bilo razlik. Dobro se spominjam, da sem naučila skojevke peti pesem „Kot žrtve ste padli v boju za nas...“ To pesem smo peli na pogrebu Kolenčeve matere in očeta, ki so ju ubili belogardisti.“

„Ze med vojno ste pisali pesmi. Kako so nastajale?“

„Veliko pesmi sem takrat napisala. Nastajale so ob najrazličnejših priložnostih. Včasih so me za pesem prosili, pa sem jo napisala. Pesem smo potrebovali za miting - in spet je bila tu. Večina pesmi je nastala sama od sebe, iz potrebe, da jih zapišem.“

„Kako so se širile?“

„Bile so na letakih, v brošurah, največ v partizanskih časopisih.“
„Na koncu morda še tle: kateri dogodek med vojno vas je najbolj pretresel?“

„Najbolj me je zadelo, ko so belogardisti na Selu ubili mojega očeta. Bil je moj vzor in imela sem ga rada, kot ima vsak otrok rad svojega očeta. Želim, da na obeležju, ki bo stalo na mestu, kjer je padel - poleg mojega očeta sta takrat padla tudi Mici Majcen in Jože Skrlj - piše: TO ZEMLJO SMO TAKO LJUBLILI, DA V NJO SMO SVOJO SRČNO KRI PRE-LILI.“

MOJCA KURENT, 8. a
(„Brtje“, OŠ Mirna)

Beseda bratstva

V Novem mestu: pesniški večer slovenskih in srbohrvaško pišočin avtorjev

Z LITERARNEGA VEČERA V DOLENJSKI GALERIJ – Gledališki igralec Rudi Kosmač (prvi na levi) med branjem pesmi enega od sodelujočih besednih ustvarjalcev. (Foto: J. Pavlin)

Za nami je še ena prireditev medrepubliške kulturne zveze Bratstva in enotnosti: drugi literarni večer besednih ustvarjalcev iz širše Dolenjske, Hrvaške ter Bosne in Hercegovine 8. junija v Dolenjski galeriji v Novem mestu. Na njem so sodelovali: Severin Šali in Janez Kolenc iz Novega mesta, Marica Založnik in Vlasta Malavašič iz Krškega, Evgen Cestnik iz Dragatuša, Avgust Gregorčič z Mirne, Franc Režun iz Trebnje, Vera Hauptfeld, Aleksander Kajfež, Janko Ivanović in Branko Kotur iz Karlovca, Esma Topić, Beba Đurić in Miroslav Petrović iz Cazina ter Ibrahim Dizdarević iz Pećigrada. Besedila slovenskih avtorjev jebral gledališki igralec Rudi Kosmač, srbohrvaška besedila pa gledališka igralka Nika Pirjevec. Vmes je nastopil harmonikarški duet, ki ga sestavljata Mojca Janžeković in Mirjana Djordjević, gojenki novomeške glasbene šole.

Na prireditvi, ki je trajala kako uro, smo slišali predvsem poezijo in podoživeli nekaj lepih trenutkov z avtorji najboljših tekstov. Med petnajstero, ki se je tokrat predstavila kot literarna reprezentanca dokaj velikega območja medrepubliške kulturne zveze, so s svojimi pesmimi najboljše zastopali „svet stopic, rim in ritma“ zlasti Šali (Srečanje z otroštvom), Kajfež (Barakaši), Petrović (Ljubiti ciganku treba), pa morda še Režun (z lirično prozo Različna življenja) in Hauptfeldova (z naravnimi pesmima). Vsekakor bi mogli pri naštetih govoriti o najbolj doživljenem, izvirnem in izbrusenem lastnem svetu in svojiskem izrazu. Prispevki drugih,

akoravno niso brez sugestivne moči in avtentičnega občutja, so spesnjani na že znan, dejali bi konvencionalen način.

Zunanja značilnost tega, glede na letni čas malo pozno organiziranega literarnega srečanja je silno majhen odziv obiskovalcev. Podobno kot lani se je tudi tokrat zgodilo, da je bilo v dvorani več nastopajočih kot poslušalcev. To pa navsezadnje ni zmanjšalo pomena in namena same prireditve. Pesniki se bodo kljub temu še sestajali.

I. Z.

Pesem—luč napredka

Jubilej Boštanjkega okteta — V vrhu teh sestavov

Sobotna proslava 15-letnice okteta Boštanjki fantje se je spremenila v pravcati praznik naše pesmi. Od blizu in daleč je že uro pred slavnostjo prišlo toliko ljudi, da je bila dvorana domačega Partizana pretesna.

Slavljenca je med drugim pozdravil izvršni sekretar predsedstva CK ZKS Franc Šali. Boštanjki pevci so že tretje leto nepogrešljivi v akciji „Človek, delo, kultura.“ Tovariš Šali je z zadovoljstvom ugotovil, da je med slovenskimi kraji vse manj kulturnih praznin. Zavrnil je delitev kulture na poklicno in delavsko.

„Ne more biti sprave z miselnostjo, da je kultura draga, najdražje je življenje brez kulture, je poudaril.

Priznanj za jubilate ta večer ni manjkalo, od domače krajevne skupnosti do Posavske pevske zveze, Kostanjevškega in Šentjernejskega okteta. Brez kakršnekoli neskrupnosti se ta oktet pod več kot petletnim mentorstvom prof. Egona Kuneja iz Celja že uvršča v slovenski vrh oktetov.

Iz povprečnih glasov so s tehniko in prizadevnostjo dvignili kakovost petja. Prof. Kunej je na koncertu poudaril, da je s temi pevci vedno rad delal in da bo tudi vnaprej. Ko so zapeli drugo skladbo prof. Slavka Mišelčiča, si skladatelj ni mogel kaj, da ne bi vstal in jim čestital. Navdušeno občinstvo je izprosil več dodatkov.

Predsednik občinske zveze kulturnih organizacij Albert Felician je nekaterim pevcem podelil tudi srebrna Gallusova priznanja: vodji okteta Jožetu Pfeiferju, Jožetu Dernaču, bratoma Francu in Marjanu Pernovski, bronasto pa Bogdanu Pfeiferju. Večer je zaokrožil priznani Slovenski oktet.

A. ŽELEZNIK

JAKAC V CELOVCU IN SLOVENJGRADCU

Na Slovenskem in v zamejstvu se že vrstijo prireditve v počastitev 80-letnice slovenskega likovnega umetnika in akademika Božidarja Jakca, in eno takih mu pripravljata tudi Novo mesto. Pred kratkim so v Auli slovenici v Celovcu odprli razstavo portretov, kmalu zatem pa so podobno prireditve pripravili v Slovenjgradcu. Na obeh razstavah so poleg upodobitev Jakčevih sodobnikov tudi njegovi avtoportreti.

MARJAN MARINC PODELIL BRALNE ZNAČKE

Ob letošnji podelitvi bralnih značk smo povabili v našo sredino pisca na dijskih iger ter režiserja Marjana Marince. Značke in priznanja je podelil 270 učencem. Med podelitvijo se je zvrstilo nekaj kulturnih točk, zelo pa smo bili veseli pogovora z gostom, saj je prijeten in veder sogovornik. V spomin na srečanje smo mu dali darilo in ga povabili, naj nas še obišče.

OTILJA POVŠE, OŠ Baza 20 Dolenjske Toplice

SEJEM „BORČEVIH“ KNJIG

V krškem Delavskem domu je bil od torka do sobote prejšnji teden sejem knjig in drugih publikacij, ki jih izdaja založba Borec v Ljubljani. Na ogled so bile izdaje dokumentarnih, leposlovnih, znanstvenih in poljudnoznanstvenih del s tematiko NOB in revolucije, knjige, ki obravnavajo delavsko gibanje, in druga v sodobni čas posegajoča dela.

STIPLOVŠKOVA RETROSPEKTIVA

Prihodnji teden bodo v galeriji Posavskega muzeja v Brežicah odprli retrospektivno razstavo olj, grafik, risb in drugih slikarskih del Franja Stiplovška. To bo ena osrednjih prireditev ob 30-letnici Posavskega muzeja, ki so ga ustanovili prav na Stiplovškovo pobudo. Franjo Stiplovšek pa ni znan le kot slikar in pionir muzejske dejavnosti v Posavju, več let je deloval tudi kot likovni pedagog.

Še nikoli toliko pevcev

Na jubilejnem 10. pevskem taboru v Šentvidu pri Stični kar 190 zborov, sedem pihalnih orkestrrov in 160 folkloristov

Čez dober teden bo v Šentvidu pri Stični že deseti in torej jubilejni tabor slovenskih pevskih zborov. Na tej največji manifestaciji slovenske zborovske pesmi, posvečeni 60-letnici ZKJ in Edvardu Kardelju, pokrovitelju 6. tabora bo nastopilo 190 zborov s skoraj 5.800 pevci.

Prireditve z rekordno udeležbo nastopajočih se bo začela v soboto, 23. končala v nedeljo, 24. junija. Prvi dan bodo s samostojnimi pesmimi sodelovali le zbori iz zamejstva (prijavljenih je devet). Vsi zbori bodo nastopili pod skupno taktirko na osrednji prireditvi drugi dan, ki

se bo začela s tri in pol kilometra dolgim sprevedom. Združeni zbori bodo zapeli enajst pesmi, pri vsaki pa bo drug dirigent. Radovan Gobeč bo zborom dirigiral, ko bodo le-ti zapeli njegovo „Pozdravljen, praznični dan“, ki jo je napisal nalašč za jubilejni tabor. Slavnostni govornik pred združenimi zbori in občinstvom bo član zvezne konference SZDL Miroslav Čangalović, znani operni solist iz Beograda, ki bo v Šentvidu zapel „Titovo kolo“. Manifestacija bo obogatila sedem pihalnih orkestrrov in 160 folkloristov, ki bodo spr.mljali pevске zbere. Organizatorji so za zborovodje pripravili tudi ser.inarje in posvetovanja.

Več o jubilejnem taboru pišemo še v današnji Prilogi.

kultura in izobraževanje

Pevska rast

Na sedmi posavski reviji 2. junija v Sevnici je nastopilo devetnajst zborov — trije več kot lani v Brežicah. Janko Avsenak, predsednik Posavske pevske zveze in zborovodja moškega zbora brestaniške Svobode, je na otvoritvi spet poudaril, da gre tej reviji za pregled pevskega gibanja v regiji in da prireditve nikakor ni prestižnega pomena. Po tem načelu so se zvrstile tudi dosedanje revije. Ker je zborov čedalje več, imajo prireditelji težave, kako jih razporediti.

Pevski večer v Sevnici je kljub tekoči izvedbi trajal dobre tri ure. Nemara predolgo, saj je predolg program lahko hud izziv potrpežljivosti poslušalcev.

Lani so vzdržali, vsaj večina, akoravno so nastop razdelili na dva dela. Ob tem pa ostaja malo časa za izmenjavno mnenje med zborovodji in pevci. Za mnoge je je nemara prav revija priložnost, da se pogovorijo. Imeli bi se o čem, saj delujejo vsak v drugačnem okolju in z različnimi možnostmi.

Med zborovodji je čedalje več takih, ki imajo glasbeno izobrazbo. Razveseljivo je, da so med njimi nova imena.

Zborovodij se vedno ni dovolj. Nekateri so tudi v Sevnici dirigirali dvema zboroma. Vse je prekosil prizadevni Franc Baškovič iz brežiške občine, pod čigar taktirko je pelo kar pet zborov.

Rekli smo, da je zborov vsako leto več. Ob letu bo na osmi reviji, ki bo v Krškem, prav gotovo spet kak novinec. V razmeroma majhnem delu naše dežele zborovsko petje razveseljivo raste. Tudi kakovostno, čeprav tega posebej ne ugotavljajo.

A. Ž.

„SOLA OB CESTI“

Te dni je izšlo tiskano glasilo „Sola ob cesti“, ki ga izdajajo učenci Izobraževalnega centra za tehnične stroke v Novem mestu. Iz prispevkov veje utrip življenja in dela mladega rodu, ki se usposablja za poklic, avtorji pa so se spomnili tudi obletnice znanstvenikov (Einstein) in kulturnih mož (Murn). S strani „Sole ob cesti“ veje tudi utrip tistih, ki se poskušajo v vezani in nevezani besedi.

Pa tudi za kritiko gre. Za kritiko, ki ne bo jemala poguma, ampak bo dobronamerno vszajala. Z roko na srcu priznajmo, da smo z amaterizmom prehitro zadovoljni, češ saj je najpomembnejše, da delajo, ne pa, kako delajo. To pa je pot nazaj. Vsaj vodje skupin in mentorji bi morali biti kulturno bolj zreli, da ne bi dovolili nastopov, dokler ne bi ugotovili kavalitete. Nenehno se je treba učiti. Navsezadnje vemo, da ni vse zlato, kar se sveti. Še posebno ne v samozadovoljujočem se kulturnem amaterizmu.

- TZ

Grafični bienale spet odprt

Na svetovni grafični prireditvi v Ljubljani nagradili tudi slovenske umetnike

V ljubljanski Moderni galeriji so prejšnji teden odprli tradicionalni trinaesti mednarodni grafični bienale. Na njem sodeluje 476 avtorjev iz 58 držav s 1167 grafičnimi listi.

Med nagrajenimi avtorji so tudi slovenski umetniki. Eno od štirih glavnih nagrad (premijo) je mednarodna žirija prisodila Adriani Maruž. Odkupno nagrado mednarodne žirije sta dobila Andrej Jemec in Ivan Picelj, odkupno nagrado posebne

žirije pa Jože Čiuh. Med nagrajenimi je tudi Boris Jesih, ki so mu omogočili delovno bivanje v Arbonu.

Marjan Rožič, predsednik ljubljanske mestne skupščine, je pri otvoritvi med drugim poudaril tudi

tole: „S kontinuiteto in kakovostjo, ki sta ljubljanski bienale zasidrili v svetovni likovni prostor in v mednarodno kulturno zavest, govori bienale o socialističnih in demokratičnih procesih in odnosih v Jugoslaviji.“

Razstava in opera

Jutri v Krškem: slikarska razstava Novomeščana Jožeta Kotarja in gostovanje ljubljanske opere

V galeriji Delavskega doma v Krškem bodo jutri zvečer odprli slikarsko razstavo Jožeta Kotarja iz Novega mesta. Pred posavsko občinstvo bo slikar, ki je sicer član likovne skupine Vlada Lamuta, postavil na ogled okoli petdeset slik, pretežno olj na platnu. Pričakovati je, da bo na otvoritvi govoril umetnostni zgodovinar in kritik dr. Cene Avguštin.

Svet, ki ga upodablja Kotar, je dolina Krke od Žumberka do Kostanjevice, razširjen od Podgorja in Gorjancev. Na njegovih platnih se koplje pokrajina z značilno zeleno barvo, ki pa se pri Kotarju čisto preljuje v sivo ali modrikasto, tu in tam tudi nekolikarj nekontrolirano, kar je morda posledica ihtive naglice, s katero slikar ustvarja.

In čeprav nam njegova platna motivno ne odkrivajo veliko novega — to zemljo so že nešteto krat prečesali slikarji od Lamuta do Kobeta, je razstavo potrebno videti že zaradi spoznanja, da ima gledalec pravzaprav opraviti z dokaj izdelanim slikarjem, ki je na poti tudi do svojega sloga. Dela bodo na ogled do 30. junija.

Po otvoritvi si bodo obiskovalci v veliki dvorani Delavskega doma lahko ogledali komično opero (v dveh dejanjih ali štirih slikah) „Seviljski brivec“ italijanskega skladatelja Gioachina Rossinija. Z njo bo v Krškem gostovala Opera Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane.

I. Z.

Barvni „skladatelj“

V Dolenjski galeriji razstavlja svoja slikarska dela dolenjski rojak Milan Rijavec — Tenkočutnost in ubranost

Od 8. junija so v Dolenjski galeriji v Novem mestu na ogled dela akademskega slikarja Milana Rijavca: v zgornji dvorani 59 olj na platnu, v spodnji dvorani pa 34 akvarelov in ena risba. Na otvoritvi je najprej mladi Novomeščan Aleš Vesel, letošnji diplomant Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje v Ljubljani, izvedel dve klavirski skladbi, nato pa je Rijavčevu življenjsko in umetniško pot v bistvenih črtah občinstvu predstavil eden njegovih najboljših poznavalcev Janez Mesesnel. Razstava bo odprta do 29. junija.

Rjavčevu slikarstvo je svojsko po motiviki, izrazu in slogu. Na novomeški razstavi, ki je nenavadno obsežna, hkrati pa na moč pregledna, so dela iz slikarjevega najzgodnejšega obdobja do najnovejših — letošnjih. Vsem je skupno to, da so nastala ob avtorjevem krčevitem iskanju, da so slikarsko nenavadno trda, vsako zase pa že kar samostojna študija. Rijavčeva pot je naslonjena na najboljše dosežke ekspresionizma, na njej pa je konistno združil v nova spoznanja tudi izsledke kubizma in drugih umetnostnih tokov.

Njegova dela odlikuje izredna barvna skladnost. Nemara je Mesesnel, upoštevač vse to, prav zato napisal, da je slikarstvo Milana Rijavca en sam in neprestan eksperiment.

Na razstavi je več del, ki jih je navdahnilo srečanje z Dolenjsko. To navsezadnje ni nič čudnega, saj je Rijavec ta del slovenske zemlje nekajkrat prepotoval in se udeležil Dolenjske slikarske kolonije. Na Dolenjsko pa ga vežejo tudi mladostni spomini. Njegov življenjski posej, da se je rodil v Bruni vase pri Mokronogu, preživel rošno mladost v Krnjevju, kjer je bil njegov oče šofer pri lastni tamkajšnjega premogovnika, osnovno šolo pa obiskoval v Šentjanžu. Ko je kot enajstleten fant začel v Ljubljani obiskovati nižjo gimnazijo, se je iz rodnega kraja za stalno izselil. Na Dolenjsko in v Belo krajino je prišel potem kot partizan.

Risati je začel že med NOB, vendar so se mu med partizanovanjem nastala dela izgubila. Leta 1945 je začel študirati na novo ustanovljeni Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in je član tako imenovane prve (partizanske) generacije te akademije. Pred dvema letoma se je ta generacija predstavila s skupinsko razstavo v ljubljanski Moderni galeriji.

Novomeška razstava je Rijavčeva deseta samostojna razstava, sodeloval pa je tudi na enajstih večjih skupinskih razstavah. Njegov prispevek k slovenski likovni umetnosti so mu letos priznali tako, da je dobil nagrado Prešernovega sklada.

I. Z.

Milan Rijavec: AVTO-PORTRET, olje na platnu, 1949

PARTIZANSKI ZBOR SLAVIL

Partizanski pevski zbor, ustanovljen leta 1944 v osvobodjeni Beli krajini, je proslavil svojo 35-letnico prejšnji teden v Ljubljani s celovečernim koncertom, ki ga je pred naša televizija. Zbor goji predvsem partizanske pesmi, na sporedu pa ima tudi pesmi odpora drugih narodov. Ob jubileju so najzaslužnejšim podelili priznanja.

NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO V USTANAVLJANJU, 68270 KRŠKO,

objavlja prosta dela in naloge:
za obratovanje elektrarne:

1. STIKALNIČAR
2. STROJNIK PARNE TURBINE – 2 DELAVCA
3. STROJNIK V POMOŽNI ZGRADBI – 3 DELAVCI
4. STROJNIK KONDENZACIJE IN DIESLOVIH AGREGATOV
5. STROJNIK ZA ČRPALNE NAPRAVE – 4 DELAVCI
6. INŽENIR ZA DOZIMETRIJO
7. TEHNOLOG RADIOLOŠKE ZAŠČITE IN DEKONTAMINACIJE
8. TEHNIKA ZA RADIOLOŠKO DOKUMENTACIJO
9. INOKORESPONDENT – TAJNICA

Pogoji:

pod 1.:

- dokončana srednja tehniška šola elektro smeri, VKV električar ali KV električar z ustreznim izpitom,
- 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti na vzdrževanju, montaži ali pogonu v elektrarnah ali trafopostajah,
- pasivno znanje angleškega jezika,
- poskusno delo 3 mesece;

pod 2.:

- dokončana srednja tehniška šola strojne smeri VKV strojnik z opravljenim izpitom za rokovanje parnih turbin ali KV strojnik z ustreznim izpitom,
- 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti kot strojnik v termoelektrarni ali podobnih postrojitvah,
- pasivno znanje angleškega jezika,
- poskusno delo 3 mesece;

pod 3.:

- VKV strojnik z izpitom o rokovanju na postrojitvah s hladilnimi napravami ali KV strojnik z ustreznim izpitom,
- 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti kot strojnik v termoelektrarni ali podobnih postrojitvah,
- pasivno znanje angleškega jezika,
- poskusno delo 3 mesece;

pod 4.:

- dokončana srednja tehniška šola, VKV strojnik z izpitom za rokovanje z Dieslovimi agregati in parnimi kotli, ali KV strojnik z ustreznim izpitom,
- 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti v termoelektrarni ali podobnih postrojitvah,
- pasivno znanje angleškega jezika,
- poskusno delo 3 mesece;

pod 5.:

- VKV strojnik z izpitom za rokovanje črpalnih naprav ali KV strojnik z ustreznim izpitom,
- 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti v termoelektrarni ali podobnih postrojitvah,
- poskusno delo 3 mesece;

pod 6.:

- dokončana I. stopnja tehniške fakultete,
- 2 leti delovnih izkušenj,
- aktivno znanje angleškega jezika,
- poskusno delo 3 mesece;

pod 7.:

- dokončana I. stopnja tehniške fakultete ali višja šola,
- 2 leti delovnih izkušenj,
- aktivno znanje angleškega jezika,
- poskusno delo 3 mesece;

pod 8.:

- dokončana srednja tehniška šola,
- 20 mesecev delovnih izkušenj,
- pasivno znanje angleškega jezika,
- poskusno delo 3 mesece;

pod 9.:

- dokončana filozofska fakulteta – angleščina,
- 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju delovnih nalog inokorespondenta,
- znanje daktilografije,
- poskusno delo 3 mesece

Prijave pošljite na gornji naslov v 15 dneh po dnevu objave. Kandidati bodo prejeli odgovore na prijave v 30 dneh po izteku roka objave.

„INLES“, INDUSTRIJA STAVBNEGA POHIŠTVA, RIBNICA – KADROVSKI ODBOR: TOZD TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA DOLENJA VAS

razpisuje proste naloge in opravila:

– RAČUNOVODJA TOZD DOLENJA VAS

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- končana višja šola ekonomske smeri
- da imajo najmanj 5 let delovnih izkušenj
- od kandidatov zahtevamo moralno-politično neoporečnost, organizacijsko sposobnost in aktiven odnos do samoupravljanja

Prijave lahko dostavijo tudi kandidati, ki ne izpolnjujejo posebnih pogojev v celoti, kolikor imajo z delom pridobljene ustrezne delovne sposobnosti.

Kadrovski odbor hkrati objavlja naloge in opravila:

– OBRATNI ELEKTRIKAR

Pogoji za sprejem:

- poklicna šola elektro smeri in 3 leta delovnih izkušenj v stroki

Prijave z dokazili o šolski izobrazbi sprejema kadrovska služba „INLES“ – TOZD Dolenja vas, Prigorica, 98, 61331 Dolenja vas, 15 dni po objavi.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Na podlagi Pravilnika o kreditiranju stanovanjske skupnosti občine Metlika in sklepa skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti z dne 20. 4. 1979 razpisuje Samoupravna stanovanjska skupnost občine Metlika

NATEČAJ

za posojila iz združenih sredstev za kreditiranje stanovanjske graditve

RAZPISANA SREDSTVA:

1. za posojila delavcem za gradnjo ali nakup zasebnih stanovanjskih hiš, oziroma stanovanj 900.000 din

RAZPISNI POGOJI:

Posojilo za gradnjo zasebne individualne stanovanjske hiše ali nakup stanovanja lahko po tem natečaju dobi delavec, če je zaposlen v organizaciji, ki združuje sredstva za kreditiranje stanovanjske graditve pri Samoupravni stanovanjski skupnosti Metlika.

Kandidat za posojilo mora izpolnjevati pogoje po citiranem pravilniku, zlasti pa še naslednje:

- da nima stanovanja ali pa ima premajhno, oziroma drugače neustrezno stanovanje ali
- da prebiva v družbenem stanovanju, ki ga bo sprostil;
- da gradi ali kupuje stanovanje (stanovanjsko hišo) s standardno velikostjo;
- da se gradnja v celoti izvaja skladno z odobreno gradbeno-tehnično dokumentacijo;
- da ima do dneva razpisa tega natečaja zgrajeno stanovanjsko hišo najmanj do zaključene III. gradbene faze, oziroma zgrajeno betonsko ploščo za postavitev montažne stanovanjske hiše;
- da sodeluje z lastno udeležbo najmanj v višini, ki jo določa citirani pravilnik;
- da pri tej skupnosti še ni dobil posojila za gradnjo ali nakup stanovanja.

Posojilo po tem natečaju je omejeno in lahko znaša največ 100.000 din za vsako posamezno stanovanjsko hišo, oziroma stanovanje.

Kandidati za posojilo se prijavijo na natečaj z vlogo na obrazcu V/2. Obrazec vloge mora biti izpolnjen v celoti, z vsemi zahtevanimi izjavami, sicer se bo vloga štela za nepopolno in ne bo obravnavana.

Vlogi na natečaj morajo kandidati priložiti še:

- dokazilo o osebnih dohodkih prosilca in drugih družinskih članov v preteklem letu ter dolgoročnih obveznostih iz osebnega dohodka (obrazec v/3);
- fotokopijo ali overjen prepis gradbenega dovoljenja;
- fotokopije morebitnih varčevalnih pogodb o namenskem varčevanju v banki;
- fotokopije posojilnih pogodb za posojila, ki so že bila najeta za gradnjo stanovanjske hiše.

Prednostni vrstni red prosilcev, če jih bo več, kot jim je možno zagotoviti posojilo iz razpisanih sredstev, bo določen na podlagi določb citiranega pravilnika po vrednosti kriterijev, ki jih je sprejela skupščina Samoupravne stanovanjske skupnosti Metlika.

Obrestna mera za posojila po tem natečaju znaša 4 % na leto. Po preteku 10 let od začetka odplačevanja posojila se obrestna mera za neodplačani del posojila poveča na 6 % letno. Posojilo vrača delavec v mesečnih obrokih, ki znašajo šestino polletnih anuitet.

DRUGA DOLOČILA:

Po sklepu IO SSS in odbora za graditev se izdela prednostna lista za vsa razpisana sredstva, možnost porabe posojil pa je omejena tako, da se 50 % sredstev lahko izkoristi takoj, ostalih 50 % pa v jesenskem roku. Prednost pri porabi bodo imeli delavci, ki bodo zbrali več točk.

Rok prijave na natečaj za posojila mesec po objavi natečaja. Kasnejše prijave ne bodo upoštevane, prav tako tudi ne nepopolne vloge.

Prijave na natečaj sprejema Samoupravna stanovanjska skupnost Metlika, kjer zainteresirani lahko dobijo tudi potrebne obrazce in morebitna druga pojasnila.

Številka: 01-84/1-79

Datum: 11. 6. 1979

IZVRŠNI ODBOR

SAMOUPRAVNE STANOVANJSKE SKUPNOSTI
OBČINE METLIKA

KONFEKCIJA „KOMET“ METLIKA

objavlja
javno licitacijo,

ki bo dne 29. 6. 1979 v prostorih podjetja od 8. do 10. ure za družbeni sektor in od 10. do 12. ure za zasebni sektor. Licitacija bo za:

- STROJ ZA ETIKETIRANJE, LETO NABAVE 1975
- SNEMALNO KAMERO S PROJEKTORJEM, LETO NABAVE 1970
- REGISTRSKO BLAGAJNO, LETO NABAVE 1972
- 13 RABLJENIH ŠIVALNIH STROJEV.

Ogled bo mogoč pred licitacijo. Vsi zainteresirani morajo pred licitacijo položiti 10-odst. kavcijo.

obiščite
DOLENJKO

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA PRI TOZD ZA UPRAVLJANJE IN VZDRŽEVANJE PROG NOVO MESTO

objavlja prosta dela in naloge:

1. VODENJE PRAVNIH ZADEV
2. VODENJE KAMNOLOMA
3. TEHNIČNE MERITVE
4. ZAHTEVNEJŠA GRADBENOINŽENIRSKA DELA

Pogoji:

- Pod 1: diplomirani pravnik ali pravnik
- Pod 2: rudarski inženir ali tehnik s strokovnim izpitom
- Pod 3: geodetski inženir ali tehnik
- Pod 4: diplomirani gradbeni inženir
- Pod 1 – 4: se zahteva posebna zdravstvena sposobnost

Družinska stanovanja v Novem mestu zagotovljena v letu 1980.

Prijave sprejema kadrovska splošna služba TOZD za upravljanje in vzdrževanje prog Novo mesto, Ljubljanska 5, 30 dni po objavi.

SGP SLOVENIJA CESTE – TEHNIKA TOZD „KOVINAR“ ČRNOMELJ

Komisija za kadre in medsebojna razmerja TOZD KOVINAR – ČRNOMELJ razpisuje prosta delovna mesta za:

- VEČ KLJUČAVNIČARJEV
- VEČ STRUGARJEV

Sprejemni pogoji:

- KV ključavničar oziroma strugar
- odslužen vojaški rok
- praksa zaželena

Stanovanj ni na razpolago.

Prijave pošljite na zgornji naslov.

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA PRI OŠ MIRNA

razpisuje prosta dela in naloge

VARUHINJE NA DOMU

za varstvo otrok do 2 leta starosti za določen čas. Poleg splošnih pozitivnih osebnostnih lastnosti mora kandidatka imeti smisel za delo z dojenčki in ustrezne stanovanjske pogoje.

Rok za vložitev prijav je 15 dni po objavi razpisa na OŠ Mirna.

SGP „PIONIR“ TOZD GRADBENI SEKTOR NOVO MESTO JERBOVA 19

objavlja prosta dela in naloge

2 ČISTILK V SAMSKEM DOMU IN DELAVSKEM NASELJU

Prosilke naj prošnje dostavijo splošni službi TOZD gradbeni sektor, Novo mesto, Jerebova 19, v roku 15 dni po razpisu.

ŠTIPENDIJE ZA PEDAGOŠKE POKLICE

Občinska izobraževalna skupnost Novo mesto obvešča zainteresirane za kadrovske štipendije, da je bil razpis štipendij za šolsko leto 1979/1980 objavljen v dnevniku DELO 7. marca 1979, v posebni prilogi „Skupni razpis štipendij za šolsko leto 1979–80“.

Kandidati naj prijave s potrebno dokumentacijo vložijo do 10. julija 1979 pri Občinski izobraževalni skupnosti Novo mesto, Kettejev drevored 2.

OBČINSKA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST
NOVO MESTO

DELOVNA SKUPNOST OSNOVNE ŠOLE ŠENTRUPERT

objavlja prosta dela in naloge za:

1. VODJO KUHINJE

Pogoji: KV kuharica, 5 let delovnih izkušenj

2. VARUHINJO

Pogoji: končana osnovna šola (8 razredov), imeti mora nagnjenost in sposobnost za delo z otroki

3. SNAŽILKO

Pogoji: PKV delavka

Osebnih dohodkov po dogovoru.

Delo je za nedoločen čas, nastop službe 1. 9. 1979. Prijave sprejemamo 15 dni po objavi.

V 30 dneh mora iz stanovanja

Dogovori s predsednikom občinske skupščine ne morejo vplivati na črko zakona — Če odpoveš po svoji volji, se moraš izseliti — Ščiti 10 let delovne dobe

Sodišče združenega dela v Novem mestu je odločilo, da je Branko Polimac iz Črnomlja dolžan v 30 dneh izprazniti stanovanje, ki mu ga je dodelil Center srednjih šol. Pred tem morajo Polimcu dati na voljo najpotrebnejše prostore.

Predstavniki centra je navajal, da je bilo Polimcu stanovanje dodeljeno glede na službo. Ko pa je delovno razmerje prenehalo (na željo Polimca), ni bilo več razlogov, da bi še naprej bival v stanovanju, s katerim gospodari center. Slednji je zato stanovanje zahteval nazaj, stanovalec pa se za to ni zmenil.

Polimac je pisмено izjavil, da je res odpovedal službo, ne bi pa rad opisoval okoliščin, ki so ga privedle k temu. S svojo namero je seznanil predsednika skupščine občine Črnomelj. Na drugo delo da je šel zaradi občinskih interesov.

Sodišče je ugotovilo, da je bilo Polimcu res dodeljeno stanovanje, da se je vanj vselil ter da v njem še prebiva. Stanovanje je dobil zaradi delovnega razmerja s Centrom srednjih šol. To je zlasti razvidno iz pogodbe, ki izrecno določa, da mora stanovalec, ki odpove službo, stanovanje izprazniti. Polimac je odpovedal po svoji

volji, zato se je dolžan izseliti. Okoliščin, zaradi katerih je Polimac odpovedal, niso pomembne. Poleg tega tudi nima

Brezplačno do brezhibnosti

Akcija sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu — En dan bodo zastoj pregledovali motorna vozila

Republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu je pripravil enodnevno akcijo „Brezhibno vozilo je varno vozilo“. Akcija po posameznih krajih od 16. do 28. junija.

Sodeluje 22 od 26 organizacij, ki so v Sloveniji pooblaščenice za opravljanje tehničnih pregledov motornih vozil. Po en dan bodo brezplačno pregledovale vozila, opozarjale na napake in svetovale voznikom, ki se bodo oglasili pri njih. V Kočevju bo akcija 23. junija pri Avtu Kočevje, v Brezicah 23. junija pri Prevozu, v Krškem 23.

TREŠČILO V KOZOLEC

V nedeljo popoldne je treščilo v kozolec Martina Kerina v Malem Podlogu. Na kozolecu je bilo 20 ton sena, ki pa so ga člani prostovoljnega gasilskega društva iz Vel. Podloga s pomočjo sosedov večinoma rešili. Kozolec se bo dal popraviti, škode pa je zaradi gasilske budnosti samo za 5.000 din.

RAZBIL ŠTIRINAJSTICO

Minuli petek popoldne je Rajko Solder iz Tuzle peljal R-14 s preizkusno tablico od Novega mesta proti Karlovcu. Na cesti od Metlike proti Jurovskemu brodu je Solder prehitel osebni avto. Ko se je vračal na svojo polovico ceste, je zaradi neprimerne hitrosti zapeljal na bankino. Hitro je zavil v levo in avto se je preuknil v jarek. Vozniku ni bilo nič, na novi pločevini pa je za 70.000 din škode.

NEPREDVIDNI FANTIČ

Miloš Mandič iz Bihača je 6. junija popoldne peljal z osebnim avtom od Novega mesta proti Metliki. Izza parkiranih avtomobilov pri gostilni Badovinec na Jugorju mu je priteknel na cesto 3-letni Peter Badovinec z Jugorja. Mandič je močno zavrl, vendar nesreče ni mogel preprečiti. Petra so odpeljali v novomeško bolnišnico.

IZSILJEVAL PREDNOST

Janez Kamin s Pristave pri Trebnjem se je 6. junija zvečer zapeljal z osebnim avtom s Temeniške poti v Starem trgu v knjižnico za regionalno cesto. Pri tem je trčil 18-letnega Dušana Jegliča, ki se je po prednostni cesti pripeljal na kolesu z motorjem. Jegliču je zlomilo roko in nogo, zdraviljo ga v novomeški bolnišnici.

Iskra je preskočila na seno

Velik požar v Starem trgu pri Trebnjem — Ogenj zajel tudi sosedovo hišo

V Starem trgu pri Trebnjem je 5. junija popoldne gorelo gospodarsko poslopje Viktorja Huča. S puhalnikom, ki ga poganja elektromotor, so spravljali mrvo v gospodarsko poslopje, ki je deloma leseno, deloma pa zidano. Med delom se je v elektromotorju zaiskrilo, suho seno se je takoj vnelo, ogenj je hipoma zajel poslopje. Plameni so segli tudi po hiši sosedu Jožeta Šušteršiča ter uničili lesen balkon in del ostrešja. Požar so omejili gasilci, ki so prihiteli tudi iz Novega mesta. Zgorel je leseni del Hučevega gospodarskega poslopja, tako da je škode za 280.000 din. Za 10.000 din škode imajo tudi Šušteršičevi.

skupaj 10 let delovne dobe, od tega 5 let pri centru. Zato ne more uživati varstva, ki ga sicer daje zakon o stanovanjskih razmerjih. Taka je črka zakona, na katero dogovori med Polimcem in predsednikom občine ne morejo vplivati.

UBILA GA JE ELEKTRIKA

Na domačem dvorišču se je v soboto smrtno ponesrečil 14-letni Alojz Cvelbar iz Zameškega. Pri delu z električnim betonskim mešalcem je fanta močno streslo, nezavestnega so prepeljali v novomeško bolnišnico, kjer pa mu niso mogli pomagati. Kaže, da je do nezgode prišlo zaradi napačne električne vezave.

PO DOLENJSKI DEŽELI

● Pred dnevi so novomeški mličniki pridržali do iztrezitve 22-letnega Muharema Adrovića iz Dolenjskih Toplic. Fant se ga je nalezal, sedel v avto in se vozil po Novem mestu. Nekaj pred drugo zjutraj mu je na Zagrebški cesti razneslo zračnico. Avto je pustil kar na sredi ceste, sam pa jo je mahnil na postajo milice, kjer ni vedel povedati, kaj bi rad. Užaljen zaradi „nerazumevanja“ je začel razgrajati, no, za rešetkami se je končno le pomiril.

● Novomeški mličniki so priskrbeli vzglavje tudi vročerknemu Angležu ki je bil gost hotela Metropol. John si je preveč vneto hladil žejno grlo, poklicati so morali močje postave. Ti so otočana prepeljali v bolnišnico, kjer so mu vzeli nekaj z maligani pomešane krvi. To možaku ni bilo preveč všeč, spravil se je na zdravnik in sestre. Se bo Anglež pred sodnikom za prekrške sprevrgel v „Francosa“?

ČEZ ŽIVO MEJO V HIŠO

Ivan Ravnič iz Novega mesta se je v nedeljo popoldne peljal z osebnim avtom po Ljubljanski cesti proti Bršljinu. V ovinku ga je začelo zaradi neprimerne hitrosti zanašati, zapeljal je čez živo mejo na vrt in v Judežovo hišo. Avtomobilista so morali odpeljati v novomeško bolnišnico, škode na avtu je za 25.000 din, na hiši pa jo bodo še ocenili.

TOZD SERVIS KRŠKO
Bohoričeva 10, Krško

razpisuje naslednje delovne naloge:

1. DIREKTOR TOZD

Pogoji:
— višja ali srednja izobrazba ekonomske, tehnične ali organizacijske smeri
— pet let delovnih izkušenj pri opravljanju ustreznih delovnih nalog
— moralno-politična neoporečnost

objavlja naslednja dela in naloge za nedoločen čas:

2. FAKTURIRANJE IN BLAGAJNIŠKA DELA

Pogoji: srednja ali nepopolna srednja izobrazba ekonomske ali administrativne smeri, znanje strojepisja, 6 mesecev delovnih izkušenj

3. OPRAVLJANJE OSNOVNIH AVTOMEHANSKIH DEL

Pogoji: KV avtomehaničar, vozniki izpit, 6 mesecev delovnih izkušenj

4. PRANJE, PODMAZOVANJE Z DOVOZOM IN ODVOZOM VOZIL

Pogoji: KV delavec, vozniki izpit, 6 mesecev delovnih izkušenj

5. ČIŠČENJE PISARNIŠKIH PROSTOROV, SERVICIRANJE TOPLEGA OBROKA

Pogoji: PK delavec, 3 mesece delovnih izkušenj

Delavec pod številko 1. opravlja dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi in bo imenovan za 4 leta. Kandidati pod številko 1 naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev in rezultatih dosedanjega dela zaprti ovojnicji v 15 dneh po dnevu objave na naslov: DO Zastava avto, Ljubljana, Celovška 150, splošna, kadrovska in pravna služba, z oznako na ovojnicji: „Za razpisno komisijo“. Ostali kandidati naj pošljejo ponudbe v 15 dneh po dnevu objave Splošni kadrovski in pravni službi DO Zastava avto, Ljubljana, Celovška 150. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po dnevu izbire kandidata.

ISKRA — AVTOMATIKA, Ljubljana, n.sub.o.
TOZD ELA
Novo mesto, n.sub.o.

objavlja naslednja prosta dela in delovne naloge:

1. VODJA TEHNOLOŠKEGA ODDELKA 2. BLAGOVNI KNJIGOVODJA 3. LIKVIDATOR 4. TEHNOLOG

Pogoji:
pod 1) visoka ali višja šola strojne smeri, 3 leta delovnih izkušenj,
pod 2) ekonomska srednja šola, 2 leti delovnih izkušenj,
pod 3) ekonomska srednja šola, 2 leti delovnih izkušenj,
pod 4) srednja tehniška šola strojne smeri, 3 leta delovnih izkušenj (razveljavljen oglas za dela in naloge tehnolog — elektro smeri z dne 17. 5. 1979).

Kandidati naj pošljejo pismene prijave na naslov: ISKRA — AVTOMATIKA TOZD ELA Novo mesto, Ragovska 7a, v 15 dneh po objavi.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 31. maja do 6. junija so v novomeški porodnišnici rodile: Milena Slak iz Sentruperta — Dušana, Jožica Golob z Goleka — Mojca, Magdalena Marin z Mirne — Damjana, Danica Jazbec iz Meniške vasi — Klemena, Ivanka Jerman iz Ločne — Mateja, Javica Štrajnar iz Jelš — Mitja, Majda Kapler iz Smarjete — Matejo, Nada Pirc iz Malega Podloga — Bojano, Ljudmila Miklič iz Razbor — Matija, Majda Papež iz Lopate — Andrejo, Milka Dular s Potoka — Simona, Milka Jevševar iz Zabukovja — Cirila, Slavka Kic iz Gorenje

Straže — Darjo, Verica Doltar iz Črnomlja — Katjo, Terezija Zierer iz Sevnice — Albina, Pavlina Lovrenčič iz Luterškega sela — Sanjo, Anica Pavlin iz Češče vasi — Matija, Frančiška Ašič z Dolenjih Kamenc — Marinko, Miroslava Susman iz Ljubljane — Roka, Stefica Mlinarič iz Jaškovega — Marino, Marija Džurnič z Drske — Mladena, Marija Koželj iz Štefana — Mirjano, Terezija Cimerman iz Semiča — Nika, Dragica Škrubej iz Sentjerneje — Aleša, Marija Omerzu z Velikega Kamna — Tatjana, Marija Mirtič iz Grčeče vasi — David, Aranka Tomec z Goleka — Ivano, Ana Banovec iz Blatnika — Marka, Martina Janc iz Ostroga — Andreja, Marija Eržen iz Gabrice — Primoža, Marija Plankar z Drske — Uroša, Olga Vrščaj iz Leskovca — Silva, Marija Kerin iz Krškega — Mitja, Fani Jerič iz Tomažje vasi — Katarino, Nada Špolar iz Mirne peči — Lidijo, Ana Kenig iz Brestanice — Tanjo, Jožica Rangus iz Sentjerneje — Anito, Branka Hudorovac iz Gradca — Moniko, Jožefa Zalokar iz Kalč Naka — deklco, Anica Bebar iz Tanče gore — dečka, Nilda Ladošič z Drske — deklco, Nada Kerin iz Velikih Brusnic — deklco, Jožica Zelnik s Potoka — dečka, Tina Učman z Vrhov — dečka, Jožica Smerke iz Hrašta — deklco, Marija Kirar iz Zavineta — dečka, Zdenka Borš iz Herinje vasi — deklco, Marija Vovk iz Prsladola — deklco, Ljudmila Krištof iz Dolenje Dobrave — deklco, CESTI TAMO!

KRONIKA NESREČ

IZGUBIL RAVNOTEŽJE — Ljubljčan Jože Resnik (50 let) se je 4. junija peljal na kolesu z motorjem proti Radečam. Nenadoma je izgubil ravnotežje in padel. Mavec na desno roko so mu nadeli v brežiški bolnišnici.

PREOZKA CESTA — Jože Ogorevc iz Bukošta je 4. junija vozil z osebnim avtomobilom od Dobrave proti Cundrovcu. V nepreglednem ovinku pri domači vasi se je srečal s tovornjakom, ki ga je vozil Karel Zorko iz Cundrova. Na ozkem vozišču sta vozili trčili. Pri tem je bil Ogorevc ranjen; odpeljali so ga v brežiško bolnišnico.

V JAREK — Anton Senica iz Praprotnega je 6. junija vozil s tovornjakom od Sevnice proti Planini. V Orešju je v ovinku zapeljal v levo in v jarek. Voznika so odpeljali v celjsko bolnišnico.

VEČKRAT SE JE PREKUCNIL — Bojan Ostanek iz Dol. Medvedjega sela se je 6. junija peljal z osebnim avtom od Trebnjega proti Novemu mestu. Na karteljevskem klancu je dohitel kolono vozil, ki je počasi vozila za tovornjaki. Ostanek je zavrl, avto je zaneslo na desno bankino, kjer se je večkrat prekucnil. Voznika so odpeljali v novomeško bolnišnico.

NE DAJO SE PRESENETITI — Alarm za zračni napad, letala, pokanje in dim, vse je bilo v nedeljo popoldne v Naselju heroja Maroka v Sevnici kot bi šlo zares. V resnici je bila to le velika skupna vaja, na kateri so gasilci z ostalimi enotami civilne zaščite pokazali, kaj lahko storijo. Vse službe so delo opravile prav dobro, pravi skupna ocena. Sevniški gasilci, ki slavijo stoletnico, so prihiteli k stolpnici št. 23 v pičlih štirih minutah. Pri reševanju je sodeloval tudi helikopter republiškega sekretariata za notranje zadeve. Več o vaji v naslednji številki Priloge. (Foto: A. ŽELEZNIK)

Vse je odvisno od uspeha

O izplačilih za dopust, prehrano in drugih govori Mira Maljuna, strokovna sodelavka na sindikatih

Stališča republiških sindikatov do nekaterih izplačil za zaposlene („nadomestek“ sindikalne liste) so pred dnevi dobila potrditev tudi v novomeški občini. O nekaterih glavnih točkah tega dokumenta je tekel pogovor z Miro Maljuna, strokovno sodelavko pri občinskem sindikalnem svetu, ki je rekla:

„Stališča še niso noben veljavni dokument, ampak le osnova za določila, ki naj jih delavci vnesejo v svoje samoupravne akte.“

Mira Maljuna: „Preveč govorimo o delitvi, premalo pa o pridobivanju dohodka.“

Regres za dopust in prehrano sta vsekakor najbolj zanimiva za vse zaposlene, zato pojasnimo novomeška stališča glede tega.

„V novomeški občini naj bi od sredstev za dopustniški regres namenili 30 odst. za počitniške domove ali za regresiranje oskrbnega dne na letovanju. Ostanek sredstev pa naj bi zaposleni dobili kot enkratno izplačilo, toda odvisno od osebnega dohodka posameznika, dohodka na družinske člane in socialno stanje sploh. Se pravi, da lahko nekdo z visokimi osebnimi dohodki povsem izpade iz regresne liste, samohranilka z nizkim zaslužkom pa lahko dobi tudi več kot 2.500 dinarjev. Merila določijo v združenem delu v svojih samoupravnih aktih. Vsa sredstva za dopustniški regres pa so odvisna od moči sklada skupne porabe, ki je odraz poslovnega uspeha delovne organizacije. Kjer je sklad minimalen, ne morejo veliko dobiti.“

Regres za prehrano naj bi po stališčih dobili vsi zaposleni in to izplačilo naj ima tudi prednost pred vsemi

ostalimi. Največ naj bi znašal mesečni regres za prehrano 445 dinarjev, s tem da je odločitev spet v rokah delovne organizacije in njene gospodarske moči, če si to lahko privoščijo. Zaenkrat so tovrstna izplačila v novomeški občini dokaj različna. Ponekod regres za prehrano izplačujejo iz sklada skupne porabe, drugod iz materialnih sredstev glede na stroške, ki jih imajo z organiziranjem toplih obrokov med delom.“

— So kakšne novice tudi pri osebnih dohodkih pripravnikov in učencev v gospodarstvu?

„Doselej nagrajevanje letih ni bilo dovolj vezano na učinkovitost dela posameznika in ne na uspešnost kolektiva. Po novem je to upoštevano.“

— Kako bo letos z nagradami za jubileje in ob upokojitvi?

„Jubilejne nagrade naj bi upoštevale celotno delovno dobo delavca, ne pa samo čas v delovni organizaciji, kjer je zdaj zaposlen. Pač pa gre opozoriti, da ni nikomur zagotovljen določen znesek. Če je v neki delovni organizaciji več jubilarov, bodo morali sredstva v ta namen razdeliti med več posameznikov in bo vsak malo manj dobil. Novo je tudi to, da jubilejna nagrada ne bi bila samo posledica let v službi, ampak naj bi se v njej odražala uspešnost delavca pri delu. To pomeni, da lahko dva zaposlena z enako delovno dobo dobita različni jubilejni nagradi.“

— Stališča so letos zelo kasna, če upoštevamo, da je bila lani sindikalna lista že ob začetku leta znana. Zakaj?

„Aprila letos so stališča republiških sindikatov dobila veljavo, ker je zaradi številnih sprememb dolgo trajala javna razprava. Zdi pa se mi važno poudariti izrecno novost letošnjih stališč: ne govorijo samo o delitvi dohodka, ampak predvsem o pridobivanju dohodka. O tem pa se žal v naših delovnih organizacijah premalo pogovarjajo.“

RIA BAČER

SE SEDEM JIH MANJKA

Od lanskega junija, ko je SZDL v novomeški občini začela akcijo za organiziranje potrošniških svetov v krajevnih skupnostih, je doslej ustanovljenih 24 takih organov. V sedmih krajevnih skupnostih bodo potrošniške svete ustanovili v kratkem. Bolj važno pa je, da bodo sveti tudi povsod delali. Doselej se lahko s konkretnim delom pohvali le potrošniški svet v novomeškem Naselju Majde Silc. Sestajali so se sicer tudi že drugod, ampak ni bilo uspehov pri odpravi slabih točk v preskrbi.

PRIPRAVAM VSO POZORNOST

Izvršni svet novomeške občinske skupščine je minuli petek pripravil sestanek, na katerega je povabil vse predstavnike svetov krajevnih skupnosti iz novomeške občine. Na seji so ocenili minula referenduma in se pogovorili o akciji zbiranja obveznic posojil za ceste, ki v nekaterih skupnostih dobro poteka. Pogovorili so se tudi o pripravah na srednjeročne družbene načrte za obdobje 1981–1985 in poudarili, da jim morajo posvetiti veliko pozornosti.

Z nageljnom med komuniste

6. junija je bila v Dolenjski galeriji prisrčna slovesnost, na kateri so v vrste komunistov sprejeli 56 novih članov iz novomeške občine. Član občinskega komiteja Lojze Goršič je mladim spregovoril v imenu generacije komunistov, ki se je kalila med NOB, nato pa sta s sekretarjem komiteja Francem Borsanom vsakemu novosprejetemu članu podarila nagelj, statut ZK in partijsko knjižico.

Posebej velja omeniti kulturni program, ki je bil za to priložnost zelo dobro pripravljen. Med novimi komunisti jih je precej iz vrst dijaške in delavske mladine, največ pa jih je iz novomeške gimnazije in kolektiva Labod.

PREPOZNA POSTREŽBA

Te dni, ko so bazeni inkopališča ob Krki polni, gostje pogrešajo jedače in pijače. Precej kopalcev je navdušenih za sončenje in kopanje že zgodaj dopoldne, pa vendar si tja do 10. ure in še dlje na primer v Šmarjeških, včasih pa tudi v Dolenjskih Toplicah ne morejo potešiti lakoto. Še ni sendvičev, še ni sladkarij. Pač pa alkohol dobite vedno. Take drobnarije kvarijo razpoloženje in dober vtis čisto po nepotrebnem. Logično bi bilo, da je izbira, ko se lokal pri bazenu odpre.

ZA DELEGATE ŠE NI POČITNIC

V ponedeljek, oziroma sredo, 18. in 20. junija, bodo v Novem mestu zasedali na ločenih sejah vsi trije zbori občinske skupščine. Medtem ko bo družbenopolitični zbor opravil nadomestne volitve za dva delegata v ustreznem republiškem zboru, bo obravnaval še izid glasovanja na nedavnem referendumu za samopriskpek ter osnutek z-kona o družbenem planiranju.

Stare napake z novo letnico

Samoupravni in poslovodni organi so predvsem odgovorni za poslovne uspehe svojega kolektiva in odpravo šibkih točk, ki jih ne manjka — Glede na produktivnost preveliki OD

6. junija sta na skupni seji zbor združenega dela občinske skupščine in občinski sindikalni svet pretresala gospodarske rezultate preteklega leta in podatke iz prvega četrtletja letos ter ugotovila: slabo gre, posebno v primerjavi z načrti in družbenim planom.

Dejstvo je — velja pa za lani in letos — da 16 tozdov ni ustvarilo niti dinarja za akumulacijo, vsi pa imajo razvojne načrte. Kam pripelje nenehno zadolževanje za investicije, zgovorno priča podatek iz leta 1978, da so organizacije združenega dela porabile za obresti na kredite 306 milijonov dinarjev in da to predstavlja malo manj kot polovico vsega razpoložljivega denarja za obnovo.

Prav tako delitev dohodka izpričuje slabe težnje, ki nikakor niso v skladu z resolucijo in dokumenti; v mnogih kolektivih so namreč glede na produktivnost in rast dohodka preveč dajali za osebne dohodke. Kot so poudarili na seji, se s splošnimi podatki o tem ne gre zadovoljiti, temveč so zadolžili izvršni svet občinske skupščine, da do prihodnje seje pripravi podatke z imeni in naslovi delovnih organizacij, ki se ob našale negospodarno. V nasprotnem primeru bi delali krivico tistim kolektivom, ki so se držali vseh dogovorjenih meril pri delitvi za osebne dohodke in ki tudi sicer dobro poslujejo.

Glede izvoza se v zadnjem času novomeška občina nima s čim hvaliti, kot se je lahko prejšnja leta. Lani je bil v občini planiran 20-odstotni porast

izvoza, vendar ta ni dosegel niti vrednosti v letu 1977, uvoz pa je naglo naraščal. Rentabilnost se je sicer popravila, ne moremo pa s tem biti zadovoljni, ker glede tega zaostajamo za precej v republikah.

Po dokaj skromni razpravi

RIA BAČER

Prijateljstvo se nadaljuje

Skupina osemih žena iz Trubarjevih krajev v Nemčiji se te dni mudi na obisku — Najprej pri Novomeščanih

Večletna tradicija vzdrževanja tovariških stikov med ženami in občinami naših krajev in naprednimi ženami stranke SPD iz nemške pokrajine Franken, se uspešno nadaljuje. V nedeljo, 9. junija, je pripotovala v Slovenijo 8-članska delegacija žena iz Aschaffenburga, ki jo vodi članica mestnega sveta Elisabeth Blasy.

Prvi dan obiska so se gostje mudile v novomeški občini, kjer so jim razkazali muzej in zgodovinske znamenitosti ter tovarno Krka. S predstavniki Krke so se Nemke dlje časa pomudile v pogovoru, da so spoznavale ta kolektiv, način upravljanja, delo sindikata in družbenopolitičnih organizacij ter družbeni standard zaposlenih. Seveda so se posebno zanimala za položaj žene v delovni organizaciji in možnosti za njeno uveljavitev. Enkratni vtis je nanje naredila Baza 20 in pa topel sprejem, ki so ga bile povsod deležne.

Marjan Simič, predsednik novomeške občinske skupščine, je za nemško delegacijo priredil sprejem v Dolenjskih Toplicah, ki pa je prav tako minil v vzdušju medsebojnega spoznavanja in izmenjave informacij. Med enotedenskim obiskom bodo gostje po en dan bivale še v občini Grosuplje in v Ljubljani, medtem ko so Dolenjci zanje

pripravili še zanimive ogledne in sestanke v trebanjski in črnomeljki občini.

NI SAMO VLJUDNOSTNI OBISK — Gostje iz nemškega Aschaffenburga so ob ogledu novomeških zanimivosti hotele čimbolj spoznati tudi siceršnje razmere in življenje ljudi. (Foto: Ria Bačer)

Domačinom v pomoč in za zgled

Pri gradnji vodovoda Drašča vas — Dešeča vas so udarniško delali tudi Ljubljančani in popoldne domačinom priredili piknik s šaljivimi športnimi srečanji

Sodelovanje med Suhokranjci in sindikatom uprave mestne skupščine ljubljanske se od lanskih začetnih stikov še poglablja. Lani so Ljubljančani en udarniški dan delali v Hinjah, letos pa so se odločili za gradnjo vodovoda Drašča vas—Dešeča vas.

Autobus je v soboto, 9. junija, pripeljal na delovno traso 36

NISO ZAGRETI ZA KRITIČNO

28. maja smo imeli dijaški novomeške gimnazije vsakoletno konferenco. Predstavniki ZSMS, SS, MKUD Oton Zupančič, planinske sekcije, kemijske sekcije in drugih organizacij, društev ter sekcij, ki delujejo na naši šoli, so podali poročila o svojem delu. Žal, razprava o mrtvi samoupravni zaprtosti nekaterih sekcij, o slabi notranji in zunanji povezanosti ni zažvela kljub pobudi predsednika mladinske organizacije. KSENIJA BREGAR

TABORNIKI IN LOVCI NA IZLETU

Sentjermejski taborniki iz odreda Samotni hrast smo 2. junija skupaj z lovci odšli na Gorjance. Lovci so nam pokazali krmišče in solnice, kjer se pozimi hranijo živali, povedali pa so nam tudi veliko zanimivega o življenju in prehranjevanju divjih živali pa tudi o lovu. MATEJA CEKUTA

z domačini. Dan je za vaščane in goste minil v prijetnem vzdušju.

LJUBLJANČANI POMAGAJO SUHOKRANJCEM — Takole je v soboto, 9. junija, 36 članov sindikata uprave mestne skupščine Ljubljana skupno z domačini pomagalo pri gradnji vodovoda Drašča vas—Dešeča vas. (Foto: Ria Bačer)

sindikalistov, uslužbencev občinske uprave, in reči je treba, da so pridno vihteli krampe in lopate. Skupno z domačini so opravljali zemljska dela v rovu, kjer bodo še letos stekle vodovodne cevi, po njih pa bo pri tekla voda.

Sindikat ljubljanske mestne skupščine ima navado vsako leto organizirati udarniško soboto v nerazviti občini, ob tem pa se zaposleni med seboj spoznavajo, spoznavajo ljudi in kraje, obenem pa je zanje rekreacija in izlet.

Ljubljančani so v Drašči vasi pridno delali od jutra do popoldneva, zatem pa so priredili domačinom še piknik, tako da jim v ničemer niso bili v breme. Na pikniku je bila v resnem delu podelitev priznanja, ki ga je gostom namenila krajevna skupnost Žužemberk, zatem pa so ob vrsti šaljivih iger od nogo meta do vlečenja vrvi merili sile

Novomeška kronika

KO SI SREČEN — Tak je naslov zaključne prireditve cibabanov novomeških vrtev, s katerimi so 12. junija popoldne v Domu JLA počastili konec male šole in mednarodno leto otroka. Ne nazadnje pa je to tudi prisrčna slovesnost za starše.

SPET MESNA KRIZA — Čez dan novomeške mesnice in samopostrežbe prodajajo v glavnem govedino in kuretino, pa še pri tem ni velike izbire. Svinino je težko dobiti, medtem ko teletine sploh ni. Pravijo, da ob četrtkih sicer pride nekaj kilogramov v jutranjih urah, toda po 9. uri o teletini ni več sledu. Za bolnike z dieto je taka oskrba hudo neveselna.

SAMO TRIJE NOVI — Tudi minuli teden ni bil bogat z novimi naraščajem, saj so v novomeški porodnišnici rodile samo tri Novomeščanke: Danica Burgar iz Kettejevega drevoreda — Primoža; Nada Kastelic iz Ulice Danila Bučarja 15 — Tjašo in Anica Zabkar iz Segove 8 — dečka.

NA TRŽNICI VSEGA DOVOLJ — Prav dobro so te dni založene stalne stojnice s sadjem in zelenjavo,

cene pa se počasi nižajo. Češnje je dobiti že po 34 dinarjev kilogram, breskve se še držijo pri 50 dinarjih, jagod pa je dovolj po 40 dinarjev. Pač pa se suša pozna pri ponudbi domačih kmetič, saj je peteršilj težko dobiti, špinac sploh ni, za solato pa tarnajo, da gre vsa v cvet.

Ena gospa je rekla, da je gimnazijski računalnik pri izbiri učencev za to odmirajočo šolo deloval tudi s pomočjo ViP (vez in poznanstev), saj je na meseštarski način izračunal, da so čisto določeni dobri učenci primerni za gimnazijo, nekateri odličnjaki pa ne.

Molk ob pomembnih odločitvah

Delegati v zboru združenega dela bolj molčeči od vrstnikov v zboru krajevnih skupnosti
— V skupščinsko delo vključen že vsak sedmi občan

Za zasedanje zborov občinske skupščine v Krškem konec maja je bila pripravljena obsežna in v marsičem kritična analiza o delu skupščine v dobrem letu od zadnjih volitev.

Ze navada postaja, da so delegati iz združenega dela mnogo bolj redkobesedni kot tisti iz krajevnih skupnosti. Merilo aktivnosti razumljivo ni, kako se kdo priglaja k besedi. Vseeno pa je bilo na 12 sejah, kolikor jih obravnava poročilo, kjer je bilo sprejetih 45 odlokov, mnogo življenjskih vprašanj, ki bi morala delegate bolj spodbuditi k razpravi. Eno od zdravil je prav gotovo tesnejše sodelovanje delegacij s samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami. Doslej je gradiva za seje pošiljali vsem tozdomin organom krajevnih skupnosti v želji, da bi tudi strokovnjaki v teh sredinah pomagali delegatom. Žal je takšna pomoč bolj

izjema kot pravilo. Predlagatelji odlokov so se v minulem obdobju mnogokrat posluževali tako imenovane dvofazne postopka, ko gradivo prihaja med delegate kot osnutek in predlog. Sekretar občinske skupščine Slavko Kunej je ob tem ugotovil, da je doslej, žal, prihajalo iz vrst delegatov izredno malo predlogov celo v primeru, ko so ta gradiva živo zadevala ljudi.

Svoje težave imajo tudi delegati. Vodja delegacije kmetov Kostanjevica-Podbočje, ki po udeležbi na sejah spada med dokaj zgleadne, je potožil zaradi raztresenosti delegatov po terenu, v tem primeru kar po 34 vaseh. V bodoče ne bi smelo več prihajati do tega, da npr. od dveh

delegatskih mest oba delegata rudnika Senovo nista bila polnoštevilno na nobeni od dvanajstih sej, po en delegat je prišel le na dve seji zboru združenega dela. Slaba je bila tudi udeležba delegatov Zita — tozid Imperial, Laboda in skupnosti obrtnikov. Od lanskih volitev je delegatski sistem še bolj razvešan. V celotni skupščinski sistem je vključenih 3.661 ljudi, ob zadnji razdelitvi velike krajevske skupnosti Leskovec še nekaj več, kar pomeni, da je v skupščinsko delo zajet vsak sedmi občan.

A. ŽELEZNIK

NOVI ŠOLSKI PROSTOR V BRESTANCI

V Brestanici bodo do konca leta dogradili osnovno šolo, za katero plačujejo občani samoprispevek od prvega maja letos. Investicijo cenijo na 14,5 milijona dinarjev. Šoli bodo dozdali štiri učilnice, kuhinjo, jedilnico, ambulanto in prostore za krajevno skupnost.

Staro šolsko stavbo bodo adaptirali in na račun sedanje telovadnice pridobili učilnice. Telovadnica je bila večnamenski prostor in za telovadno vzgojo ne ustreza več, ker jih preveč utesnjuje in moti razvoj drugih dejavnosti. Novo telovadnico nameravajo zgraditi leta 1981. Prišla naj bi na vrsto takoj za tem, ko bo dokončana šola v Podbočju.

PONOVNO OPERA

Jutri bo velika dvorana krškega Delavskega doma prav gotovo spet polna. V goste prihajajo operni umetniki iz Ljubljane. Nastopili bodo s priljubljeno Rossinijevom komično opero „Sevijski brivec“.

PRISRČEN NASTOP

Varovanci vzgojnovarstvenih ustanov so v soboto popoldne pripravili občinstvu navdse prijetno presenečenje. S svojim programom, ki so ga posvetili mednarodnemu letu otroka, so navdušili gledalce v veliki dvorani delavskega doma v Krškem. S to prireditvijo so najmlajši uradno zaključili vzgojno leto 1978/79.

ŠE TRI IGRISČA

Rekreacijski center v Brestanici z dograditvijo plavalnega bazena še ni zaključen. Ob njem gradijo še tri igrisča: za rokomet, za tenis in mali nogomet. Bazen olimpijskih mer privablja tudi veliko turistov, med njimi številne Zagrebčane, ki odkrivajo zdaj tudi druge privlačnosti Brestaniško-Senovske doline. Nova cesta in most bosta kmalu močno poživili turizem v teh krajih.

Roka za stroje

Krški servis kmetijskih strojev znan daleč naokrog

Lani je krški Agrokombinat postavil poleg novih proizvodnih prostorov SOP lepo delavnico za kmetijske stroje. Letošnje poletje naj bi ob njem začela poslovati tudi trgovina. Pravkar postavljajo dvorano za skladišče teh strojev. Med množico tipov traktorjev na naših dvojniščih bi pravzaprav težko našli katerega, ki mu v Krškem ne bi bili kos. „Deutz, Ursus, Univerzal, Tomo Vinkovič, RUS T-25, Store, IMT, Zetor, med kosilnicami BCS in figaro in seveda tudi škropilnice,“ navaja vodja servisa Justin Pacek s seznama tovarn, za katere imajo servis. Ob tem si ne more kaj, da ne bi pripomnil, kako bi bilo lažje gospodarjem, predvsem pa njim pri preskrbovanju z rezervnimi deli, če bi bila bera teh strojev manj pisana. „Kdor kaj kupuje na novo, naj bi se prej temeljito posvetoval s kmetijskimi strokovnjaki in mehaniki,“ pravi Justin globoko prepričan, da bi bilo tako manj napačnih odločitev.

„Če kdo že dela z nekim strojem, mu mora posvečati tudi nekaj skrbi. Dostikrat je mogoče napako opaziti že prej, ne šele tedaj, ko je vse polomljeno. V sezoni kmečkih del so stroji bolj obremenjeni. Ne bi smeli pozabljati na pravočasno menjavo čistilca za gorivo, čistilcev za znak ali celo na menjavo olja. Nekateri vijaki radi popuščajo, če niso pravočasno zategnjeni, v takih objedah ponava di ne držijo več,“ opozarja.

V krški servis zahajajo kmetje od Samobora do Bele krajine. Delavci imajo razporejene tako, da so na voljo tudi ob sobotah. Če ne gre drugače, pridejo tudi na teren.

A. Z.

Justin Pacek: „Vsakomur skušamo pomagati čim prej!“

bo trajala do konca leta. Za to, da ne bi ostala samo na papirju, bodo poskrbeli odbori za ljudsko obrambo in samozaščito ter družbenopolitične organizacije.

JOŽICA TEPPEY

Životarjenje

V Tovarni prikolic IMV primanjkuje delavcev

V Tovarni prikolic IMV v Brežicah komaj še verjamejo, da se bodo do izteka sanacijskega obdobja prebili iz začaranega kroga majhne produktivnosti, skromnih osebnih dohodkov in neprestanega odhajanja in prihajanja delavcev. Fluktuacija je izredno velika, izostanki z dela zelo pogosti, odvisni od sezonskih opravkov na kmetijah. Bolniškim izostankom in dopustom se pridružujejo neopričani izostanki.

TOZD IMV je tovarna brez tradicije, ljudje prihajajo s podeželja, kratek čas ostanejo in gredo drugam, tja, kjer se nadejajo debelejših kuverte. V kolektivu spet pravijo, da jim ne morejo dati več, kot naredijo. Osnove so enake kot v novomeški tovarni prikolic in le, če delavci presežejo normo, jim lahko izplačajo več. Nekvalificirani delavec dobi le po 3.500 dinarjev, če si z normo in dodatnimi urami nič ne prisuži.

Seveda ta osebni dohodek nikogar posebej ne veže na delovno organizacijo. Tudi to je eden od vzrokov, da tovarni tako primanjkuje delovnih moči. Trenutno bi potrebovali najmanj 70 ljudi, pretežno moških, za težja dela. Pa jih ne dobijo, v domači občini sploh ne, s Hrvaško pa ni prave prometne povezave. Nekaj se jih sicer vozi od tam z lastnimi avtomobili, vendar imajo zdaj tudi oni težave zaradi torkove oziroma četrtkove prepovedi. Kdo ve, morda bi dobili dovolj delavcev, če bi jih vozili z lastnim avtomobilom?

In tako životarijo nemočni in neodločni, brez pravega zaupanja v preobrat na boljše. Veliko so že sestankovali, ugotavljali, predlagali, v praksi pa ni bilo tistega trdoživnega motorja, ki bi stvari poganjal naprej. Predolgo so že brez vodstva, predolgo razpuščeni, in tako dobri nameni pogosto zvedeni.

JOŽICA TEPPEY

PLIBERŠKOVE SLIKE V ARTIČAH

V artiški osnovni šoli so 9. junija odprli razstavo del akademskega slikarja Marjana Pliberška. V Posavju smo njegova olja že srečali, na Senovem 1977 planinske motive, v Krškem pa 1978 celovitejši pregled umetnikove ustvarjalnosti, ki je pri občinstvu vzbudila veliko zanimanja.

GASILKE — Ženska gasilska enota civilne zaščite iz brežiške bolnišnice na nedeljskem tekmovanju. Na stadionu v Brežicah se je pomerilo 26 gasilskih enot in prav toliko ekip prve pomoči. Prišlo je tudi precej gledalcev iz krajevnih skupnosti in večjih delovnih organizacij. (Foto: Jožica Teppy)

Odprtih oči nad površnost!

Najprej na dan s slabostmi, da bodo predlogi za večjo varnost na cesti imeli več podpore

Delavskim svetom in svetom krajevnih skupnosti se ponuja enkratna priložnost za obračun z neodgovornostjo in nedosednostmi, ki povečujejo ogroženost ljudi na cesti. Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu jih je namreč pritegnil v akcijo „Nič nas ne sme presenetiti“. Z njihovo pomočjo naj bi postali preventiva in prometna kultura sestavni del zavestnega samozaščitnega ravnanja slehernega krajana.

V delovnih kolektivih in krajevnih skupnostih bodo za očno prometno varnost in preventivne vzgoje zaupali komisijam. Te bodo s svojimi spoznanji in predlogi seznanile samoupravne organe.

Gre namreč za to, da kritično prikažejo, kako deluje notranja kontrola nad vozili in vozniki, da zberejo podatke o številu nesreč, ki so jih povzročili njihovi vozniki z avtomobili v družbeni lastnini, da ocenijo prometno kulturo voznikov, pa tudi to, kako uresničujejo priporočila za strokovno usposabljanje ter preventivno in etično

ARTIŠKI BOBNARJI — Tudi oni bodo popestrili prireditve v počastitev krajevnega praznika. Jutri zvečer bo tradicionalno kresovanje. Ob kresu bodo plesale folklorne skupine iz Dobove, Pišec, Bregane in Artič. Osrednja prireditve bo v nedeljo ob 9. uri, ko bodo tekmovali pihalni orkestri iz vse Slovenije. Ob 14. uri bodo sodelovali v paradi, ob 15. uri pa bo skupen nastop z razglasitvijo rezultatov. (Foto: V. Podgoršek)

vzgojo voznikov in drugih delavcev v kolektivu.

Na dan naj bi prišle številke o tem, koliko poklicnih voznikov

se pred odhodom na vožnjo ne brani alkoholnih pijač, ker jim je to prešlo v navado in razvado. Zanimivo bo zvedeti, kakšen delovni čas imajo poklicni vozniki, kakšno je tehnično stanje vozil in kako v delovni organizaciji spoštujejo predpise o obremenitvi vozil. Ko si bodo komisije o teh stvareh na čistem, bodo lahko brez težav predlagale samoupravnim organom zelo konkretne izboljšave.

Podoben seznam nalog bodo naložili tudi komisijam v krajevnih skupnostih, Marsikje to ne bo nič novega, saj so se že do sedaj veliko posvečali varnosti na cestah, opozarjali na pomankljivo vzdrževanje, neustrezno signalizacijo, na potrebo po razsvetljavi nevarnih križišč, na žive meje in ograje, ki zmanjšujejo preglednost, pa tudi na preobremenjevanje nekaterih krajevnih cest, na katerih vozniki ne spoštujejo predpisov o najvišji dovoljeni teži vozil in tovara. Če se bodo komisije povsod resno oprijele svojega dela, bodo imele kaj predlagati ne le svetu krajevske skupnosti, ampak tudi občinskemu upravnemu organu. Ta pričakuje od njih veliko koristnih predlogov, kot na primer določitev prednostnih in stranskih cest, omejitve hitrosti skozi naselja, postavitve zaščitnih ograj na nevarnih mestih, ureditev prehodov za pešce, prepovedi prometa na posameznih cestah ipd. Akcija

NOVO V BREŽICAH

ZAKRPANO MESTO — Glavna cesta v starem delu Brežic je spet gladka. Cestni delavci so jo prelili z asfaltom in zagladili jame, da ne bodo več kamen spotike. Krajevna skupnost je zadovoljna, ker je to opravljeno zlasti še po uspehu na referendumu. Del izglasovanega samoprispevka je namreč namenjen tudi mestnim ulicam.

UTESNjeno SODIŠČE — Občinsko sodišče v Brežicah se že dlje časa otapa s prostorsko stisko. Dokler se mu niso povečale pristojnosti, je še šlo, zdaj pa dve mali razpravni dvorani sploh ne zadoščata. Najbo bi potrebovali še eno, večjo, sicer bodo v zadregi, ko bo na vrsti prvi večji proces.

ZA SEDAJ PO STAREM — Smetarino so za sedaj še ne bo povišala. Izvršni svet občinske skupščine je sklenil, naj oddelek za gospodarsko-upravne zadeve pri občinski skupščini podrobno prouči predlog Komunalnega in obrtnega podjetja in ugotovi, če je povišanje umestno.

Razen tega je vprašljivo, če je določanje smetarine po kvadratnem metru stanovanjske površine res najbolj primerno. Količina smeti za odvoz je najbrž odvisna predvsem od števila članov gospodinjstva in od tega, s čim kdo ogreva stanovanje (s premogom, s kurilnim oljem, z elektriko).

KAKO UPRAVLJATI? — Izvršni svet je predložil zborom občinske skupščine, da imenuje iniciativni odbor za ustanovitev enote komunalne skupnosti za upravljanje s stavbnimi zemljišči. Do zdaj je z njimi upravljalo in razpolagalo Komunalno obrtno podjetje. Odbor mora pripraviti sporazum o vključitvi enote v Komunalno skupnost oz. sporazum o ustanovitvi nove skupnosti ter organizirati javno razpravo. Za predsednika odbora predlaga izvršni svet Antona Kostaniška, za tajnika inž. Janeza Trebušaka, za člane pa Franca Gramca, Jožeta Ureka, Staneta Kramarja, Maksa Topliška, Zvoneta Ilvarja in Draga Malnešiča.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Mokronog slavi 700-letnico

Predstavniki krajevne skupnosti pravijo, da se Mokronog ponovno prebujata

Mokronog slavi letos 700-letnico. V počastitev jubileja bodo Mokronožani organizirali vrsto prireditev, ki se bodo vrstile do konca leta.

Medtem ko je bil Mokronog pred vojno močno industrijsko središče z lastnim sodstvom, občino in davkarjo, je po vojni nekoliko nazadoval. Predstavniki krajevne skupnosti Mokronog: Jože Hočevar, predsednik skupščine krajevne skupnosti, Lojze Brunček, predsednik sveta krajevne skupnosti, Tone Hočevar, namestnik predsednika sveta krajevne skupnosti, in predstavniki družbenopolitičnih organizacij: Mirko Horvat, sekretar osnovne organizacije ZK, Tone Zidar, predsednik krajevne konference SZDL,

le inje delovne organizacije: Iskra s 188 zaposlenimi, Industrijsko podjetje Zmaga z 38 zaposlenimi, Gozdno gospodarstvo s 34 zaposlenimi in nekaj drugih manjših. V Mokronogu premorejo tudi precej obrtnikov, trgo-

ven še pevski zbor, ki tudi sedaj redno vadi.

Zelo znana kulturna manifestacija pa je bil mokronožski

TONE ZIDAR: „V naši krajevni skupnosti nobena akcija ne steče brez temeljitega posvetovanja in sodelovanja med družbenopolitičnimi organizacijami in organi krajevne skupnosti.“

BOJAN KORAČIN: „Tako kot pri vrsti akcij, ki smo jih doslej izpeljali mladinci, bomo tudi pri teh, ki nas še čakajo, prispevali prostovoljno delo.“

vin in gostišč s tujskimi sobami.

Mokronog je prijetno, urejeno mestno naselje, kateremu so marsikaj dodali tudi sami Mokronožani. Od leta 1953, ko je bila krajevna skupnost ustanovljena, so zgradili in prenovili vrsto cest in poti, obnovili so združni dom, vodovod, grad, šolo. Pa vendar njihovo delo, denar in prizadevanja niso bili namenjeni le komunalnim pridobitvam. Veliko časa, volje in sposobnosti so vložili tudi v kulturno življenje, ki je bilo med najbolj razvitimi v trebanjski občini. Nekdaj je bila zelo aktivna dramska družina, ki je pripravila tudi po tri gledališke igre na leto, potem je bil akti-

karneval, vendar zadnja leta nekako izumira.

Predstavniki krajevne skupnosti in družbenopolitičnih organizacij skupaj načrtujejo vrsto akcij, prav tako pa so skupaj tudi pri njihovem izvajanju. Zato se Tone Hočevar ne boji, da ne bi zmogli urediti kanalizacije in cest, saj so vsi krajin pripravljeni pomagati pri lepšanju podobe svojega kraja in okolice. Tudi mladinci, ki jih vodi Bojan Koračin, bodo prispevali nemalo prostovoljnih delovnih ur.

V okviru praznovanja jubileja se je letos že zvrstilo nekaj kulturnih prireditev. V soboto je bilo na primer srečanje folklornih skupin, katerega se je udeležilo okoli 200 udeležencev. 1. julija bodo pripravili praznovanje krajevnega praznika, v jeseni pa bo osrednja proslava mokronožskega jubileja.

DOBER ZAČETEK – Uvod v celotedenske prireditev v počastitev stoletnice sevniških gasilcev je bilo v nedeljo v parku sevniškega gradu prvo srečanje gasilskih godb Slovenije. Za začetek se je prijavilo spodbudno število godb. Poleg domačinov so se predstavili godbeniki iz Apač, Ceršaka, Kapel, Novega mesta in Lovrenca na Pohorju. Želja Sevničanov je, da bi postalo srečanje tradicionalno. Med kulturnimi prireditvami ob tem jubileju opozarjamo na jutrišnji koncert opemih pevcev v sevniškem gasilskem domu. (Foto: Železnik)

Ustaljena gradnja je cenejša

Ali bi pretežno delovno intenzivno naravnano sevniško gospodarstvo lahko namenjalo iz čistega dohodka dovolj za stanovanjsko gradnjo? ~~Prejeto~~ obdobje

Obravnava stanovanjskega gospodarstva na seji občinske konference ZK v sredo, 6. junija – udeležil se je tudi izvršni sekretar predsedstva CK ZKS Roman Ogrin – je bila spet ena tistih, ki zanima širok krog ljudi. Tudi zategadelj se je v obravnavo gradiva pred konferenco dejavno vključilo več osnovnih organizacij.

Pri gradnji stanovanj v preteklih letih v sevniški občini niso držali rok križem. Razpoložljivi denar so kar najbolj gospodarno obrabljali. Po izteku letnega srednjeročnega načrta bi morali v občini zgraditi v celoti 322 novih družbenih stanovanj in 222 zasebnih stanovanjskih hiš. Doslej je zgrajenih 177 družbenih stanovanj, tako, kot je vse zastavljeno do leta 1980, pa bo zgrajeno še največ 101 stanovanje. Manjkajočih 44 po vsej verjetnosti zaradi pomanjkanja denarja ne bo mogoče zgraditi. Izpad vseeno ni tolikšen kot v državnem merilu, kjer bo načrt, kot vse kaže, izpolnjen le polovično.

V tem trenutku, razumljivo,

zaslužijo vso pozornost stališča za doslednejšo stanovanjsko politiko. Nameravani prehod na ekonomske stanarine dobiva vse večjo podporo, mnogi pripominjajo, da bi bili morali to storiti že prej. Več pripomb je na drugačen način zbiranja denarja za stanovanjsko gradnjo. Predvideni prehod na zajemanje tega denarja iz čistega dohodka po mnenju mnogih razpravljalcev lahko prizadene dosedanje uspešno stanovanjsko gradnjo v občini. Zmanjševanje akumulativnosti delovno intenzivno naravnane gospodarstva sevniške občine pušča namreč izredno malo denarja na tem računu. Podobna bojazen obstaja pri združevanju denarja

izven tozgov. Sedaj so delavci dobro pretehtali, kam z denarjem. V večini primerov je bil ta denar dodobra oplemeniten. Kakršnikoli zastoji pri stanovanjski gradnji, poudarjajo v Sevnici, bi gradnjo še podražili. Več razpravljalcev na konferenci ZK se je zato zavzemalo za postopnost, če bi že prešli na zajemanje vira za gradnjo iz čistega dohodka.

A. ŽELEZNIK

VEČJE STANARINE

Pred delegati za skupno zasedanje zborov združenega dela in krajevnih skupnosti občinske skupščine v Sevnici v torek, 19. junija, je tudi odlok o povišanju stanarin za 27,71 odst. To je prvi mah v postopnem približevanju k tako imenovanim ekonomskim stanarinam. Hkrati bodo sprejemali nov odlok o delni nadomestitvi (subvencioniranju) stanarin. Po starem odloku prejema nadomestilo za del stanarine le 11 stanovalcev. Nova lestvica je ugodnejša. Seveda podmažujejo bivanje ponavadi drugi stroški. Stanarina je, kot je v prispodobi dejal nekdo na seji občinske konference ZK, za marsikoga manjša, kot mesečno daje za cigarete.

O gradnji drugače

Zivljenje gre svojo pot

SEVNICA VSE BOLJ UPOKOJENSKA? – V pripravah na zadnjo sejo občinske konference ZK so učitelji opravili pravzaprav sociološko analizo blokovega naselja heroja Maroka. V zadnjih 15 letih opažajo porast družin od otrok prvotnih stanovalcev za eno tretjino. Podatki o stanju stanovalcev, ki ostajajo v naselju, navajajo k sklepu, da utegne naselje čez 30 let postati upokojsko. Zaskrbnjuje je, da se od otrok, ki si pridobijo visoko izobrazbo, vrne le en odstotek, s srednjo izobrazbo pa komaj 5 do 6 odst. V malih stanovanjih je premalo gibalne površine, kar, kot ugotavljajo, že kvarno vpliva na otroke. Pred blokovi tudi ni kaj prida prostora, utesnjuje ga avtomobilska ploščina. Nekateri zato predlagajo gradnjo nadstropne garažne hiše.

POSOJILA TUDI ZA KMEČKE DOMAČIJE – Premalo znano je, da pravilnik za dodeljevanje stanovanjskih posojil za sebnim graditeljem za novogradnje, preureditve in dozidave omogoča podeljevanje posojil varčevalcem tudi za kmečke domačije. Posojila se dobijo pod dokaj ugodnimi pogoji: z obplačilno dobo od 12 do 15 let s 4-odst. obrestno mero. Zato si je vredno ogledati poseben pravilnik in lestvico pri podružnici Ljubljanske banke v Sevnici.

KOLIKO ZGRAJENEGA? – Tisti, ki si gradijo svoje hiše, vlagajo nedvomno največ. Težko je dognati, koliko hiš je bilo dejansko zgrajenih. Po nekaterih podatkih je bilo v tem srednjeročnem obdobju zgrajenih 124 takih hiš. V minulih treh letih je bilo izdanih 300 gradbenih dovoljenj za novogradnje in 85 za dozidavo in preureditve. Prav gotovo je zgrajenih več hiš, kot je ugotovljeno. Lastniki ne zaprosajo za uporabna dovoljenja, ker pri hišah še manjka to in ono.

Pomen podružničnih šol

Otrokom na podeželju kar najboljši pouk

Te dni se iztekajo zadnji dnevi tega šolskega leta. Po šolah so pred tem že pričeli s pripravami na novo šolsko leto. Osnovna šola Sava Kladnika v Sevnici ima nemalo skrbi z okoliškimi šolami.

Vrsto let že močno upada vpis šolskih novincev. Najslabše je v Zabukovju. Za prvi razred imajo v jeseni tamkaj vpisanih le pet učencev, nič več jih ne bo tudi v drugem razredu. V 3. in tudi 4. razredu bo, kot vse kaže, le po šest učencev. Šolski okoliš je velik in hribovit. Jeseni naj bi v Zabukovju pouk potekal v kombinaciji: skupaj naj bi bila oba prva razreda, v drugi kombinaciji pa naj bi bila 3. in 4. razred.

Malo učencev je tudi na območju študentske in bučenske podružnične šole. Na obeh šolah imajo za prvi razred skupaj le 17 učencev, enako število jih je za drugi razred, za tretji razred jih je 15, za četrti pa 21. Rešitev je torej le v združenju učencev obeh podružničnih šol, da bi tako lahko ohranili nemešne razrede. V Loki pri Zidanem mostu bodo imeli v prvem razredu 14

učencev, zato bo ta razred lahko samostojen. Kombinacija bo potrebna za 2. in 3. razred. Dovolj učencev bo tudi za samostojen četrty razred.

Sedanji normativi števila učencev za samostojen razred so preveč togi, opozarjajo šolniki. Dognano je, da bi bil prevoz tako majhnih otrok na večje razdalje, denimo v Sevnico, preveč zahteven. Na zadnji seji predsedstva občinske konference SZDL so podprli mnenje, da je treba podružnične šole za vsako ceno ohraniti; so namreč neprecenljivo žarišče življenja v podeželskih krajih. Sekretar občinskega komiteja Franc Pipan se je med drugim zavzel tudi zato, da v razredih s kombiniranim poukom uvedejo za glavne predmete deljen pouk. Težave so s financiranjem takšnih oddelkov, ker tega republiška izobraževalna skupnost ne priznava.

A.Ž.

SEVNIŠKI PABERKI

BOLJŠA NAPETOST – Električari so na Logu v novem delu naselja končno lahko postavili nov transformator. Gradnja se je hudo odlagala zaradi spora, kam z njim. Končno so le našli rešitev, zadeva pa se je medtem krepko podražila.

POPRAVILI V ENEM DNEVU – Minuli teden smo na tem mestu pohvalili sevniški vodovod, ki je dotlej navkljub suši dobro prenašal vse, od zalivanja do pogostejšega kopanja. Kot za šalo je zatem prišlo do okvare na glavnem vodu. Komunalci so napako brž popravili, tako da je bilo v petek že vse v redu.

KLUB LIKOVNIKOV – Minuli teden so v Sevnici imenovali novo vodstvo kluba likovnikov. Vodil ga bo Zdravko Balog iz Stilleša. Udeležba na sestavku ni bila najboljša. Računajo, da je v Sevnici in okolici največ dejavnih okrog 60 raznih likovnih amaterjev. Klub jih bo skušal

pritegniti z aktivnostjo, predvsem razstavami. Novi prostori galerije na gradu bodo lepa možnost.

DRUGA ČRPALKA – Mimo Sevnice gre precej bencinskega denarja. Edina Petrolova črpalka v mestu je po načrtu ulic obsojena, da slej ko prej postane še bolj odrezan otok. Voznikom, ki drvijo po magistralni cesti ob Savi, je kajpak od rok. Te dni so gradbinci pričeli z izkopi za novo črpalko v bližini cestnega mostu čez Savo v Boštanju.

KAM S TOVORNJAKI? – Na dveh terenskih organizacijah ZK so člani potožili zaradi hrupa, ki ga povzroča zaganjanje tovornjakov, ki jih prevozniki parkirajo kar med stanovanjskimi bloki v Naselju heroja Maroka. Zanje bi bilo treba poiskati ustrežnejši kraj. Nekateri predlagajo trikotnik med železniško progo in cesto v Šmarju pri železniškem mostu.

TONE HOČEVAR: „Vrednost komunalnih del, ki jih bomo opravili v naši krajevni skupnosti, znaša preko 30 milijonov dinarjev. Nemajhen delež k tem sredstvom bodo prispevali krajin sami.“

Bojan Koračin, predsednik osnovne organizacije ZSMS, in Tone Krese, predsednik krajevnega odbora ZZB, so zatrdili, da se bo Mokronog ponovno prebudil. Kar 449 prebivalcev izmed 1742 je zaposlenih. V krajevni skupnosti pa imajo na-

PRIPRAVE SO STEKLE – Prizadevni Mokronožani se že vestno pripravljajo na proslavo krajevnega praznika in na praznovanje 700-letnice Mokronoga. V priprave so se poleg organov krajevne skupnosti vključile tudi vse družbenopolitične organizacije. (Foto: J. Simčič)

UKREPI PROTI STEKLINI

Veterinarski inšpektor Cveto Bunc je povedal, da so v trebanjski občini pripravljene na morebiten pojav stekline, ki se je doslej razširila le po severnem delu Slovenije, medtem ko so jo v Prekmurju skoraj zatrli. Med preprečevalnimi ukrepi je na prvem mestu pobjo vseh psov, ki niso cepljeni ali registrirani. Posebno pozornost pa bodo posvetili predavanjem o steklini, ki jih bodo prirejali predvsem za člane lovskih družin. Od lovcev pričakuje največ pomoči. Prebivalcem, lastnikom psov, bodo razdelili navodila o prepoznavanju steklinih živali in o ukrepih, ki morajo v takem primeru slediti.

Nevarnost je toliko večja, ker ima precej Gorenjcev vikende na Trebanjskem, s seboj pa vodijo tudi pse in druge živali. Prav lahko se zgodi, da steklina po inkubacijski dobi udari na dan v tem koncu, zato bi bilo prav, da prebivalci, takoj obvestijo odgovorne o živalih, ki se nenavadno vedejo.

IZ KRAJA V KRAJ

PIŠČANCI NA OBČINI – Vse kaže, da se tudi občinska skupščina Trebnje in njeni upravni organi dejavno vključujejo v povečevanje kmetijske proizvodnje. Za začetek so se lotili kar vzreje piščančkov. Sodeč po veselem čivkanju, ki se razlega z enega izmed balkonov občinske stavbe, gre piščančkom kar dobro.

PO DOMAČE – V Mercatorjevi trgovini na Matije Gubca 1 v Trebnju si po svoje predstavljajo urejenost pulta, kjer režejo salame in sire. Recimo: na stroju za rezanje salam je cela gora ostankov več vrst salam. Pogled na tak kupček seveda prej odvrne, kot privabi. Zato je marsikomu nerazumljivo, kako da trgovci ne pospravijo in očistijo pulta in strojčka.

MILOŠ, KJE SI? – Trebanjski kino, ki je nedavno še živel polno in ustvarjalno življenje, je zdaj popolnoma obnemogel. Tako ostane

zdaj Trebanjecem edino obisk krajev, kjer bog roko ven moli. Za kulturo in zabavo pa morajo poskrbeti kar sami.

BOLNIKI PA ČAKAJO – V trebanjskem zdravstvenem domu še vedno zelo težko prideš na vrsto za pregled pri zdravniku. Nekaj so seveda krivi namišljeni bolniki, katerih boja niti ni tako malo, nekaj pa verjetno tudi zdravniki, ki se ne lotijo ukrepov za vzpostavitev reda. Boj, kdo bo prej predal knjižico v roke sestri, ki določa vrstni red pregledov, pogosto ni tako nedolžen, kot bi ga človek pričakoval od bolnih ljudi.

OH METLA, METLA – Trebanjska avtobusna postaja bi morala imeti na voljo nekaj metel za potnike. Ko ti čakajo na avtobus, bi lahko okoli malo pometli, posušili in počistili. Delavcev, ki so dolžni tam pometati, namreč nikoli ni.

SUHO, A SLABO SENO – Dolgotrajna suša je zmanjšala tudi pridelek mrve. Letos kmetje sicer niso imeli težav s sušenjem, saj v zadnjem mesecu vsega skupaj ni padlo toliko dežja, da bi namočilo voz sena, spet pa se je potrdilo, da preveč sonca prav tako škodi kot preveč dežja.

Turist beži skozi Belo krajino

Le 165 turističnih ležišč v vsej občini, pa še tista zasedena samo 20-odstotno – Nekateri novi načrti, da ne bi bil turizem na repu gospodarske dejavnosti

Gostinstvo in turizem spadata v gospodarstvu črnomaljske občine med najmanj razvita področja, saj znaša delež gostinstva v strukturi celotnega prihodka občine komaj 3,6 odstotka.

Za vse gostinsko-turistične objekte v občini, razen za motel v Semiču, je značilno, da so zelo zastareli in nefunkcionalni. Kolikor so po vojni vlagali v te objekte, je šlo vse v glavnem za zamenjavo opreme. Brez novih objektov z več ležišči si razvoja turizma v občini in v vsej Beli krajini ni moč zamišljati. Poleg tega je treba goste bolje seznaniti z naravnimi lepotami,

Spretni kovinarji

Kovinarji so se pomerili v osmih disciplinah

V semiški Iskra in črnomaljskem Beltu je bilo pred kratkim že tretje tekmovanje kovinarjev iz črnomaljske občine. V osmih disciplinah se je pomerilo 35 tekmovalcev iz Iskre, Belta, kanižarskega rudnika in črnomaljskega Kovinarja. Tekmovalci so poleg strokovnega dela morali pokazati poznavanje teorije, odgovarjali pa so še na vprašanja iz samoupravljanja in varstva pri delu. Med strugarji so bili najboljši beltovci Janez Zupančič, Lovrenc Štefanič in Zdravko Špelič; med rezkalci je prvo mesto dosegel Janez Mavsar iz Iskre, drugi je bil Drago Jerman iz Belta, tretji pa spet iskraški Stane Križan; najboljši brusilci so Darko Petric (Iskra), Ljubomir Perla (Belt) in Peter Lukežič (Iskra); med orodjarji so se najbolj izkazali iskraški Lovro Malnarič, Ivan Stariha in Anton Pašič; plamensko varjenje: Anton Malnarič (Iskra) in Anton Domitrovič (Belt); argonsko varjenje: Anton Jakša (Iskra); varjenje s CO₂: Jože Jakša (Belt), Marjan Mikložič (Belt) in Radenko Bunjevac (Kovinar); med obločnimi varilci pa so prva tri mesta zasedli Jože Jakša iz Belta, Radenko Bunjevac iz Kovinarja in Franc Mavsar iz semiške Iskre.

ČRnomaljski drobir

ZA ČISTO IN LEPO MESTO – Čeprav v manjši meri kot druga večja mesta se tudi Črnomelj otepa z vedno večjo težavo: divjimi smetišč. Vsak se stvari, ki mu je odveč in mu je v stanovanju v napoto, najraje znebi tako, da jo zavleče v bližje grmovje ali zakotlji po strmih proti reki ali potoku. Črnomaljska mladina je sklenila, da bo pred jurjevanjem mesto in okolico očistila te kazeče navlake. Seveda mladi ne bodo zmogli vsega sami, zato pozivajo se prebivalce, naj se vključijo v to potrebno akcijo in poskrbe za čisto okolje svojih domov. Tako se bodo obiskovalci, ki vsako leto v slikem številu pridejo na jurjevanje, poleg prijetnih vtisov o tej prireditvi vrnil domov tudi s spominom na lepo urejeno in čisto središče črnomaljske občine.

RAJ ZA KLATEŽE – Že dalj časa se ljube pritožujejo, da jih na domovih vznemirjajo klateži; še posebej je pri tem „vztrajen“ neki Ahmed, ki sicer redno dobiva ne tako majhno pokojnino, vendar ta pri njegovem načinu življenja zadošča kvečjemu za teden dni,

zgodovinskimi in znamenitostmi iz NOB.

V lanskem letu je črnomaljsko občino obiskalo 7.360 turistov, od tega 3000 tujih, kar je 12 odst. več kot leto poprej. Vendar je gost ostal povprečno le dva dni in pol, kar je občutno premalo, tako da je bilo 165 ležišč, kolikor jih je v občini na voljo turistom, zasedenih komaj 20-odstotno. Čeprav se sliši čudno, je tudi precejšnjo število postelj krivo za slabo izkoriščenost sedanjih kapacitet. Marsikatera skupina bi rada prenočila v istem hotelu, ti pa ne morejo prenočiti večje skupine, in tako gostje odidejo drugam. Prav tako v občini ni ustreznih prostorov za zabavo.

V zadnjem času sicer črnomaljski Viator ponuja zanimive

MLADI NA GALEBU

Prejšnji petek je dvanajst zglečnih mladincev iz črnomaljske občine obiskalo v Koprniku šolsko ladjo jugoslovanske vojne mornarice Galeb. Posadka jim je razkazala to ladjo, mladi pa so tudi zvedeli, kolikokrat se je z Galebom peljal tovariš Tito, koliko dni je do sedaj skupaj preživel na tej ladji in koliko milijev Galeb preplul s svojim najljubšim gostom na krovu.

Nič jih ne bo presenetilo

Črnomaljska občina ob dnevu civilne zaščite

Ob dnevu civilne zaščite 20. juniju in v pripravah na akcijo „Nič nas ne sme presenetiti“ je občinski štab civilne zaščite izdelal program aktivnosti.

NOVA NOŠA

Pravijo, da je vročinski val, ki že dalj časa vztraja nad našimi kraji, prinesel v Belo krajino tudi novo narodno nošo: kopalke. Ljudje izkoristijo proste ure za poležavanje na soncu in za kopal v Kolpi, ki je precej toplejša (pa tudi čistejša) kot morje. Po Črnomlju pa se moški radi ozirajo za mladenkami v kratkih hlačah in drugih, obline in druge čare poudarjajočih oblačilih.

BELO KRANJSKI AVTO RALLY – AMD Bela krajina bo letos že petič pripravilo Belokranjski avto rally v počastitev dneva borcev. Pot bo vodila po Beli krajini in delno po bližnji Hivaški, štart pa bo v nedeljo, 1. julija, v Črnomlju. Vabijo voznike, voznice in ekipe, da se do 25. junija prijavijo v pisarni AMD.

PRIZNANJA
Prejšnjo sredo so na konferenci OK ZSMS Črnomelj med drugim podelili zaslužni mladincem, osnovnim organizacijam in dvema mentorjema priznanje občinske mladinske organizacije za dobro in zavzeto delo v zadnjem letu dni. Priznanje so dobili mladinci Slavica Matešič, Hidajet Mušanović, Vera Veselič in Jože Stegne, mentorja Anton Jankovič in Stefan Špilak ter OO ZSMS Petrova vas, Novoteks Vinica, OŠ Dragatuš in VP 1394 Črnomelj.

OCENA VOLITEV V SZDL

V ponedeljek, 18. junija, bo v Črnomlju seja OK SZDL, na kateri bo med drugim govor o oceni volitev v krajevnih organizacijah Socialistične zveze. Sprejeli bodo še okvirni delovni program SZDL v prihodnjem obdobju, na koncu pa bodo volitve predsedstva OK SZDL.

aranžmaje, ki vključujejo tudi ogled belokranjske folkloze, obisk kmečke zidanice, ogled Belokranjskega muzeja itd; očitno je to dobra pot, saj Viator tako pripelje v občino vsak teden tudi po 600 gostov.

Gostinci se spopadajo tudi s pomanjkanjem šolanega kadra. Viator je hotel šolati deset natakcarjev, pa so se prijavi samo trije, in to eden iz domače občine, dva pa iz Hrvaške.

Tudi v zasebnem gostinstvu stanje ni nič boljše, saj je v občini le en sam lokal, kjer je gost deležen res kvalitetnih uslug, ostali pa so bolj ali manj točilnice z nezadovoljivo postrežbo in neustreznimi higienjskimi razmerami.

SOZD SAP – Viator, ki je glavni nosilec turistične dejavnosti v občini, ima v načrtu urediti kamping na Vinici, povečati kapacitete v penzionu Smuk v Semiču in tam zgraditi zimski bazen; nujno potrebno bo v Črnomlju zgraditi nov hotel B kategorije ter obrat družbene prehrane.

Turizem pa naj bi razvijali ob Kolpi na Vinici in v Adlešičih, na obronkih vinorodnih gričev, kjer bi gojili predvsem kmečki, izletniški in športno – rekreativni turizem, za zimske športe so primerne predvsem Črmošnjice in Škrilje, za prehodni in poslovni turizem pa seveda Črnomelj.

A. B.

Velja le trajno izobraževanje

Izkušnje pri dosedanjem idejnopoličnem usposabljanju v metliški občini

V lanskem letu so v občinski organizaciji Zveze komunistov poleg že uveljavljenih oblik idejnopoličnega usposabljanja, kot so občinska politična šola, srednja politična šola in še nekatere, uvedli tuji nove oblike: seminar za kandidate za sprejem v Zvezo komunistov, seminar za novospregate člane ZK, dopisno šolo marksizma, trimesečni seminar teorije in prakse marksizma.

Od leta 1974 je občinsko politično šolo obiskovalo več kot 140 slušateljev, srednje politično šolo jih je uspešno končalo 17, dopisno šolo marksizma 14 in trimesečni seminar teorije in prakse marksizma šest slušateljev.

DOBRO DELO V SLABIH POGOJIH

Kljub izredno slabim delovnim pogojem je obrat IMV na Suhorju lani uspešno posloval in dosegel dobrih 50 milijonov celotnega prihodka. Povprečni osebni dohodek je znašal 3.588 din ali 14 odst. več kot leto poprej, še vedno pa so osebni dohodki na Suhorju zelo nizki, saj imajo nižje le v „Beti“, tozdr Konfekcija. O dobrem delu na Suhorju govori tudi podatek, da so lani ekonomičnost poslovanja izboljšali za 8 odst., produktivnost pa povečali za skoraj 40 odstotkov.

V Metliki ugotavljajo, da kandidati med idejnopoličnim usposabljanjem pridobijo potrebno teoretično in praktično znanje, vendar so po končanem organiziranem izobraževanju pogosto prepuščeni sami sebi in ne skrbijo najbolje za poglobljanje in razširitev pridobljenega znanja.

Res pa je, da se učinek idejnopoličnega usposabljanja ne pokaže takoj po končanem seminarju, marveč šele po določenem času, in to ne tako izrazito, da bi ga bilo moč z določenimi merili izmeriti in natančno oceniti, marveč se kaže v uspešnejši graditvi samoupravnih odnosov v sredini, v kateri delavec, ki je obiskoval eno od oblik idejnopoličnega usposabljanja, dela, kako se spopada z odkloni in drugimi napravnostmi.

Pri komiteju OK ZKS Metlika deluje aktiv predavatelj, ki pokriva v glavnem vsa tematska področja, kljub temu pa sodelujejo tudi s predavatelji v okviru medobčinskega študijskega središča. Pogoj za dobrega predavatelja pa ni zgolj njegova strokovna usposobljenost, marveč tudi njegova vključenost v družbenopolitično delo, saj predavatelj ni le posredovalec znanja, ampak tudi mentor, usmerjevalec in povezovalac teorije in prakse.

Vendar se dogaja, da najboljši poznavalci našega življenja zaradi obveznosti na delovnih mestih nimajo dovolj časa, da bi delali kot predavatelji pri idejnopoličnem usposabljanju. Tudi zato se v Metliki zavzemajo, da bi to usposabljanje dobilo pomembnejše mesto v družbenopolitičnem delu članov Zveze komunistov.

ODPLAKE NERAZVITIH

Starejši prebivalci Gradca se o tožno spominjajo tistih časov pred vojno pa tudi po njej, ko je bila Lahinja, ki se vije okoli okljuka, na katerem stoji gradaški grad, še čista in lepo dišeča reka, na kateri je bilo vse polno lokvanjev. Sedaj, ko so jim jo v Črnomlju do dobra onesnažili, ga ni, ki bi se še z veseljem okopal v njej. Tudi v tem konkretnem primeru bi bilo sodelovanje med sosednjima občinama lahko bolj tesno, ne pa da eden samo onesnažuje, drugi pa je deležen „sadox“ sicer nerazvite sosedse.

Steklo v Kolpi

Odlok le „blažev žegen“?

Kolpa je čudovita reka, lepa reka, vredna dobrega peresa pesnika ali pisatelja, izurjenega čopiča v roki slikarja. Je reka, brez katere prebivalstvo ob njej ne bi moglo, ne bi znalo živeti. Posebno poleti ne, ko so bregovi polni kopalcev: razposajenih, rjavih po koži, iz domala vseh slovenskih krajev, tudi iz Hrvaške.

Se pred leti so ljudje iz bližnjih vasi nosili iz Kolpe vodo za pitje in za kuho. Dandanašnji nihče več ne pije vode iz struge Kolpe in tudi gospodinja bi krepko premislila, preden bi zakuhalo v njej domače rezance. Res je Kolpa še dokaj čista, vendar veliko manj kot pred leti, kajti vanjo je speljana marsikatera kanalizacija iz hiš, a tudi iz tovarn.

Tik nad metliškim kopalščem pricurlja, da priteče v reko smrdljiva voda, gnojnica, iz katere so pred dnevi izlekli mladi vse, kar se je tamkaj nabralo od jeseni. In smeti ni bilo malo, bilo jih je za dobra dva traktorja, še več. Najhujše pa je to, da je na metliškem kopalšču v strugi Kolpe polno razbitih steklenic. Otroci in odrasli pobirajo kose stekla in ga odlagajo v koše za odpadke.

Mimogrede: zakaj smo v Metliki tako skopi s koški? Kljub temu pa se zgodi, da se kdo pošteno ureže, da si razpara podplate in se tako poslovi od kovanja za vso sezono. Steklenih črepij na dnu Kolpe je bila kriva v preteklosti prireditve Noč na Kolpi, no zdaj prireditve že dve leti ni, po kopalšču pa še vedno curlja kri iz razrezanih podplatov. Resnica jeta, da med nami še vedno živijo ljudje, ki se požvižgajo prav na vse: na red, na varnost, na sočloveka, navsezadnje tudi nase.

Občina Metlika je sprejela pred kratkim odlok o prekrških zoper javni red in mir. V odloku so navedene tudi kazni, ki bodo doletele kršitelje. Lepo in prav. Zanima me samo to, kdo bo zalezal nepridiprave na mestu samem, ko pa ga ni pod soncem človeka, ki bi vedel, od kod so prišli hladilniki in kante v Sušico in kako je priletela steklenica v Kolpo.

Ne morem verjeti, da smo si z odlokom samo olajšali dušo.

TONI GAŠPERIČ

POVRNITI NEKDANJI VIDEZ

Metliška komisija za varstvo okolja je dobro zastavila svoje delo in nekaj akcij iz svojega delovnega programa za letošnje leto tudi že uspešno začela. V skrbi ne samo za čim bolj čisto, ampak tudi za lepše in prijetno okolje si prizadeva tudi za občinski odlok o urejanju, vzdrževanju in varstvu zelenih površin tako v občinskem središču kot v drugih krajih. Ko je za metliške zelenice in parke skrbel še vrtnarski strokovnjak Tomc, so bili le-ti ponos mesta, vendar jim je človeška malomarnost, marsikdaj pa tudi objestnost pozneje odvzela lepi videz. Vendar se komunalni delavci trudijo, da bi spet postali okras mesta.

ZGOVORNO OPOZORILO – Metliški mladinci so pred kratkim očistili hudournik Sušico, ki se izliva v Kolpo le nekaj metrov nad kopalščem. Iz struge so izvlekli kup nesnage, ki obtožuje malomarnost in nepremišljenost ljudi. Je pa nekaj še hujšega: v Sušico je speljana kanalizacija Križevske vasi ter Novoteks, tako da vsa brozga prihaja naravnost v Kolpo. Skrajni čas je, da o tem bolj resno zastavijo besedo pa tudi dejanja, sicer bo na metliškem kopalšču vedno manj ljudi, v reki pa rib. (Foto: Janez Žele)

SPREHOD PO METLIKI

ZANIMIVO: METLIKA JE BILA svoj čas znana po dobrih pevkih in pevcih, na tradicionalni prireditvi Glas Bele krajine v Črnomlju pa ni nihče nastopil iz naše občine, četrdo so prireditelji poslali razpise na vse konce in kraje. Vzrok za odsotnost metliških grl je morda iskati v tradicionalnem nerazumevanju med obema belokranjskima občinama in torej v strahu, da bi bili metliški slavčki in vrabčki slabše ocenjeni.

TRGOVKE V INDUSTRIJSKI PRODAJALNI v „Beti“ imajo te dni polne roke dela. Ljudje kupujejo kopalke pa majice in po ves dan je v trgovini več deset kupcev, še posebej živahno pa je ob sobotah, ko je trgovina odprta od osmih do dvanajstih. Prav bi bilo, če bi v Beti razmislili o povečanju svoje prodajalne, a tudi kabine za poizkušnje ne bi bile odveč. Kljub gneči pa so prodajalke prijazne in vedno dobre volje. To pa je tudi nekaj.

ZASTONJ SO VSE OČIŠČEVALNE akcije, ko pa mora človek s povečevalnim steklom iskati koše za odpadke. Po mestu so redko posejani, na kopalšču pa jih sploh zastonj iščete, in ker ljudje neradi tlačijo papir in druge odpadke v žep, mečejo zadrževane okoli sebe po tleh. Ko pa je mesto ponovno zasvinjano, se vsi čudimo malomarnostim in znova tuhtamo, kdaj bi s plakati vabili krajane, naj očistijo svoje mesto.

CAS DOPUSTOV SE NAGLO približuje in zaposleni kujejo načrte, kam se bodo podali na oddih. Se pa jezijo posamezni delavci iz Beti in Kometa, ker delovni organizaciji nista načrtovali sočasnega kolektivnega dopusta. V škrpilih so predvsem zakonci, saj bodo morali na dopust ločeno. Ne, redkim to že ustreza, večina pa je še vedno takšnih, da grejo radi družno na morje ali v planine. V prihodnje bo treba računati tudi s slednjimi.

metliški tednik

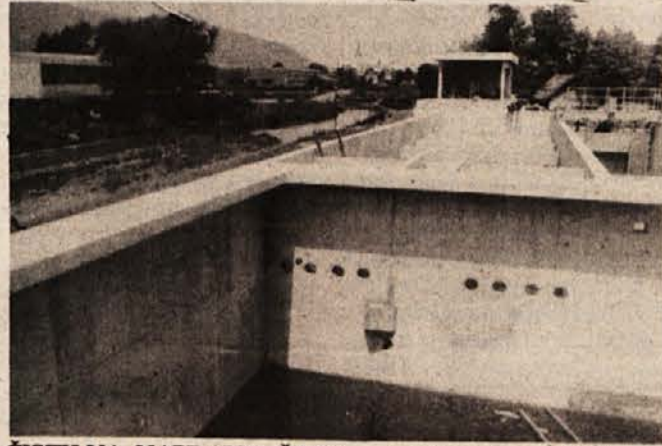
Čistilna naprava je zgrajena, a ne dela

„Kdaj bo začela delovati čistilna naprava na Rinži? Vročina je vedno hujša in vedno hujši je tudi smrad iz struge, v katero se steka vsa nesnaga.“ To vprašanje je na zadnji seji zboru krajevnih skupnosti občinske skupščine Kočevje zastavil delegat z območja KS „Ivan Omerza“, se pravi Dolge vasi in Livolda.

Že na seji so mu odgovorili, da bi čistilna naprava lahko začela razmeroma hitro obratovati. Potrebno je opraviti le montažo in urediti gnilišča, kar pa ni posebno težavno in zamudno. Težava oz. ovira je drugod: pri republiškem sanitarnem inšpektorju, ki oporeka lokaciji čistilnih naprav — čeprav je za to lokacijo dala soglasje ta republiška inšpekcija — razen tega pa ima še nekatere druge pripombe. Kaže, da bo zadeva kljub temu kmalu rešena, le da bodo čistilne

naprave brez gnilišč. Potrebna oprema za čistilno napravo pa je v glavnem že prispejala.

V gradnjo čistilne naprave je bilo vložena ogromno denarja. Otvoritev je bila

ČISTILNA NAPRAVA ČAKA — Medtem ko prebivalcem ob spodnjem toku Rinže nečista voda zasmraja okolje, pa čistilna naprava v Kočevju čaka na dovoljenje inšpektorjev, da jo investitor lahko dograji in da v uporabo. (Foto: PRIMC)

predvidena že pred dvema letoma. Potem so se menjali republiški sanitarni inšpektorji in so se začele tažave. Seveda je prav, da so inšpekcije stroge in dosledne, vendar naj bi zadeve reševale tudi življenjsko in s pravih posluhom. Tako, menijo predvsem občani Livolda in Dolge vasi, bi jim tudi inšpekcija morala pomagati, da bodo vdihavali čist zrak in da bo skozi njihove vasi tekla čista voda. J. PRIMC

Premajhno zanimanje za načrte

Zbor združenega dela je programe SIS osvojil skoraj brez razprave — Končno tudi kočevska občina dobi „pasji odlok“ — Štefka Krkovič nova načelnica

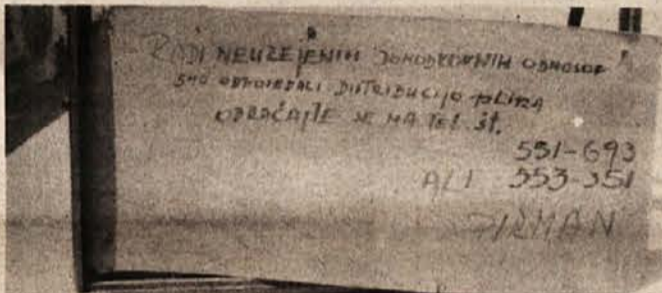
Na skupni seji vseh zborov občinske skupščine Kočevje, ki je bila minuli četrtek, so na tajnih volitvah soglasno izvolili za predsednika SRS Viktorja Avblja, za člana pa Staneta Markiča. Delegati so poslušali še informacijo s področja SLO in družbene samozastite ter poročilo o delu delegatov SR Slovenije v zveznem zboru skupščine SFRJ. Razen tega so diplomirano ekonomistko Štefko Krkovič imenovali za načelnico oddelka za gospodarstvo in finance občinske skupščine ter za članico izvršnega sveta občinske skupščine.

Na ločenih sejah zborov so isti dan delegati zborov razpravljali in sklepali se o delu izvršnega sveta in inšpekcij. O izvajanju zakona o združenem delu v občini so menili, da se uveljavlja razmeroma počasi. Bolj skromna je bila razprava v zboru združenega dela o letnih načrtih vzgoje in izobraževanja, kulture, raziskovalne dejavnosti in zdravstvene skupnosti, čeprav OZD za te dejavnosti namenja ogromno denarja in čeprav je očitno, da SIS ne gospodarijo vedno najbolje.

Nadalje je bilo na dnevnem redu sej posameznih zborov več pomembnih zadev, kot so gospodarjenje lani, dogovor o

kadrovski politiki v Sloveniji, predlog zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela itd. Med drugim naj omenimo sprejem odloka o reji, registraciji in označevanju psov ter reji ostalih domačih živalih.

J.P.

PLINA NI — V Kočevju te dni ni mogoče dobiti plina. Vzrok: „Neurejeni dohodkovni odnosi“. Po domače pa se temu vzroku pravi, da je občinska skupščina zvišala davek od 20 na 40 odstotkov (se pravi kar za 100 odstotkov), zaradi česar ima prodajalec za toliko dohodka manj. Upamo, da bo občinska skupščina oskrbo s plinom uredila vsaj tako učinkovito, kot je davke. (Foto: J. PRIMC)

Sodelovanje pobratenih šol

6. junija je Osnovno šolo zboru odposlancev v Kočevju obiskala delegacija učiteljev pobratene Osnovne šole Milka Trnina iz Križa na Hrvaškem. Gostje so si ogledali šolo, bazen, telovadnico, novi stadion in druge športne objekte.

Pogovarjali so se z učitelji šole in izmenjali pedagoške izkušnje. Povedali so, da imajo na primer pouk prve pomoči samo v obliki tečaja in tudi prometne vzgoje nimajo organizirane tako kot v Kočevju. Zelo uspešno pa v Križu dela šolska zadruga. Prizadevni so tudi njihovi šahisti. Seveda pa so se učitelji iz Križa pozanimali tudi za pravilnik o nagrajevanju učiteljev.

Sodelovanje med osnovnima šolama iz Križa in Kočevja se je pričelo že pred petimi leti. Učenci so si najprej dopisovali, potem je prišlo do izmenjave obiskov. Med obiskom delegacije v Kočevju so se pogovorili tudi o programu bodočega sodelovanja. Vanj so vključili izmenjavo razstav tehničnih in znanstvenih izdelkov učencev obeh šol. Predvideli so tudi obisk kulturniške skupine iz Križa. Taborniki iz Križa pa bodo s kočevskimi pionirji sodelovali v akciji „Nič nas ne sme presenetiti“. Sklenili so, da se bodo učitelji obeh šol še naprej obiskovali. Poudarili so, da naj bi učenci spoznali gospodarstvo Križa oz. Kočevja. Učitelji iz Križa so izrazili še željo, da bi v svojih glasilih objavili literarne prispevke kočevskih pionirjev. Prispevke bi tiskali v slovenščini.

Podobno sodelovanje in prijateljstvo šola in učitelji Osnovne šole zboru odposlancev Kočevje gojijo še z učitelji in učenci iz pobratene Prokuplja, Doline pri Trstu in Škofje Loke. Tako sodelovanje krepki prijateljstvo, bratstvo in enotnost ter bogati in pestri prizadevanja in pedagoško delo pri vzgoji ter izobraževanju mladih.

VILKO ILC

Tudi v Ribnici planinsko društvo

Ribniško društvo je 154. v Sloveniji — Deluje v okviru Inlesa — Predsednik Ferdinand Nosan — Predlog za transverzalo „Po poteh štirih brigad“

Občina Ribnica je bila do nedavnega ena redkih v republiki, če ne edina, ki še ni imela planinskega društva. Na nedavnem ustanovnem občnem zboru, ki se ga je udeležilo 25 ljubiteljev planinstva, so ustanovili to društvo, sprejeli pravila in delovni program ter izvolili vodstvo, za predsednika društva pa Ferdinanda Nosana.

Planinsko društvo se imenuje Inles in deluje v okviru te OZD. Njegov pokrovitelj je sindikalna podružnica Inles, vendar bo kljub temu društvo delalo za območje vse občine.

Čeprav doslej v občini ni bilo društva, so ljubitelji planin le delali organizirano in sicer v bližnjih društvih kot v kočevskem, velikolaškem ali ljubljanskem. Tudi v prvi program dela so zapisali, da bodo še naprej sodelovali s sosednjimi društvi in seveda Planinsko zvezo Slo-

venije, saj od njih pričakujejo predvsem strokovno pomoč. V društvo si bodo prizadevali vključiti razen odraslih tudi čimveč cicibanov, pionirjev in mladine. Članarina za odrasle je 100 din na leto, za mladince 20 in cicibane 10 din.

Na občnem zboru so osvojili predlog predstavnika Zveze borcev, da bodo predlagali Planinski zvezi ureditev in ustanovitve transverzale „Po poteh štirih brigad“. Ribniški planinci bodo v začetku obiskovali predvsem

okoljske postojanke kot so Travnica gora, Jelenov zleb, Sv. Ana in Grmada. 16. junija pa bodo izvedli še izlet na Učko.

Upravni odbor društva šteje 5 članov, v njem pa so predvidena tudi mesta za člane drugih kolektivov, iz katerih se bo vključilo več članov v PD „Inles“. Novo društvo vabi v članstvo vse občane, prijave pa sprejema razen predsednika še tajnik društva Ciril Marolt, oba iz Inles Ribnica. J.P.

Spori za bolniško na njivi

Napačne pogodbe o štipendiranju — Miličnikom boljše pogoje za delo

Na zadnji seji izvršnega sveta občinske skupščine Ribnica so obravnavali najprej poročila Postaje milice, sodnika za prekrške, občinskega javnega tožilstva Kočevje in poročilo o delu sodišča združenega dela v Ljubljani za lani. V načelu so zanje ugotovili, da so preveč formalistična, ker naštevajo podatke, premalo pa govore o resničnih problemih teh služb. Nekatere tudi premalo sodelujejo z organi občinske skupščine (sodnik za prekrške) in tako premalo poznajo probleme občine in pravo stanje stvari, o katerih odločajo oz. razsojajo.

Še posebno podrobno so razpravljali o delu, nalogah pa tudi potrebah postaje milice. Ugotovili so, da postaja nima dovolj tehnične opreme, da je v neprijetnih prostorih in da je treba miličnikom čimprej zagotoviti boljše delovne pogoje. Nadalje so menili, da je treba miličnike še bolj pritegniti v družbeno delovanje, predvsem kot delegate v razne SIS in druge samo-

upravne organe pa tudi organizacije in društva.

Iz poročila sodišča združenega dela Ljubljana naj navedemo le dve zanimivi ugotovitvi. V času poljskih del se število „bolnikov“ praviloma podvoji ali celo potroji. Tozdi včasih izpodbijajo veljavnost zdravniških potrdil in ne izplačujejo nadomestila za osebni dohodek. Sodišče pa meni, da nastajajo ti spori zaradi neurejenih dohodkovnih odnosov.

Tudi pogodbe o štipendiranju so pogosto v nasprotju z zakonom o štipendiranju. Zakon določa, da je delavec po končanem šolanju dolžan ostati na delu v tozdu, ki ga štipendira, enako dolgo, kot je prejemal štipendijo, v štipendijskih pogodbah pa OZD običajno določajo dvakrat tako dolgo dobo. J.P.

ZDRUŽITI SLUŽBE SIS

V ribniški občini te dni zaključuje razpravo o združitvi strokovnih služb samoupravne stanovanjske skupnosti in samoupravne komunalne skupnosti. Med razpravo je bilo ugotovljeno, da se delo teh SIS v marsičem prepleta in da bodo z združitvijo odpadla tri delovna mesta (tajnik, čistilka, kurjač). Ob reorganizaciji teh SIS bodo vodilna delovna mesta javno razpisali, za ostala pa opravili notranji razpis. Vse bo treba izpeljati hitro in učinkovito, da zaradi „brezvladja“ ali dolgih razprav ne bo škoda.

Ortneški poročevalec

ŽELEZNIŠKI VODOVOD OD PISAN — Vse od leta 1893 je napajal železniške lokomotive, ki so po kočevski progi vlekli potniške in tovorne vlake. Vodo je dajal vsem, ki so je bili ob suhi ali požarni potrebi. Vodnjak pri gostilni v Ortneku je tudi noč in dan dajal vodo vsem žejnim ljudem in živalim, saj je bil tiste čase Ortnek pomembno cestno in železniško središče. Na železniški postaji v Ortneku je vodovod v postajnem vrtu gasil žejo vsem potnikom, ki so potovali s potniškimi vlaki na kočevski progi. Ko se je potniški vlak ustavil, so potniki trumoma stekli k vodnjaku in stali v „repu“ za vodo. Poleti je moral uvidelni prometnik počakati kako minuto z odhodom, da so prišli vsi „vodni potrošniki“ na vrsto. Vsi ortneški vodnjaki bi zato zaslužili spomeniško varstvo, posebno pa šestisti pri gostilni in na postajnem vrtu.

DIVJA SMETIŠČA — V Ortneku smo odkrili še eno, doslej največje divje smetišče, in sicer ob lokalni cesti proti Ribnici, ob bivši žagi. Ortneku ni v okras.

NOVI „ŽUPAN“ — Pri nas rečemo predsedniku krajevne skupnosti kar „župan“. Mandatna doba dosedanjih voditeljev KS je potekla in izbrali smo si nove, da bodo s svežimi močmi nadaljevali dobro začeto delo v korist krajevne velkopoljske skupnosti. Na vrhu nove liste krajevnega sveta je sedaj Franci Šilc, ki se je že dobro izkazal pri nas na vseh področjih dela. Upamo, da bo posvetil vse svoje sposobnosti v prid in napredek naše KS. Zahvaljujemo pa se tudi dosedanjemu za vse, kar je storil.

V.P.

Upokojenski kotiček

IZLET PO PRIMORSKI — V nedeljo, 24. junija, bo društveni izlet po Primorski. Ogledali si bomo Snežniški grad nad Ložem, Cerkljsko jezero, Postojnsko jamo in Predjamski grad, kjer bo tudi kosilo. Popoldne bomo obiskali upokojence v Vipavi. Odhod iz Ribnice bo ob 6. uri. Potovali bomo preko Sodražice in Blok. Cena izleta s kosilom bo 300 din za osebo. Prijave sprejema do 20. junija tajništvo društva.

KMALU V BENETKE — Naš naslednji izlet pa nas bo popeljal v Benetke. Zato preglejte, če imate veljavne potne liste.

RAZVITJE PRAPORA — V nedeljo, 8. julija, bo letna konferenca društva upokojencev v Ribnici in razvitje društvenega prapora. Vsi člani bodo dobili še pismo o vabilu, vendar si že vnaprej rezervirajte ta datum. Svečanost bo v telovadnici Partizana v Ribnici, začela pa se bo ob 9. uri. Upokojence Dolenje vasi, Grčaric, Otavice in Zlebiča vabimo, da si izberejo praporske in jih predlagajo na letni konferenci.

TAJNIŠTVO DRUŠTVA UPOKOJENCEV RIBNICA

KAJ S „PRIŽNICO“? — Tale dodatek, ki mu domačini pravijo kar „prižnica“, je dobila pred kratkim Ribnica. Gostje bifeja KZ na njem radi posedajo, posebno ob teh vročih dneh. Nekateri pa trdijo, da ta prizidek Ribnico kazi in da mora stran. (Foto: Primc)

RIBNIŠKI ZOBOTREBCI

MALO SODRAŽANOV — Na nedavni krvodajalski akciji v Ribnici je daroval kri 632 občanov iz vse občine. Največ krvodajalcev je bilo iz Rika in Inlesa. V Sodražici Rdeči križ ni dobil primernih prostorov, kjer bi bila akcija, zato je avtobus vozil krvodajalce v Ribnico. Žal je bil odziv krvodajalcev v Sodražici slab. Zato pa so nekateri drugi že predlagali, da bi letos še enkrat darovali kri. Ker v Ribnici ne bo več odvzemnega dne, bo RK organiziral prevoz z avtobusom v Ljubljano.

Vsi, ki so nezakonito posedovali ali nosili orožje, so se zagovarjali še pred sodnikom.

VEČ PREKRŠKOV — Sodnik za prekrške je prejel lani 761 predlogov ali 200 več kot leto prej. Kaznoval je 718 obdolžencev, od tega 625 z denarnimi in 4 z zapornimi kaznimi, ostale pa z ukori oz. vzgojnimi ukrepi. Največ prekrškov je bilo s prometnega področja, in sicer 453, in javnega reda in miru (190).

— Zakaj trdiš, da je preveč, če bi delovni inšpektor iz Ljubljane prihajal 11 dni v mesecu v našo občino?

— Ker pri nas toliko dni na mesec ne delamo.

OGLAŠUJTE V DL!

DROBNE IZ KOČEVJA

PRED MATURO — Maturantje kočevske gimnazije so s tradicionalnim obhodom po mestu ugodno iznenadili občane. Bili so lepo in enotno oblečeni, brez cilindrov, frakov in podobne navlake preminulih časov.

OCISČEVALNE AKCIJE — Sočlani in mladina v raznih krajih pred potnišnicami z vneto čistijo svoje domače kraje in okolje. Kako bo v Kočevju? Prav bi bilo, da bi uredili in očistili vsaj park Gaj, ki ga največ

uporabljajo prav šolarji in druga mladina. Tako bi občanom pokazali, da imajo smisel za red.

KAČJE LETO — Nevarnost preti na kmetih komaku, so povedali terenski delavci kočevskega Elektra. Na kontrolnih obhodih pri popravilih daljnovodov se redno srečujejo s kačami. Trdijo, da že leta ni bilo toliko modrasov na njihovem terenu, kot jih je letos. Znano je, da kače rade poležavajo na kamenju osončnih jas, posebno pa v posuših tras elektroodvodov. Tu je zatetje, godi pa jim tudi toplota razgretih betonskih podstavkov in železnih stebrov. Često naletijo električarji na med seboj prepletene volze teh nevarnih strupenjač, ki se sončijo po betonskih podstavkih in drugod.

GRMENJE BREZ DEŽJA — Suša nas pesti že dolgo. Res so vsak dan napovedane popoldanske plohe, a gredo žal vse mimo Kočevja. Gledamo črne oblake, poslušamo grmenje, dežja pa ni. Ponekod sicer so nalivi, a so tako skromni, da malo zaležejo. Travnike so morali bolj zgodaj pokositi, saj so bili že tako suhi, da kosci niso kosili trave temveč že koraj stoječe seno.

— Kaj bo s kočevskim kmetijstvom, ko je taka suša?

— Krave bodo dajale mleko v prahu.

KOČEVJSKE NOVICE

Pogosteje poročati o samoprispevku

Občani žele sproti vedeti, koliko denarja je zbranega in kako je porabljen — Pripomba delegatov iz KS Stara cerkev in Rudnik—Šalka vas k osnutku odloku upoštevana—O morebitnem presežku ponovna razprava

Zbori občinske skupščine Kočevje so na zadnjih, ločenih sejah sprejeli tudi odlok o samoprispevku za financiranje in sofinanciranje komunalnih objektov in objektov družbenega standarda v občini Kočevje. Ta odlok je bil sprejet, ker je referendum o tem samoprispevku uspel, v njem pa je zajeto v glavnem vse tisto, o čemer smo v zvezi z referendumom že poročali in o čemer so bili vsi občani tudi seznanjeni s posebno brošuro.

Vendar se je pri glasovanju o odloku v zboru krajevnih skupnosti malo zataknilo. Sporno je bilo določilo 3. člena, ki pravi: „Kolikor bi po dokončanju iz-

gradnje določenih objektov po sprejetem programu ostal del sredstev, zbranih s samoprispevkom, neizkoriščen, se ta del sredstev uporaži za pridobitev in opremo klubskih prostorov za mladino.“ Delegaciji KS Stara cerkev in Rudnik — Šalka vas se s tem določilom nista strinjali, češ da z njim občani v postopku pred referendumom niso bili seznanjeni. Tako so nato to določilo dopolnili tako, da o porabi morebitnega presež-

ka odloča poseben odbor, v katerem so tudi delegati vseh KS. V razpravi o tem so tudi predlagali, naj bi morebitni presežek delili po že sprejetem ključu o delitvi ostalih sredstev samoprispevka.

Zelo verjetno je skrb o delitvi presežka odveč. Cene raznih gradenj se nemreč tako hitro podražujejo, da samoprispevek ne zadošča za izpolnitev vsega programa. Zato v minulem samoprispevku na primer ni bil uresničen program za KS Predgrad in KS „Ivan Omerza“. Ti

dve KS sta bili namreč v prejšnjem programu zadnji na vrsti in je zanje zmanjkalo denarja. Prav zato bosta v novem samoprispevku prvi na vrsti.

V razpravi so nadalje poudarili, da je potrebno ne le enkrat, ampak večkrat na leto poročati občanom, koliko samoprispevka je bilo zbranega in kako je bil porabljen. Ta poročila naj bodo tako delegati zborov občinske skupščine kot tudi zbori delovnih ljudi in občanov krajevnih skupnosti.

J. PRIMC

Spet pride brigada RK

Organizirala bo vrtec ter socialno, zdravstveno in veterinarsko službo na območju Strug

V krajevno skupnost Struge v občini Kočevje bo 9. junija letos spet prišla zvezna brigada Rdečega križa, ki bo to območje tokrat obiskala že četrte solske počitnice. Brigada bo ostala ves mesec, medtem ko je lani le tri tedne.

V brigadi bodo tudi tri vzgojiteljice (dijakinje tretjega letnika vzgojiteljske šole), ki bodo ob pomoči domačih mentorjev organizirale za ta mesec otroški vrtec. Varovale in vzgajale bodo 33 otrok. V Strugah sicer nimajo vrtca, ker zanj ni prostora.

Med počitnicami vrtec brigada RK gostuje v šoli. Struzanci upajo, da bodo tudi oni v bližnji bodočnosti le dobili pravi celoletni vrtec.

Socialno — zdravstvena ekipa te brigade bo letos delala v vaseh Tisovec in Polom. Občnom bodo nudili zdravstveno pomoč, popisali socialno stanje in svetovali ljudem, kaj naj delajo in kako naj si ohranjajo zdravje.

Občasno bo prihajala na to območje tudi veterinarska ekipa. V njej bosta dva dijaka študenta — veterinarja. Tudi ekipe bodo imele za mentorje strokovnjake iz kočevske občine.

DRAŽJI TELEFON

Odlok o financiranju razvoja PTT prometa v območju SIS za PTT promet Ljubljana so sprejeli na zadnji seji občinske skupščine Kočevje. Odlok določa, da se cene telefonskega impulza zviša za 0,10 din. Odlok so delegati izglasovali kljub kritiki nekaterih, da PTT ne upošteva resolucij o stabilizaciji in občutno zvišuje cene telefonskih storitev. Dražji bo tudi telefonski priključek, česar pa ne bodo plačali (v celoti) tisti bodoči telefonski naročniki, ki so s prostovoljnim delom pomagali pri postavljanju telefonskih vodov. Taki primeri so v Starem Kotu, Osilnici, verjetno pa tudi še kj drugje.

OKROGLI REFERENDUM

Ob zadnjem referendumu se je zgodilo v kočevski občini tudi marsikaj zanimivega. Tako so ponekod knjižnico „Glasujmo za samoprispevek“, ki naj bi jo vsako gospodinjstvo dobilo brezplačno, dali šolarjem, naj jo raznesejo po hišah. Nekateri bolj prebrisani so se znašli in knjižnico — prodajali po 5 din!

Vabilo, naj pride glasovat, je dobila tudi učiteljica Roza Česnik, za katero nekateri trdijo, da je že pred osmimi leti umrla nekje na Švedskem. Spet neki Janez pa se je pritoževal, ker ni bil vpisan v volilnem imeniku: „Za vojsko sem bil dober, za samoprispevek pa nisem!“

PODEŽELJE IZUMIRA — Na kočevskem podeželju so ostali le še stari ljudje, tako da bi morali za ustanavljanje sodobnih kmetij „uvoziti“ ne le potrebni denar, ampak celo mlade kmete. Na fotografiji iz arhiva: Nova Sela, gostilna Cetinski; Težko zaslužen kozarček na stare dni. (Foto: PRIMC)

Želja: za dan republike otvoritev

Posojila za zdravstveno postajo v Dragi so zagotovljena — Prostovoljni prispevki

Za gradnjo nove zdravstvene postaje za območje Dragarske doline so člani gradbenega odbora doslej zbrali med občani 94.790 din v gotovini, 37 kubikov lesa na panju in 23 kubikov lesa, ki je že posekan in pripravljen ob cesti.

Za gradnjo zdravstvene postaje so doslej storili že kar precej, vendar so dela kljub temu v primerjavi z načrtom nekoliko v zaostanku.

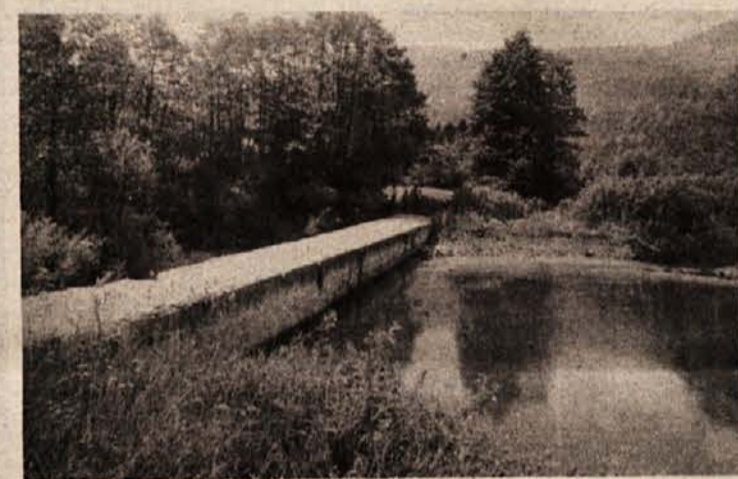
Doslej je zdravstveni dom Kočevje prispeval za načrte za postajo 100.000 din in zaprosil Marles za posojilo. Posojilo za ves objekt je odobreno, že zdaj pa se da ugotoviti, da bo postaja veljala precej več, kot je bilo prvotno predvideno. Posojilo je dano na 15 let, z 9-odstotnimi obrestmi. Poročstvo je Marlesu podpisal izvršni svet občine Kočevje.

Regionalna zdravstvena skupnost in ostale skupnosti bodo dale denar za to postajo v prihodnjem letu, ker letos tega izdatka niso vnesle v svoje načrte. Nekaj nejasnosti je tudi,

Na seji gradbenega odbora so ugotovili tudi, da nekateri svojih zadolžitev niso opravili, in jim naročili, naj to čimprej uredijo. Sklenili so, da bodo za tiste, ki niso za gradnjo nič prispevali, organizirali delovno akcijo, saj bo potrebnih pri gradnji postaje tudi precej del, ki jih lahko opravijo občani.

V program pa so si med drugim zapisali nekoliko težko uresničljivo nalogo, da bo otvoritev postaje že za letošnji dan republike.

J. PRIMC

RINŽA UHAJA — Na Bregu nad Kočevjem si je Rinža našla pot pod zemljo in mimo jezusa. Rinža je nizka že zaradi suše, zdaj pa se je pripetila še ta neviščnost, in sicer prav v času, ko se večina pomembnejših rib, ki so v Rinži, drsti. Vodna skupnost že ukrepa in maši luknje. (Foto: PRIMC)

Tudi letos v počitniško kolonijo

Ob morju bo letovalo po 15 dni 161 otrok — Starši bodo plačali le del stroškov

V organizaciji občinske Zveze prijateljev mladine Kočevje bo letos letovalo na morju iz

vse občine 161 otrok, medtem ko jih je lani 133. Razen šolarjev bo v koloniji tudi 20 cibabanov iz otroških varstvenih ustanov.

Letovali bodo v „Jugoslovanskem dečjem rekreacionem centru“ v Pulju. Tu letujejo otroci iz kočevske občine že osmo leto zapored, ker občina nima svojega letovišča za otroke.

Prva skupina, v kateri bo 100 otrok, bo letovala od 25. julija do 8. avgusta, druga pa od 8. do 22. avgusta. Oskrba za vseh 15 dni velja za otroka 2.680 din. Od tega bo občinska ZPN plačala za vsakega otroka po 700 din. Od preostalih 1.980 din pa bodo plačali starši ustrezen del glede na socialna in druga merila. Tako ne bodo plačali nič tisti, ki imajo na družinskega člana do 700 din dohodka. Le 10 odstotkov celotne oskrbnine, se pravi samo 198 din za vseh 15 dni, bodo plačali tisti, ki imajo do 900 din dohodka na družinskega člana; 20 odst. ali 396 din tisti, ki imajo do 1.200 din; 30 odst. ali 594 din tisti, ki imajo do 1.500 din; 40 odst. ali 792 din do 1.800 din dohodka na člana; 1.089 din ali 55 odst. do 2.100 din; 1.386 ali 70 odst. do 2.400 din; 1.683 din ali 85 odst. do 2.600 din; polno oskrbo ali 1.980 din pa bodo plačali na otroka tisti, ki imajo na družinskega člana nad

2.600 din dohodka na mesec. Razliko med 1.980 din in zneskom, ki ga bodo plačali starši, bodo krile SIS za otroško varstvo, za izobraževanje in za socialno skrbstvo.

J. P.

NEPOKLICNI SODNIKI

Za nepoklicne sodnike sodišča združenega dela Ljubljana v obdobju od 1979 do 1983 so bili na zadnji seji zborov občinske skupščine Kočevje imenovani Franc Ahac iz Itarsa, Božo Resinovič iz občinskega sveta Zveze sindikatov in Cveto Lipovec iz Kmetijskega gospodarstva Združenega KGP Kočevje.

Včeraj se je začelo slikanje

V kočevski občini fluorografiranje od 13. do 20. junija — Obvezno za stare nad 18 let

Radiografsko slikanje prebivalstva (fluorografiranje) v občini Kočevje izvajata te dni dve ekipi iz Golnika. Obvezno je za vse, ki so rojeni do leta 1950. Vsem zaposlenim naj OZD omogočijo, da bodo na določeni dan prišli na slikanje. Akcijo financira občinska zdravstvena skupnost.

Prva ekipa je bila včeraj, 13. junija v Livoidu, v Kočevski rečki in Borovcu; danes, 14. junija, pa bo od 7. do 9.30 ure v Željnah, od 10. do 10.30 v Oneku, od 11. do 12. ure v Koprivniku in od 13. do 14. ure na Brezovici. 15. junija bo od 7. do 8.30 v Predgradu, od 8.45 do 9.15 v Dolu, od 10. do 10.15 v

Knežji Lipi, od 10.30 do 10.45 v Rajndolu, od 11.15 do 12.15 v Mozlju in od 13. do 14. ure v Štalcerjih. 18., 19. in 20. junija pa bo ekipa v Kočevju (zdravstveni dom). Druga ekipa je bila včeraj, 13. junija, v Stari cerkvi, danes in jutri, se pravi 14. in 15. junija, bo v Kočevju (zdravstveni dom), 18. junija od 7.30 do 8.30 v Banjaloki, od 8.45 do 9.30 v Novih selih, od 9.45 do 12.45 v Fari, od 13.15 do 13.45 v Kužlju in od 14.15 do 15. ure v Bosiljvi Loki. 19. junija od 7. do 9. ure v Osilnici, od 9.15 do 9.45 v Papežih, od 10.15 do 11.45 v Travi, od 12. do 14. ure pa v Podpreski. 20. junija bo od 7.30 do 8. ure v Starem Logu, od 9. do 12.30 pa v Strugah in od 13. do 13.30 v Polomu.

OBHOD ČETRTOŠOLCEV — Med 68 dijakov četrte gimnazije v Kočevju sta le dva padla, nekaj pa jih ima popravne izpite. Maturo bodo delali od 18. do 23. junija, 24. junija pa bodo prejeli maturitetna spričevala. Na fotografiji: četrtošolci pri obhodu po mestu. (Foto: PRIMC)

KOČEVJSKE NOVICE

Papir prenese vse, delegat ne

Preobširni dnevni redi sestankov ovirajo delegate pri delu — Več pozornosti izobraževanju — V delo delegacij naj se več vključujejo družbenopolitične organizacije

V trebanjski občini so se pred nedavnim končali razgovori med predstavniki družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij ter delegati in delegacijami. Sestanki, ki so bili organizirani na pobudo predsedstva občinske skupščine Trebnje, so bili namenjeni seznanjanju z delom delegacij, predvsem pa reševanju vprašanj, s katerimi se delegati in delegacije srečujejo.

Ceprav ni mogoče trditi, da se delegatski sistem in odnosi v njem ne bi razvijali, je vseeno mogoče ugotoviti, da z delegatskimi odnosi vendarle še ni vse tako, kot je bilo zamišljeno. Na sestankih je bilo kdove katerikrat spet ugotovljeno, da so gradiva, ki jih delegati prejema, preobsežna, preveč strokovnjaška, pogosto celo nerazumljiva. Predsedstvo občinske skupščine je pripombe posredovalo izvršnemu svetu hrati s željo, da bi bila gradiva krajša in bolj pregledna. Dogovarjajo se tudi, da bi gradivo v celoti prejeli le vodje delegacij, medtem ko bi člani delegacij

Popravek, ki to ni

Kaj je prostorska stiska in kako se množijo kilometri

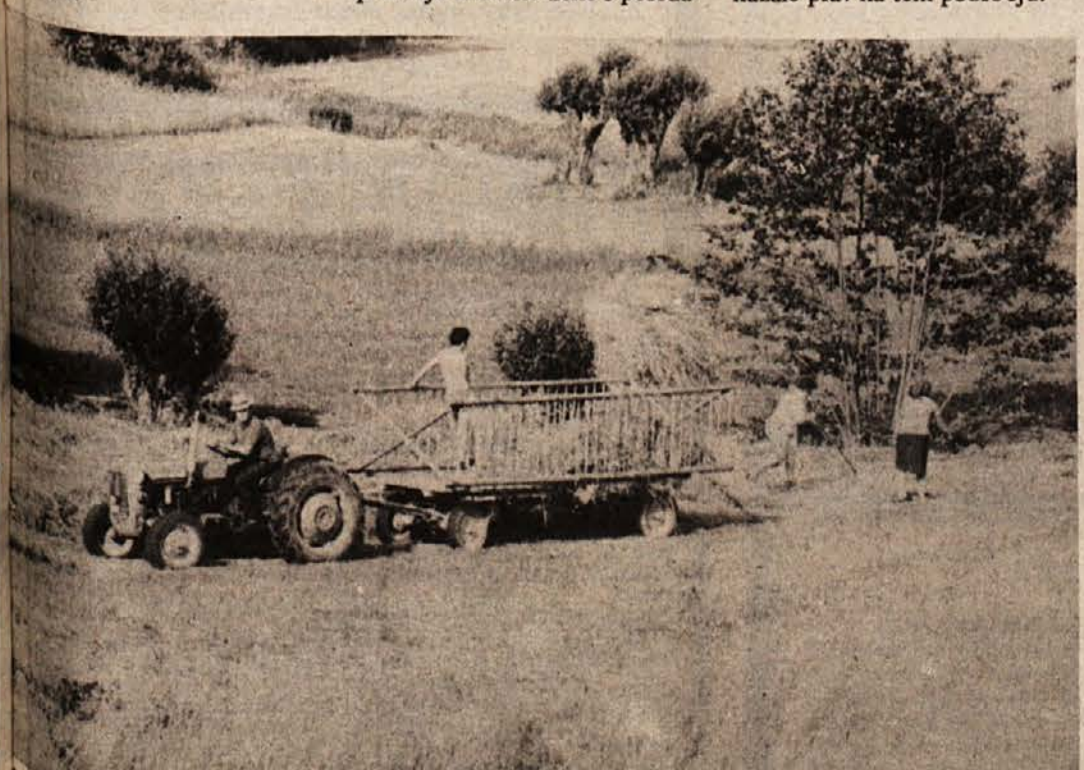
V 23. številki Dolenjskega lista, ki je izšla 7. junija, smo na 19. strani objavili članek Bodo učitelji prišli do jeseni?, v katerem smo opisali razmere na šoli na Trebelnem. Tovarišica Stanka Končan, ki je vodja šole na Trebelnem, nam je posredovala popravek dejstev, ki po njenem mnenju niso navedena s pravo mero. Tako pravi, da res nimajo na šoli telovadnice in kabineta za učila, zato da je podnaslov šole na Trebelnem tare prostorska stiska, udaril mimo.

Prav tako zavrača podatek, da bi imeli na šoli kombiniran pouk. Kombiniran pouk so imeli le v 1. polletju, ker jih je iz kadrovske stiske rešila tovarišica Papeževa. Dodaja pa, da jim kombiniran pouk grozi v naslednjem šolskem letu, ker bo Papeževa vztrajala le do konca tega šolskega leta. Novih učiteljev pa še niso dobili, prav gotovo ne zato, ker bi bile razmere na trebanjski šoli rožnate.

Učitelja, pravi, pešočita 1,5 kilometra, ne pa 3 kilometre, kot je navedeno v članku. Toda če 1,5 kilometra pomnožiš z 2, odbiš 3, ker je treba pešočiti v obe strani. V svojem pisanju in uredniškega odbora tovarišica Končan nikjer ni ovrtega dejstva, navedenih v članku, kaj prostorska stiska prav gotovo je, le morajo šolarji telovaditi na hodniku, prav tako ni rešeno vprašanje kombiniranega pouka, če so se mu speli izogniti samo eno polletje. Zato še naprej vztrajamo pri dejstvih, ki so bila navedena v članku.

POHODI ZA DAN VSTAJE

V okviru proslave dneva mlade, ki bo v trebanjski občini v Selih-Podšumberku, bodo mladinci organizirali več pohodnih enot. Med njimi bodo tudi pohodne enote iz Most, Grosupljeja in Novega mesta. Odbor za pohodne enote je že imel prvi sestanek, na katerem so se dogovorili za program pohodov.

DOBRO, A MANJ — Kmetje, ki te dni hitijo pospravljat seno, že vedo, da bo pridelek kar za 20 odstotkov manjši. Strokovnjaki pravijo, da bo zato boljši, kmetom pa priporočajo po dežju gnojenje z živalskimi gnojili. Le tako bodo namreč lahko preprečili, da se ne bodo posledice letošnje suše poznale na naslednje leto. Če bo zmanjkalo sena, pa bodo morali na strnišča sejati krmne rastline, kot sta rdeča metelja in pitnik; z njimi naj bi premostili morebitno pomanjkanje krme za živino.

Razgovori z delegati in delegacijami so brez dvoma odraz skrbi za uspešen razvoj delegatskih odnosov, ki pa niso povsod enaki. Ponekod, na primer v občinski skupščini, potekajo na dokaj visoki ravni, malo slabše je v samoupravnih interesnih skupnostih, razlike pa so tudi med delegacijami. Da bi bilo čimveč delegacij na tej, višji ravni, se bodo morale v delo delegacij in delegatov vključiti tudi družbenopolitične organizacije. Na področju informiranja pa bo nedvomno veliko prispeval INDOK center, ki ga bodo v kratkem ustanovili. Zato so sestanki med delegati in predstavniki občinske skupščine ter družbenopolitičnih organizacij pokazali, da razvoj delegatskih odnosov poteka v pravo smer.

J. S.

SENTRUPERT: OBNOVA ŠOLE SE ZAČNE

Adaptacija osnovne šole Šentrupert se bo začela 12. junija. Do tedaj morajo iz šole preseliti vse pohištvo, arhive, knjižnico. Ker je telovadnica že dograjena, bodo šolniki šentruperške osnovne šole ta problem zlahka rešili. Vsi pa stiskajo pesti, da bi bila obnova končana do roka.

KAKO NAPREJ? — Čateška Elma, ki prvih pet mesecev ni končala uspešno, te dni intenzivno išče pot naprej. Samoupravni organi se ukvarjajo z vprašanjem, kako povečati proizvodnjo, hkrati pa tudi že razpravljajo o smernicah za srednjeročni plan 1980 — 85. Odgovori na vprašanja še niso izdelani, zanesljivo je pa, da se je gradnja nove tovarne že začela. Zato je pričakovati, da se bodo vanjo kmalu preselile tudi te delavke. In tedaj se bo verjetno povečala tudi produktivnost, saj sedanji prostori že zdavnaj ne ustrezajo več. (Foto: SIMČIČ)

Trg mora priznati kmetovo delo

Da bi bilo kmetijstvo konkurenčno, se bo moralo bolj kot doslej povezovati

Z obravnavanjem perečih vprašanj kmetijstva in položaja kmeta v njem na občinski konferenci ZK so bile razprave o kmetijstvu v trebanjski občini nekako zaključene. Reševanje teh vprašanj pa se še začelo.

„Ko gre za občino, v kateri četrtino skupnega dohodka prinaša kmetijstvo, so njegova pereča vprašanja brez dvoma deležna veliko večje pozornosti kot sicer,“ je povedal za uvod predsednik občinske skupščine Trebnje Tone Žibert.

Žibert je ugotovil, da je bila razprava plodna, saj je bil na njej načrt marsikateri problem, ki danes tare kmetijske pridelovalce, kljub temu da gradivo za razpravo ni bilo najbolje pripravljeno. Tako je bilo premalo pozornosti posvečene do sedaj doseženim rezultatom na področju modernizacije kmetijstva, v tem okviru pa uvajanju sodobnih agrotehničnih prijemov, mehanizacije in novih kultur, sort in pridelkov. V nemajhni meri se je povečala tudi socialna varnost kmeta, manj pa je bilo narejenega pri naložbah v stanovanjsko gradnjo za kmete, otroško varstvo in izenačevanje položaja kmečke žene s položajem industrijske delavke. Prav tako ni bilo nič izrečenega o razvoju kmečkega turizma, ki tudi lahko prispeva prenekateri dinar v produkt kmečkih gospodarstev. Pri tem je očitno zlasti pomanjkanje materialnih možnosti.

Trebanjsko kmetijstvo je dobro začelo, v prihodnosti pa si bo treba zlasti prizadevati, da bodo v njem dohodkovni odnosi izpeljani bolj dosledno kot doslej. Še bolj kot doslej bo treba usposabljanje kmeta, da bo pripravljen na prilagajanje vedno novim tehnološkim zahtevam, hkrati z njimi pa tudi zahtevam trga. Seveda pri tem prizadevanju kmet ne bo smel ostajati sam, temveč bo morala priskočiti na pomoč vrsta strokovnih združenj in služb. Pospeševalna služba, kmetijska zemljiška skupnost, območna vodna skupnost in zadruga bodo svojo uporabnost lahko pokazale prav na tem področju.

Ker trebanjsko kmetijstvo tako kot slovensko v celoti ni konkurenčno s cenami, bo tre-

TONE ŽIBERT: „Pereča vprašanja kmetijstva v naši občini je treba čimprej razrešiti, saj ta gospodarska veja prinaša kar četrtino skupnega dohodka.“

ba še več moči vpreči v združevanje dela in sredstev, v tem okviru pa tudi v vse bolj intenzivno obdelovanje že obstoječih površin. Poiskati bo treba nove možnosti pri širjenju kmetijskega pridelovanja. Možnosti so pri ekstenzivni priraji živine, ki je zdaj na zahodnem trgu izredno iskana, pa tudi v sadjarstvu in vinogradništvu, ki imata industrijo za predelavo v domači občini.

Žibert je zlasti poudaril, da bo treba še bolj kot doslej ohranjati kmetijske površine v odročnih predelih, saj bodo nekoč lahko še izredno koristile. Ohranjati pa jih je treba tudi na račun gradnje, saj se je prav z njo izgubilo veliko število hektarov plodne zemlje, ki bi sicer služila obdelovanju.

S.S.

„MESEC VARSTVA OKOLJA“

Komisija za varstvo okolja, ki deluje pri trebanjski občinski skupščini, pripravljajo v okviru letošnjega leta svojo občinsko akcijo „Mesec varstva okolja“. Namen akcije ni samo seznanjati občane s cilji takih in podobnih akcij, marveč tudi vključevati jih v prave očiščevalne akcije. Vanje naj bi se vključili vsi občani krajevnih skupnosti in delovnih organizacij.

ENAK DNEVNI RED

11. junija sta bili v Trebnjem ločeni seji zborna združenega dela in zborna krajevnih skupnosti, na katerih so delegati obravnavali iste zadeve kot na seji družbenopolitičnega zbora, ki je bil pretekli teden.

V JESENI SE VRNEJO

Cestna podjetja imajo te vroče dni veliko dela pri popravilu cele vrste cest. Tako je tudi zaposlenost cestarjev kriva, da v Trebnjem cestarji niso hkrati z ulicami asfaltirali tudi dvorišč. Obljubili pa so, da se bodo vrnili na jesen.

Srečanje v Zemunu

Pobratene krajevne skupnosti bodo pomagale Risanu

Tajnik sveta krajevne skupnosti Mima Darko Kristof se je konec maja udeležil 4. srečanja pobratenih krajevnih skupnosti Jugoslavije, katerega se je udeležilo vseh osem predstavnic, ki so včlanjene v to pombratimstvo. Srečanje je bilo v zemunski krajevni skupnosti „22. oktober“.

Na srečanju so obravnavali predvsem, kako pomagati bratski krajevni skupnosti Risan, občina Kotor, katero je tudi prizadel katastrofalni potres. Krajevna skupnost Mirna je doslej zbrala že za 130.000 dinarjev materiala in 300.000 dinarjev denarne pomoči, ki je bila odposlana v Črno goro. Kristof pa je v imenu krajevne skupnosti Mirna obljubil, da bodo Mirenčani zbrali še dodatnih 200.000 dinarjev pomoči, namenjene samo Risanu.

Na srečanju v Zemunu so se delegati pogovarjali tudi o sodelovanju v prihodnosti. Zlasti pa so izmenjali izkušnje pri reševanju vprašanj, s katerimi se srečujejo krajevne skupnosti.

Naslednje leto bo srečanje pobratenih krajevnih skupnosti v krajevni skupnosti Mirna. Ker je organizacija srečanja zelo zahtevna, vsa srečanja doslej pa so bila tudi odlično pripravljena, bodo Mirenčani začeli s pripravami že letos.

Katastrofa?

Suša še traja — Kako omiliti posledice?

Kljub napovedim vreme-narjev, da bo okoli 10. junija začelo deževati, je vreme še kar naprej sončno in suho. Medtem ko gre tako vreme na roko dopustnikom in turističnim delavcem, je za kmete prava katastrofa. Seveda dajejo kmetijski strokovnjaki vrsto nasvetov, kako omiliti posledice suše, toda v celoti ukrepi vendarle ne bodo odpravili vseh posledic.

Bolj kot kdaj doslej se zato kaže potreba po solidarnostnem prelivanju sredstev iz industrije v kmetijstvo. Kdove katerikrat je treba ponoviti, da solidarnostno prelivanje sredstev ne sme teči samo v okviru regije, ki je močna pridelovalka hrane, marveč širše. Tako da bi bili v te tokove vključeni tudi tisti, ki sicer sami ne pridelujejo hrane, ker pač nimajo poljedelskih površin, so pa zato največji porabniki. O tem že tečejo razprave, vprašanje pa je, kdaj bo od razprav prišlo do uresničitve.

Zavedati se je namreč treba, da je kmetijstvo kljub dragi proizvodnji strateška veja gospodarstva. Če kakšnega industrijskega proizvoda da ni, gođrnjamo, toda kasneje se le sprjaznimo s takim stanjem ali pa proizvod kupimo, če ga že ne začnemo sami proizvajati. Toda kmetijske pridelke bi le stežka pogrešali. Res jih lahko kupimo tudi na zunanjih trgih, pogosto tudi ceneje. Toda največkrat pozabljamo, da je tam kmetijstvo veliko bolj podpirano, vsi kmetijski proizvodi pa regresirani, izvoz na zunanji trg pa močno spodbujan.

Zelo udobno bi bilo zdaj reči: „Ker nimamo svojih kmetijskih pridelkov, jih bomo pač uvozili.“ Včasih podpremo take težnje tudi z nizkimi cenami, ki veljajo „zunaj“. Toda te nizke cene so zelo varljive. Prav lahko bi se nekoč zgodilo, da teh pridelkov ne bi bilo za nobeno ceno, hkrati pa ne bi bili več sposobni, da se sami prehranimo.

Zato naj bo sedanja suša spet tisti opozorilni moment, ki naj odgovorne prepriča, da kmetijstvo le ni nekaj, kar lahko pogrešamo ali za nekaj časa celo povsem opustimo. Zemlja zahteva čas, da začne dajati. Prav tako traja kar precej časa, da se poveča stalež živine. Zato bi bilo treba s hitro solidarnostno akcijo poskrbeti, da kmetje ne bodo zmanjšali števila glav živine, ker se lahko zgodi, da bomo sedanjo sušo drugo leto občutili še bolj kot letoš.

J. SIMČIČ

S TOVARNO NE BO NIČ

V krajevni skupnosti Šentrupert so si veliko obetali od Ljubljanskega Agrostroja, ki je nameraval odkupiti bivše farovške hleve in v njih organizirati kovinsko predelovalno proizvodnjo. V obratu naj bi dobilo delo okoli 50 delavcev. Vendar je ljubljanski Zavod za spomeniško varstvo prepovedal adaptacijo, Agrostroj pa ni pripravljen sprejeti druge lokacije. Tako je Šentruperčanom padla v vođo še ena možnost za povečanje gospodarskega utripa kraja. Velika večina Šentruperčanov, ki so zaposleni, se mora namreč voziti v druge kraje.

TREBANJSKE NOVICE

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 14. junija - Metod
Petek, 15. junija - Vid
Sobota, 16. junija - Beno
Nedelja, 17. junija - Lavra
Ponedeljek, 18. junija - Marko
Torek, 19. junija - Julijana
Sreda, 20. junija - Silverij
Cetrtek, 21. junija - Alojzij

LUNINE MENE
19. junija ob 00.57 - zadnji krajec

KINIO

BREŽICE: 15. in 16. 6. ameriški barvni film Vohun, ki me je ljubil 17. in 18. 6. hongkonški barvni film Bruce Lee, občudujemo te, 19. in 20. 6. francoski barvni film Bumerang.
CRNOMELJ: 14. 6. ameriški film Obsedenost. 15. in 17. 6. film Pom - pom dekleta. 16. in 17. 6. film Clovek, imenovan Gekon. 19. 6.

maloglasni

SLUŽBO DOBI

VAJENCA za polaganje parketa in podov iz plastičnih mas sprejme parketarstvo Vinko Novak, Lebana 37, Novo mesto.
SPREJMEM vajenca. Zlatarstvo Luka Šeme, Partizanska 1, Novo mesto.
SPREJMEM frizersko učenko. Slavka Južnič, Drska 53, Novo mesto.
TAKOJ zaposlim dva delavca v vulkanizaciji. Tone Mestnik, vulkanizer, Novo mesto, telefon 22-022.
FRIZERSKO VAJENKO sprejemem. Frizerski salon „Zlata“, Pugljeva 5, Novo mesto.

STANOVANJA

IŠCEM kakršnokoli stanovanje v Trebnju za eno ali dve leti. Nudim predplačilo. Ponudbe pod „NUJNO“ ali na naslov: Milena Saje, Tmje 3, Velika Loka.
IZOBRAZENI uslužbenki ali mlajši upokojeniki nudim opremljeno sobo s temso. Naslov v upravi lista (2375/79).
ODDAM dvosobno komfortno stanovanje za dobo dveh let za predplačilo. Ponudbe pod šifro „GRIC“.
PRODAM dvosobno komfortno stanovanje z vrtom in telefonem v Novem mestu. Ponudbe pod šifro „GAF“.

Motorna vozila

PRODAM JAWO 350. Drago Košale, Vel. Brunšice 89, Bendje.
PRODAM kombi 750, L 76, lahko tudi kredit. Infor. 22-575 Marija Kovačič.
PRODAM CITROEN PALLAS, letnik 1977, z dodatno opremo. Kranj, Luznarjeva 17, tel. (064) 22-515.
ZAPOROZEC 1976, prodam. Informacije po tel. 25-394 po 19. uri. Cena 23.000.-
PRODAM ZASTAVO 101, letnik 1974. Šercelj, Trdinova 5 ali telefon 21-504 do 14. ure.
UGODNO prodam fiat 850 special, letnik 70, v dobrem stanju. Grmovšek, Pavlinov hrib B-2, Trebnje.
PRODAM austin, letnik 1971. Zupančič, Šegova 16, telefon 24-064 Novo mesto.
PRODAM DIANO 6L, oktober 77. Ogled možen v popoldanskem času. Somrak, Goriška vas 7, Mirna peč.
PRODAM CITROEN GS club, letnik 1975. Dr. Šmigovec, Ragovska 14, Novo mesto, tel. 25-364.
PRODAM LADO L, letnik 76. Gor. Nemška vas 2, Trebnje.
PRODAM OPEL KADET, letnik 71, v zelo dobrem stanju. Milan Heraković, Slinovce 17, Kostanjevica na Krki.
PRODAM malo rabljen moped APN 4 S. Alojz Junc, Gorenja vas 17, Smarjeta.
UGODNO prodam dobro ohranjeno Z 101, letnik 1975. Franc Lušina, Bela cerkev 13.
PRODAM DIANO 6, staro 2 in pol leti. Ogled in informacije so možne po 16. uri. Slavko Staniša, Crmošnjice 5/B pri Stopičah.
UGODNO prodam zastavo 101, letnik 73/74. Jože Hudoklin, Brod 12, Podbočje.
PRODAM avto W 1200 J. Alojz Cimermančič, Koroška vas 24, Stopiče. Ogled možen vsak dan.

film Spopad v jetnišnici. 21. 6. italijanski film Profesor nudist.
KOSTANJEVICA: 16. 6. ameriški film Grižli. 17. 6. ameriški film Cirkus z Jeryjem. 20. 6. japonski film Bitka za Port Artur.
KRŠKO: 16. in 17. 6. italijanski film Kariera neke sobarice. 20. 6. ameriški film Hello, Dolly. 21. 6. film Življenje se prične dvakrat.
MOKRONOG: 16. in 17. 6. film Črno-belo v koloru.
NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 15. do 17. 6. italijanski barvni film Orožje smrti. 18. in 19. 6. francosko-kanadski film Krvni sorodniki. 20. in 21. 6. francoski barvni film Clovek igračka.
NOVO MESTO - KINO JLA: Od 14. do 17. 6. italijanski film Ne, ne, rojakinja. Od 18. do 20. 6. film Obračun v kačjem klanču.
RIBNICA: 16. in 17. 6. italijanski barvni film Profesorka ima lepe noge.
SEVNICA: 16. in 17. 6. film V zmajevem gnezdu. 20. in 21. 6. film Abot in Castelo iščeta Frankenstein.

maloglasni

PRODAM dobro ohranjen fiat 124. Vladimir Janc, Lešnica 6, Otočec.
PRODAM PEUGEOT 104, letnik 1976, dobro ohranjen, dobro vozilo. Telefon (068) 23-934. Ogled vozila je možen med 17. in 19. uro.
PRODAM zastavo 101, neregistrirano, letnik 1975 zbiraš parno ali neparno, prevoznih 53000 km. Slavko Pavšelj, Dobravica 5, Sentjernej.
PRODAM zastavo 750, letnik 1976. Naslov v upravi lista (2323/79).
PRODAM R 12, letnik 1974, dobro ohranjen, goriške registracije. Za informacije kličite (068) 22-304 ob sobotah in nedeljah (065) 61-476.
JAWO 350 cem, kalifornija, 77 letnik, z opremo prodam. Tripun Milanković Na Tratah 16, Novo mesto.
PRODAM 750, letnik 75 delux. Telefon 23-898.
PRODAM KATRCO, staro 9 mesecev, 6000 km. Naslov v upravi lista (2334/79).
PRODAM traktor znamke Zetor 2511 v odličnem stanju. Martin Gornik, Bušinja vas 22, Suhor.
UGODNO prodam Wv 1200, letnik 1974. Ogled vsak dan od 15. do 19. ure. Leopold Horjak, Naselje heroja Maroka 14, Sevnica.
PRODAM R 4, letnik 1975. Regrča vas 17/a, Novo mesto.
PRODAM traktor fiat 300,290 ur. Telefon 24-594 Zdravje.
PRODAM zastavo 750, letnik 70. Telefon dopoldne 21-719. Marjeta Jarc, Mestne njive 11, Novo mesto.
IMV R 4, letnik 1974, prodam. Jurij Murn, Crmošnjice 50, Stopiče, telefon 221-840.
PRODAM fiat 620 B 2 T 1970 ali zamenjam za osebnega. Nemanič, Podgrad 28, Stopiče.
PRODAM LADO SL, letnik 1976. Murgelj Ivan, Ragovska ul. 12, Novo mesto.

PRODAM

ZARADI boleznih prodam štalo, primerno za hišo ali delavnico. Naslov v upravi lista (2376/79).
PRODAM črno bel televizor, šivalni stroj v kovčku, jedilni kot, peč Kueppersbush in otroški sedež za v avto. Zoran, Trdinova 5 C, Novo mesto ali telefon 21-747.
UGODNO prodam čoln ELAN T 300, motor Tomos 4 in prikolico. Galič, Gotna vas 79, Novo mesto.
PRODAM prikolico za prevoz živine. Janko Košak, Šentrupert 71, 68232 Šentrupert.
COLN SMS special sport Beograd, prodam. Sandi Mikulan, ČZP Dolenjski list.
POCENI prodam leseno hišo. Alojz Lindič, Klenovik 17, 68275 Škocjan.
PRODAM dve kompletni namakalni napravi za enkratno namakanje, vsako po 25. arov površine. Naslov v upravi lista (2361/79).
PRODAM motorno kosilnico Iruš 8 KM, zelo malo rabljeno z večjim in manjšim grebenom ter žetveno napravo in ostalimi priključki. Brulc, Vinja vas 13, Stopiče.
POCENI prodam gramofon Tosca 20, pod garancijo in pisalni stroj Olympia. Naslov v upravi lista (2372/79).
PRODAM traktorsko kosilnico Moertl za Zetor 25 ali 42 KM v dobrem stanju. Vovk, Hrastvica 14, Mokronog.
ZARADI SELITVE prodam po ugodni ceni kombiniran štedilnik (plin, elektrika), viseče omerice,

pult in hladilnik. Marija Kralj, Lobetova 24, Novo mesto.
PRODAM novo elektr. ročno brizgalko Wagner. Marjan Novina, Kristanova 3, Novo mesto.
12-, 13-, 14-, 15- in 16-colske gume vozove, nove, za volovsko, konjsko ali traktorsko vprego prodam. Delam tudi osovine za traktorske prikolice po naročilu. Dostava na dom. Štane Bulc, Jurčkova pot 73, Ljubljana - Rakovnik.
SOTOR MEHLER oranžno modre barve z belo polivinilno streho za štiri osebe ugodno prodam. Telefon 23-007.
PRODAM lahek gumi voz (13-colski). Jože Rutar, Goriška vas 7, Škocjan.
PRODAM novo BCS 127, malo rabljeno žago Stihl 45, vprežni plug in brano. Janez Butala, Šipek 7, 68343 Dragatuš.
ZARADI SELITVE ugodno prodam novo pohištvo. Jožica Urek, Šegova 1 (pri Božič), 4. nadstropje, Novo mesto.
MOTORNO žago partner, koruznjak 6 m dolžine, traktorsko kosilnico Mertel (remenica na sredini) in čoln za ribolov ugodno prodam. Jože Turk, Ostrog 27, Sentjernej.
PRODAM 20 m3 bukovih drv. Naslov v upravi lista (2340/79).
PRODAM nov hrastov sod (1200 litrov) in kad (700 litrov). Jože Kalin, Dol. Gradišče 17, Sentjernej.
PRODAM kosilnico Gasparado za traktor Pasqali, malo rabljeno, po ugodni ceni. Ivan Panjan, Sodevci 17, Stari trg ob Kolpi.
POCENI prodam dobro ohranjeno spalnico. Informacije vsak dan od 18. do 20. ure na tel. 14-842.
MANJŠO spalnico, skoraj novo z jogi, poceni prodam. Ogled vsak dan. Janez Kotar, Nad mlini 16, Novo mesto.
UGODNO prodam spalnico, kavč, 2 fotelja, raztegljivo mizo in 6 stolov. Urbanč Gubčeva 3, Novo mesto.
PRODAM kosilnico BCS, 1,20 m. Jože Primc, Trebča vas, Dvor.

KUPIM

KUPIM puhalnik Tajfun za spravilo sena. Naslov v upravi lista (2373/79).
KUPIM zunanji invalidski voziček. Naslov: Vinko Vašcer, Loče 1, 68257 Dobova.
KUPIM hišo (tudi starejšo) ali majhno gradbeno parcelo. Ponudbe pod šifro „ZDOMEC“.

POSEST

VIKEND in 10 a vinograda, prodam v bližini Novega mesta. Telefon 24-221.
PRODAM starejšo, komunalno urejeno enonadstropno hišo z vrtom, v centru Mirne. Primerna je za obrt in lokal. Informacije: Vilko Marin, Mirna 95 na Dolenjskem.
UGODNO prodam zemljo z gospodarskim posopjem. V hiši je voda in elektrika. Poslopje je oddaljeno 200 m od asfalta. Zemljišče je primerno za strojno obdelavo. Ogled ob nedeljah pri Pavlu Grahu, Otovec 16, Crnomelj.
PRODAM novo zidnico v Beli krajini. Dovož z vsakim vozilom. Naslov v upravi lista (2344/79).
PRODAM posestvo v Stranski vasi - Semič (hiša, hlev, skedenj, njive, sadovnjak, gozd), skupaj ali deljeno 17 ha, dobro ohranjeno. Janez Oven, Kogejeva 8, 61111 Ljubljana.
PRODAM gradbeno parcelo v bližini Krke. Ludvik Novak, Dolenja vas 10, Otočec.
HIŠA enodružinska, z vrtom, v centru Novega mesta, takoj vseljiva, naprodaj. Prodaja bo pred to hišo v Dilančevi ulici št. 6 dne 25. junija 1979 med 10. in 11. uro.

OBVESTILA

LJUBEMU atku MARJANU ŠINKOVCU iz Žihovega sela za njegov praznik vse lepo ter da bi bil zdrav in vesel, želijo vsi, ki ga imajo radi, posebno žena, hčerka Stefica in sin Robert.

ZAHVALA
V 79. letu starosti nas je zapustila draga mama
NEŽA KOŠAK
z Bučke
Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam stali ob strani, podarili vence in cvetje in izrekli sožalje. Zahvaljujemo se kolektivu Iskre ter kaplanu za opravljeni obred.
Žaljujoči: vsi njeni

RAZNO

ZDOMEC (40-175-70) že več let v tujini želi ob vrnitvi v domovino spoznati sebi primerno prijateljico za bodoče skupno življenje. En otrok ne bi bil ovira. Cenim iskrenost in odkritosrčnost. Ponudbe pod šifro „OSAMLJEN“.
5. JUNIJA okoli šeste ure zvečer sem na cesti Dol. Maharovec izgubil polovico avtomatske roke od traktorja. Prosim poštenega najditelja naj jo vrne proti nagradi. Pol. Zupančič, Dol. Maharovec 11, Sentjernej.
TOVARISIČO ki je bila na obisku pri sestri v Nemčiji in je potovala 1. maja iz Stuttgarta do Dobove in je povedala, da je zaposlena v brežiški Jutrzanji, prosim, da se mi oglasi pod šifro „POTOVALI V TROJE“.
NA SREČANJU MLADIH sem izgubila v Domu JLA ročno uro, ki je spomin na 10-letnico dela v KRKI. Prosim poštenega najditelja, da jo proti nagradi vrne na naslov: Jarc, Koštialova 3, Novo mesto.
GOSTIŠČE išče ansambel za izvajanje zabavne in narodne glasbe. V poštev pridejo ansambli do 4 oseb. Igranje je predvideno 2x tedensko. Ponudbe pod šifro „NOVO MESTO“.
IŠCEM BAS kitarista z opremo, orglarja ter bobnarja z opremo, v okolici Bele krajine. Oglasijo naj se na naslov: Branko Kapušin, Krasinec n. h. 68332 Gradac.
V NAJEM vzajem staro kmečko hišo do 20 km iz Novega mesta. Tel: 24-762 do 9. ure dopoldne.

OBVESTILA

Namesto venca na grob pokojni dragi stari mami poklanja ANICA PANJAN iz Dragatuša Zvezi slepih Novo mesto 500.-din. Za podarjeni znesek se iskreno zahvaljujemo. Medobčinska organizacija slepih in slabovidnih Novo mesto.
PODPISANI EDO KOČMUT, Jurka vas 35, Straža, se zahvaljujem tov. Mirku Marinču ml., da je odstopil od tožbe zaradi neresnične govornice.

OBVESTILA

STEKLARSTVO MOJCA PEČEK, obveščamo cenjene stranke, da poslujemo v novih prostorih na Resljevi 1. Okvirjamo slike ter izdelujemo vitraže. Se priporočamo!
LTH SERVIS ČRNOMELJ, Anton Vrščaj, Kolodvorska 56, telefon (068) 76-073. Obveščamo cenjene stranke, da vršimo popravila kot so: šanki, vitrine, hladilnice, klavnice, zamrzovalne skrinje in gospodinjinski hladilniki. Za izdelke LTH tudi v garanciji.
CTC THYSSEN servis ANTON Vrščaj, Kolodvorska 56, tel. (068) 76-073. Vršimo popravila in montažo gorilnikov vseh vrst in znamk, kompletno z oljno in elektro instalacijo. Nastavitev najmanjše porabe goriva z najsodobnejšimi instrumenti.
NOVOST! Vrtnanska dela, načrtovanje, novogradnja in vzdrževanje z večletnimi izkušnjami v Švici pričnem izvajati avgusta. Informacije: Vrtnarstvo Franc Nečemer, Veliki Podlog, 68273 Leskovec ali Cvetličarna Kerin, Krško.
OOZSMS Uršna sela priredi 17. junija ob 16. uri vrtno veselico s srečelovom. Igral bo ansambel DOBRI PRIJATELJI. Vabljeni!
DRUŠTVO UPOKOJENCEV Straža - Toplice obveščajo svoje člane, da bo letna konferenca z občnim zborom v nedeljo, 17. junija, ob 9. uri v Domu Svobode in Straži.

ZAHVALA
Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice
TONČKE TRŠINAR
roj. MOŽINA
se iskreno zahvaljujemo zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnišnice v Novem mestu za trud. Zahvaljujemo se sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, ki so jo pospremili na njemi zadnji poti in darovali cvetje. Prav tako se zahvaljujemo duhovniku in govorniku krajevne skupnosti za poslovljne besede.
Žaljujoči: sinovi Jože, Julij, Ivan, Zvone, hčerka Jožica in drugo sorodstvo
Trščina 1979

ZAHVALA
Po dolgi in trpljenja polni boleznih nas je za vedno zapustila naša draga žena, mama, babica, sestra in teta
JOŽEFA NOVAK
iz Dol. Radulj
Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem in vsem, ki so jo v velikem številu pospremili na zadnji poti in so njeni sočustvovali z nami. Posebej se zahvaljujemo kolektivu Dolenjski iz Novega mesta, kolektivu prodajalne Špecerija, kolektivu Hotela Sremič iz Krškega in Transportu Krško. Prav tako se zahvaljujemo govorniku ter družini Pungerski iz Radulj za vsestransko pomoč ob pokojnični zadnji poti.
Žaljujoči: mož, sinovi in hčerke z družinami, sin Lojze in drugo sorodstvo

ZAHVALA
Ob tragični izgubi našega ljubega sina, brata, svaka in strica
FRANCIJA ŠKODA
iz Vojskega 26 pri Koprivnici
se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam stali ob strani v najtežjih trenutkih in ga v tako velikem številu spremlili na zadnji poti. Posebno zahvalo izrekamo sodalcev kolektiva Rudnika Senovo, OOS rudnika Senovo, godbi, pevskemu zboru iz Koprivnice, župniku iz Podsejre za poslovljne besede ob odprtem grobu ter sosedom Gračnerjevim in Kukovičevim. Vsem iskrena hvala!
Žaljujoči: ata, mama, bratje z družinami ter drugo sorodstvo

DOLENJSKI LIST
IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lupšina.
UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Janez Pezelj, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Tepey, Ivan Zorn in Alfred Železnik. Tehnični urednik: Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.
IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 6 din, letna naročnina 238 din, polletna naročnina 119 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 480 din ali 25 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustreznega drugega valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9.
OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 130 din, 1 cm na določeni strani 160 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 200 din, 1 cm na prvi strani 250 din. Vsak mali oglas do 10 besed 50 din, vsaka nadaljnja beseda 5 din - Za vse druge oglase velja do predklica cenik št. 10 od 1. 1. 1979 - Na podlagi mnenja sekretarjata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.
TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2. p.p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p.p. 33, telefon (068) 23-611. - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, film in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, ata, stari ata, dedek, brat in stric

IVAN VIRANT

iz Pijavic

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so pokojniku darovali vence in cvetje ali se ga drugače spomnili, nam izrazili sožalje ter pokojnika spremili k zadnjemu počitku. Posebno zahvalo smo dolžni internemu oddelku splošne bolnice Novo mesto za zdravljenje, hvala družini Hočevar, Strajnar in Mesojednik za pomoč, kolektivu Metalna iz Krmelja, Stilesu iz Sevnice, TOZD Elektro in Novoteks iz Novega mesta. Pristrčna hvala pogrebcem, govorniku za poslovljne besede, pevskemu zboru in duhovnikom za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iz srca hvala.

Žalujoci: žena Marija, sestra Ana, sinovi Anton, Jože, Slavko, Stanko, Milan in Marjan z družinami, hčerke Majda, Ivanka in Fanika z družinami, snaha Pepca z družino in drugo sorodstvo

V SPOMIN

12. junija je minilo leto dni, odkar si nas zapustila, draga žena, mama, stara mama

MARIJA JAKŠA

roj. KRAKAR
iz Sel pri Vrčicah št. 1

Tih in žalosten je naš dom brez tebe. Odsla si za vedno, nikoli se več ne vrneš, bolečina v naših srcih je ostala. Nikoli te ne bomo pozabili. Iskrena hvala vsem, ki prinašate cvetje na njen grob in prizigate sveče.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža

LEOPOLDA KRAMARIČA

iz Črnomlja, Partizanska pot 2

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izraze sožalja, podarjeno cvetje in vence ter spremstvo na zadnji poti. Iskrena zahvala tov. Milanu Šimcu za tople poslovilne besede, Zvezi borcev, Društvu upokojencev, Pihalni godbi in župniku za lepo opravljeni obred. Še enkrat vsem, ki ste počastili pokojnikov spomin, iskrena hvala.

Žalujoci: žena Marija in drugo sorodstvo

Črnomelj, dne 2. junija 1979

Črnomelj, Ljubljana, Litija, Zreče, Kanada

ZAHVALA

Ob tragični smrti in prerani izgubi našega dragega moža, očeta, sina in brata

ANTONA RUSA

iz Dobravic št. 4

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih ter darovali vence in cvetje. Posebna zahvala tovarni Komet Metlika, Iskri iz Semiča, Krajevni skupnosti Dobravnice, tovarišu Alojzu Štefaniču za ganljive besede pri odprtem grobu, godbi iz Metlike, zdrav. osebju iz Metlike ter vsem, ki ste ga pospremili na tako prerani zadnji poti.

Žalujoci: žena Jožica z otroci, oče in mati, brat Jože, sestre z družinami ter drugo sorodstvo

Dobravnice, dne 4. junija 1979

ZAHVALA

Ob izgubi moža in očeta

JAKOBA GLAVIČA

Jama pri Dvoru

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, vaščanom, sorodnikom za pomoč, darovane vence in cvetje ter za izrečeno sožalje. Hvala podjetju Novoles - TOZD žaga Straža za venec in sodelavcem za denarno pomoč, dr. Kocutarju za dolgoletno zdravljenje, pevcem iz Žužemberka in župniku za opravljeni obred, GD, ZB, UP Dvor in tov. Jarcu za govor. Vsem še enkrat pristrčna hvala.

Žalujoci: žena in otroci z družinami

OSMRTNICA

V sončnem junijskem dnevu je tragično preminil

ALOJZ CVELBAR

učenc 7. d razreda

Spomin nanj bo živel v naših srcih.

Učenci in kolektiv osnovne šole Šentjernej

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame in stare mame

MARIJE CIRNSKI

iz Cirknika 14

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti in ji darovali toliko cvetja in vencev. Hvala vsem, ki ste nam izrazili sožalje in z nami sočustvovali. Posebna zahvala zdravnikom in zdravstvenemu osebju Kirurškega oddelka v Novem mestu, Šmihelska 1 za njihovo požrtvovalnost in trud pri tako dolgem zdravljenju naše mame. Hvala tudi Štefanu Galiču za poslovljne besede ob grobu in duhovniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Žalujoci: mož Janez in otroci z družinami

Cirknik, dne 2. junija 1979

OSMRTNICA

V 52. letu starosti je prenehalo biti plemenito srce naše sodelavke

ANGELE MALEŠEVIČ

roj. OGULIN

Od sodelavke smo se poslovili 11. junija 1979 ob 16. uri na pokopališču pri Sv. Duhu v Semiču. Naj ji bo večern spomin!

Delavski svet DO in TOZD
IO sindikata TOZD in konference DO
vodstvo TOZD in DO

člani delovne organizacije Iskra Industrija kondenzatorjev
Semič

Semič, dne 12. junija 1979

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

MATIJA ŽVEGLIČA

iz Lukovca

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, posebno pa dobrim sosedom in vsem vaščanom, ki ste pokojniku darovali vence in cvetje, nam izrazili sožalje, ter nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in ga v tako velikem številu spremili na njegovi prerani zadnji poti. Lepo se zahvaljujemo kolektivu Stilesa za podarjene vence in izrečeno sožalje. Lepa hvala župniku za izrečene poslovljne besede in opravljeni obred.

Žalujoci: žena Marija in sin Slavko z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

ANTONIJE KOVAČIČ

iz Orehovice 43 pri Šentjemeju

se iskreno zahvaljujemo vsem darovalcem cvetja in vencev. Posebno zahvalo izrekamo Pepci Pavlič, Pepci Kos in Mariji Lipaj za požrtvovalno pomoč. Enako se zahvaljujemo Gasilskemu društvu Orehovica in vsem, ki ste drago pokojnico spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: sinova Jože in Tone z družino, hčerke Pepca, Mimica, Tončka in Ančka z družino in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, hčerke in stare mame

JOŽEFE FRANKO

iz Gor. Vrhpolja 62

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem, znancem, kolektivom IMV Novo mesto, Iskra Šentjernej, Petrol Šentjernej, mlad. aktivu Gor. Vrhpolje za podarjeno cvetje in izraze sožalja.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 33. letu starosti nas je nepričakovano za vedno zapustil sin, brat in stric

MARTIN SMOLIČ

Sela 7

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem, prijateljem, posebno vaščanom, ki so takoj pomagali, vsem za podarjene vence in cvetje. Posebna zahvala GD Hmeljčič, Martinu Barbu za lepe besede ob odprtem grobu, lepa hvala za izrečeno sožalje in župniku za opravljeni obred ter vsem za spremstvo do preminega groba.

Žalujoci: mama, brata, sestre in drugo sorodstvo

V SPOMIN

10. junija je minilo žalostno leto, odkar nas je v 65. letu starosti zapustil naš dober mož in oče

FRANC STRAŠEK

iz Volčičeve 29

Še vedno tih in prazen je dom naš in Tvoj, odkar za vedno si kot na skrivaj zaprl vrata za seboj. Spomin na Tebe v naših srcih še živi, med nami boš in z nami si.

Vsi tvoji

ZAHVALA

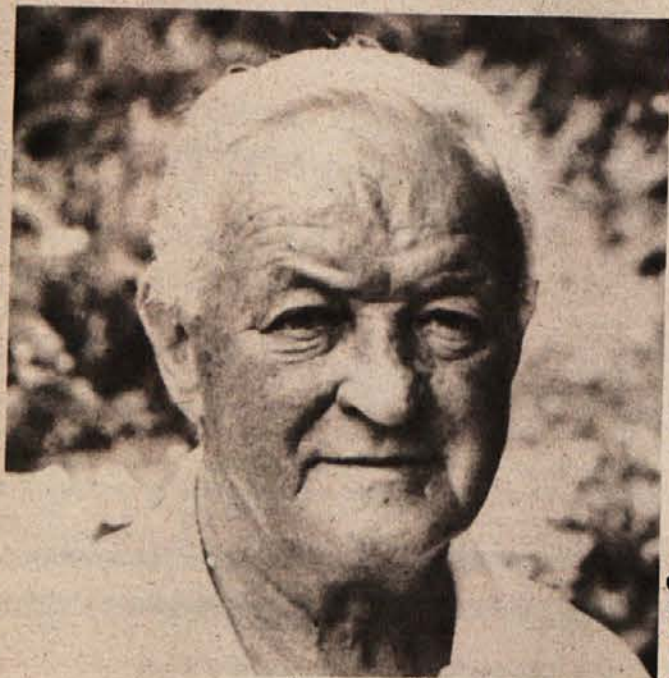
Ob boleči izgubi naše ljube mame, žene, hčerke in sestre

MARIJE MARJETIČ

iz Gor. Radulj 10, Bučka

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem, kolektivom SGP Pionir TOZD SPO, Gimnaziji in Labod Novo mesto, Mladinski organizaciji Bučka in učencem 5. e razreda OS Sevnica za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje. Hvala vsem, ki ste jo spremili na prerani zadnji poti.

Vsi njeni

Oral geodetsko ledino

Pomagal je orati in sejati, zato se mu je rod, ki danes zanje, poskušal oddolžiti. Inž. geodezje Miha Zbontar iz Brežic je tako postal častni član Dolenjskega geodetskega društva na nedavni svečanosti ob jubileju geodetske službe v Sloveniji.

Leta po osvoboditvi so bila za geodete garaška leta. To je bil čas obnove, agrarne reforme, izgradnje cest, železnice, naselij in hidrocentral, čas, ko je bilo treba delati od zore do mraka. Po naravi delavnemu in skromnemu Zbontarju to ni bilo težko. Takoj po osvoboditvi so ga v Ljubljani za dva meseca „posodili“ na cesto Zagreb - Beograd, kjer je potem ostal poldrugo leto. „Ljudem smo pravzaprav delali škodo, zato so nas gledali kot vsiljivce. Trasirali smo po pšeničnih poljih, po koruzi in gozdovih.

Ob vrnitvi v Ljubljano sem do leta 1948 ostal pri cestah, od tam pa sem prišel k republiškem geodetske mu zavodu, kjer nas je čakalo delo na predor pod Ljubljanskim gradom in predor hidrocentrale Savica. Ko so leta 1954 iskali geodete za katastrske urade, sva s pokojnim Breskvarjem odšla v Krško. Do Brežic ni bilo več daleč. Za to občino me je nagovoril tedanji brežiški predsednik Kolenc. Zelo skromen začetek je bil to, saj razen busole in nekaj trasirk nisem imel nobenih pripomočkov. Počasi smo si opomogli. Od vsakega okraja smo nekaj našli in se za tiste čase kar dobro opremili.“

Na katastrskem uradu v Brežicah je inž. Zbontar opravil pionirsko delo. Tudi po petdesetih letih je imel včasih pred vrati. Kataster je bilo treba uskladiti z dejan-

skim stanjem, saj tega niso delali niti med vojno niti po njej vse do 1955. leta. Še danes ni vse končano. Delo nadaljujejo mlajši geodeti. Miha Zbontar jim je bil vedno dober učitelj. Veliko je znal, imel je bogato prakso, zato jih je brez težav vpeljeval v vsa področja stroke. Na katastru v Brežicah je delal deset let, od 1956 do 1966. Od takrat naprej je v pokojju.

„Letos bomo slavili 55. obletnico mature,“ je povedal z nekim posebnim ponosom. „Devetnajst nas je bilo, ko smo se 1924. leta poslavljali od kranjske gimnazije. Deset nas je še živih. Precej jih je pobrala vojna. Srečujemo se vsaki dve leti.“

Zbontar je Gorenjec iz Kamne gorice. Bil je bister otrok in šola mu ni nikoli delala težav. S sošolcem Ciglerjem sta že v šestem razredu gimnazije na skrivaj reševala matematične naloge maturantom. Dijaki so se že tedaj znašli, čeprav je bila strogost drugačna kot danes. „Za študij geodezije sem se odločil zato, ker je bil najkrajši,“ je pripovedoval. „Samo dve leti je trajal. Takrat ni bilo štipendij in denarja od doma tudi ne. Stiskali smo se v podstrešnih sobicah, jedli pa navadno le enkrat na dan.“

Zbontar ima rad svojo stroko, delo pod milim nebom, včasih daleč proč od ljudi in naselij. Čas Zbontarja ni prav nič pomehkušil. Še vedno prepešači po deseti kilometrov na dan, vozi se pa s kolesom in ne z avtomobilom. S kolesom je prekržaril vso Slovenijo. Tudi navdušen planinec je bil. Nobena gora ni bila previsoka zanj, čeprav se je nazadnje le ustavil v ravnini.

JOŽICA TEPPEY

Sevniški amaterji na Lisci organizirali drugi jugoslovanski simpozij

Sevniški astronomično raketarski klub Vega je bil konec minulega tedna prireditelj drugega simpozija o astronomiki, raketarstvu in raketnem amaterstvu. Izredno delavno srečanje na Lisci je odprl predsednik izvršnega odbora organizacij za tehnično

Tudi za tokratno posvetovanje je značilna udeležba številnih uglednih strokovnjakov iz vse države. Podobno kot na prvi posvet pred dvema letoma sta tudi tokrat prišla prof. dr. Fran Dominko iz Ljubljane in inž. Milivoj Jugin iz Beograda. Le-ta je temu posvetu dal celo prednost pred otvoritvijo razstave aeronavtika v Parizu. Niso manjkali tudi predstavniki JLA in drugi ugledni strokovnjaki iz vse države. Že v razgovorih v komisiji za astronomiko so ugotovili, da manjka v državi telo, ki bi s svojimi predstavniki ko-

Prvotni presenetljivi uspehi, kot so bili prvi sateliti ali prvi koraki človeka na mesecu, ne vzbujajo več tolikšne pozornosti javnosti. Znani popularizator astronomike in letalski konstruktor inž. Jugin je navedel vrsto koristi, ki jih je v znanost in v vsakdanjik prinesel razvoj astronomike.

UMRL NA POTI V BOLNIŠNICO

Silvester Suša (22 let) iz Brežic se je v soboto popoldne peljal z osebnim avtom iz Brežic proti Čatežu. V križišče na Čatežu je zapeljal z neprimerno hitrostjo po levi strani, takrat pa se je nasproti z motornim kolesom pripeljal 41-letni Jože Irt iz Čateža. Suša je opazil motorista, da je padel na pokrov motorja, odkoder ga je odbilo 20 metrov daleč na rob pločnika. Irt je bil tako hudo ranjen, da je med prevozom v bolnišnico umrl.

POMOČ POGORELKI

Poročali smo že o velikem požaru, ki je v soboto 2. junija povzročil na gospodarskem posloju Alojzije Simončič iz Smarčnega pri Sevnici za okrog 450.000 dinarjev škode. Vse premoženje je bilo zavarovano le za 100.000 dinarjev. Že prvi dan po nesreči so pripeljali nakladalko, polno sena Golobičevi iz sosednjega Vrhovega. Izvršni svet sevniške občinske skupščine je na seji v četrtek, 7. junija, kmetici Simončičevi iz rezervnega sklada odobril pomoč 50.000 dinarjev.

PADEL S SILOSA

Smrtno se je ponesrečil 69-letni Anton Marolt z Velike Slevce 19 pri Velikih Laščah, ko je ometaval silos pri Janezu Oblaku na Riglju pri Ortneku. Nesreča se je zgodila 31. maja okoli 12. ure. Takrat je Marolt končal z ometavanjem zgornjega dela silosa. Z Oblakom sta preurejala oder, da bo Marolt lahko ometal silos že nižje. Med tem delom pa sta oba padla z odra. In to kar 4,20 m globoko. Oblak, ki pri padcu ni bil huje poškodovan, je odšel po pomoč, da bi odnesli nepremičnega Antona Marolta k zdravniku, vendar Maroltu ni bilo več pomoči.

ŠČUKA VELIKANKA - Egidij Jarč iz Soteske je te dni v Krki pod bloki v Straži ujel 99 cm dolgo ščuko. Na tehtnici je pometnala 6,8 kilograma. Ribo je Jarč utrujal okoli 20 minut, na suho mu jo je pomagal spraviti Anton Mrvič.

LJUBITELJSTVO IN ZNANOST - Od 7. do 10. julija je bil sevniški astronomično raketarski klub Vega uspešen prireditelj 2. jugoslovanskega simpozija o astronomiki, raketnem modelarstvu in amaterstvu na Lisci. Na sliki: prof. dr. Leo Randić (od leve proti desni) iz Zagreba in inž. Milivoj Jugin iz Beograda (Foto: A. Zeleznik)

Plameni ogrožali vso vas

Na Dolžu za 1,200.000 din škode - Otroška igra z vžgalicami - V ognju tri domačije - Požrtvovalni gasilci

11. junija okoli 9.30 je vzplamtelo v kašči Jožeta Avsca na Dolžu. Ogenj je zajel in uničil dve kašči, svinjak in kozolec, nato pa se je razširil še na skedenj in vinsko klet sosedja Jožeta Možeta ter hlev s skedenjem Nežke Šega.

Ogenj, ki je bil tako silovit, da je ogrožal vso vas, je povzročil za najmanj 1,200.000 din škode. Požrtvovalno so gasili vaščani, prostovoljni gasilci iz Stopič ter novomeški poklicni gasilci. Zagorelo je zaradi otroške igre z vžgalicami.

Šport rodi prijateljstva

V Novem mestu 11. športne igre POŠ Slovenije

Sportniki posebnih šol iz vse Slovenije so se 8. in 9. junija v Novem mestu pomerili na 11. športnih igrah POŠ Slovenije. Gostiteljica srečanja je bila o. š. Dragotin Kette, pokroviteljstvo pa je prevzela skupščina občine Novo mesto.

Mladi iz vse Slovenije so se pomerili v rokometu, malem nogometu in atletskih disciplinah. Med osmimi ekipami so v vseh atletskih

disciplinah največ točk zbrali pionirji iz Ljubljane, za njimi pa so se uvrstile ekipe Pomurja in Gorenjske; predstavniki Dolenjske so zasedli predzadnje mesto. Bolj so se Dolenjci odrezali v malem nogometu, kjer so v skupni uvrstitvi zasedli drugo mesto.

Po podelitvi odličij najboljšim so si pionirji ogledali film „Ljudje ob Krki“, v soboto dopoldan pa so bili na Bazi 20, kjer so imeli tudi ključno proslavo.

K uspešnemu poteku iger je v veliki meri pripomogla delovna organizacija tovarne zdravih Krka, ki je pokrovitelj posebne osnove šole Dragotin Kette, temeljna dolenjska banka in nekatere druge novomeške delovne organizacije.

J.P.

„DA BI LE LILO KOT IZ ŠKAFA!“

Telefoni v prodaji so podivjali, kajti sonce je bilo že dovolj močno, da je ogrelo reke, jezera, še posebno pa morje, zato ni bilo nič čudnega, ako so zahtevale trgovine dobavo kopalke.

„Zelo nam je žal, toda zaključene količine kopalke ne morete dobiti še najmanj deset dni. Manjkajo nam sponke.“

Sočni kletvici je sledil padec slušalke na oni strani žice.

„Kaj se more, če se ne more,“ je rekla referentka za kopalke bolj zase kot za druge v pisarni, ko je ponovno segla po slušalki.

„Ne, Split, kopalke ne

boste sprejeli ta teden. Ne, resnično nam je žal.“

In tako vse do dveh. Sestanek kolegija je bil afriško vroč. Direktor vseh direktorjev je besnel nad tem, da kopalke še niso prišle v skladišče gotovih izdelkov.

„Ko pa ni sponk,“ je bil ledeno mrzel vodja konfekcijske proizvodnje.

„Zaradi teh prekletih sponk bomo izgubili najboljše kupce,“ je dalje rohnel direktor vseh direktorjev, ko je zrl mimo obrazov ven skozi okno, kjer je bilo svetlo, sončno in toplo.

„Nam v komerciali bodo kupci požrli živce!“ Besede

komercialnega direktorja so bile naveličano utrujene.

„Kar je mogoče najvažnejše,“ je pričel vodja za raziskavo tržišča, konkurenca ne dremucka. Po trgovinah je že videti kopalke nam konkurenčnih firm. Izviseli bomo.“

„Naj rodim te presnete sponke ali kaj?“ je retorično vprašal direktor nabave in si podprl glavo.

V sejni sobi je bilo mučno. Med kolegijci je vladala napetost, ki bi se v drugačnih okoliščinah sprostila v obliki pretepa, razbijanja kozarcev in lestencev, tako pa je dobila vsebino molčanja in videz zaskrbljenosti.

V tem trenutku je prinesel višinski veter črn oblak nad Repičevo drago pa še enega in kmalu so morali v sejni sobi prižgati luči, da so videli drug drugega, saj je bilo kmalu nebo pokrito od Zelene do Modre reke z grozečimi, vode polnimi oblaki.

„Daj, Bog, da bi lilo kot iz škafa!“ se je utrgalo tehničnemu direktorju.

„Da bi deževalo po vsej naši lepi domovini,“ je podaljšal komercialni direktor.

Dež, ki je močil zemljo celih štirinajst dni, je tako rešil problem proizvodnje v Hitrotkalu in povrnil dobro voljo članom kolegija.

TONI GAŠPERIČ

PIONIRJI POSEBNIH ŠOL NA ATLETSKIH STEZAH - Več sto pionirjev POŠ iz vse Slovenije se je pomerilo med seboj v šestih športnih panogah. Na sliki: kros pionirjev na 800 m. (Foto: J.PAVLIN)

Po dveh mesecih suše je bilo tudi v ribniški občini zemlja razpokana, trava se je sušila, vročina pa je zavirala rast sadja, povrtnin in poljščin. Vse je bilo čisto po vodi.

Že konec maja so omejevali porabo vode. Zalivanje vrtove in pranje avtomobilov je bilo prepovedano. V Ortneku in dolini Velikih Poljan niso dobivali vode, ker je ni bilo. Preko noči so zato zapirali glavni ventil, da se je nabralo nekaj vode, ki so jo podnevi spustili v cevi.

6. junija se je vreme le spremenilo in vsi so upali na dež. Takrat pa je kratko neurje v polje ure uničilo sadno drevje, povrtnine, vrtove in nekatere poljščine. Okoli 11. ure je namreč začelo grmeti, nato se je ulil dež za njim pa je začela padati toča. Ribničani ne pomnijo tega kega neurja. Okoli 12. ure je bilo ponekod okoli 10 cm toče, da vse spominjalo na pravo zimo.

Med neurjem je voda vdrla v mnoge kleti, najbolj pa so bili prizadeti bloki na Prijateljstvenem trgu, kjer je voda zalila vse klete in povzročila precejšnjo škodo. Tudi v spodnje prostore novega doma JLA je skozi kanalizacijske vdrla voda. Zato so popoldne marsikje izkoristili za čiščenje kletnih prostorov.

Zanimivo pa je, da je bilo med neurjem v Ribnici v sosednjem Kočevju lepo vreme.

M.GLAVONIČ

KRATEK STIK MED NEBOM IN ZEMLJO

Iz več virov smo zvedeli, da so med zadnjo dolgotrajno sušo v Ribnici tudi molili za dež. Kaže pa, da je tokrat prišlo neke med nebom in zemljo do nesporazuma oz. roma kratkega stika. Na mesto zaprosenega dežja se je nad Ribnico zgrnilo neurje s točo, ki je povzročilo več škode kot koristi.

P.

V SOBOTO IN NEDELJO SPET SPEDWAY V KRŠKEM

Konec tedna se obetajo hujšim teljem speedwaya zanimive tekme na stadionu Matija Gubca v Krškem. Tod bo namreč tretja dirka za državno prvenstvo. Soboto ob 15. uri se bodo pomerili tekmovalci druge lige. Domačin Zvone Gerjevič ima lepe možnosti, na prvih dveh dirkah je obakrat zasedel prvo mesto, dobro se je uvrstil na Praznik. V nedeljo ob 15. uri bodo startali tekmovalci I. lige. Mavsar ima za seboj že dve zmago, lepo bi bilo, če bi uspešno ponovil. Borili se bodo kajpak tudi drugi.

OMAHNIL Z VLAKA

11. junija dopoldne so našli ob cesti pri Dobovi 20-letnega Maksa Kramarja iz Zgorja ob Savi. Ker je bil huje ranjen, so ga odpeljali najprej v brežiško od tam pa v zagrebško bolnišnico.

Ugotovili so, da se je Kramer peljal z vlakom proti Zagrebu. Pri Dobovi je hotel zapreti priprta vrata vagona, spodrsnilo mu je, omahnil je z vlaka. Kramer je zbral toliko prisebnosti in moči, da se je privlekel od proge k cesti, kjer so ga k sreči kmalu našli.

MALA FORMULA KDAJ TUDI NA DOLENJSKEM?

14.VI.79

136 PRILOGA

uničujoča hitrost. Zadnji čas izdelujejo posebne motorje za kartine in z njimi dosegajo tudi do 160 km na uro.

Medtem ko so včasih kartinge delali tekmovalci sami, je danes drugače. Go karti se rojevajo v različnih tovarnah, najbolj znane pa so Garelli, Komet, Parilla, BM, Sthil itd. Nekatere tovarne so del proizvodnega programa spremenile in preuredile del proizvodnega programa za izdelavo za nova vozila. Tuji tekmovalci imajo pri nastopih prednost pred domačimi. To je dokazala tudi majska dirka v Ljubljani.

Medtem ko Italijani, Avstrijci in Nemci pripeljejo v tovarnjakih na dirko več kompletih kartingov, si domači pomagajo z motorji. Če odpove eden, vstavijo v okvir drugega. Sicer pa morajo tekmovalci, ki so člani različnih Avtomoto društev, kartinge sami kupiti. Za začetnike je najbolje, da poskrbijo za staro in preverjeno vozilo. Dobijo ga lahko od izkušenih tekmovalcev, zanj pa ponavadi odštejejo okoli 10.000 din. Sodoben karting velja tudi sedemkrat več.

Redki dolenski navdušenci, ki bi radi prenesli ta zanimivi šport v naš konec, pri ustanavljanju kluba ne bi imeli težav. Bogo Krenčič je svetoval, naj se povežejo z domačim AMD, ostalo pa bodo uredili pri republiški zvezi. Če bi bilo MDA Novo mesto zainteresirano, bi Ljubljancani z veseljem pripravili v mestu ob Krki propagandno medklubsko dirko. Na njej bi lahko nastopil tudi prvi novomeški karting voznik.

J. PEZELJ

„Vendar so se Američani,“ je povedal član AMD Moste Bogo Krenčič, ki je bil vodja pred kratkim pripravljene mednarodne karting dirke za nagrado mesta Ljubljane, „kmalu naveličali go karta. V Evropi ga nismo sprejeli tako histerično, zato je pognal korenine. Na oni strani Oceana ga imajo le še za nekakšne gladiatorske predstave. Niti imena cirkus si ne zaslužijo. Bolj so se sedaj navdušili za ‚drag race‘, ki je postal državni avtomobilski šport. Na kratkih progah (400 m) doseže izredne hitrosti, nemalokrat več kot 300 km na uro.“

V Evropi so se za male avtomobile najprej vneli Francozi, Angleži in Italijani. Leta 1960 so se zanje ogreli Avstrijci in Nemci, leto kasneje pa še Jugoslovani. Prvi domači karting so videli v Pančevu, nedolgo za tem pa se je sedem modelov pojavilo tudi v Zagrebu. Prav vsi stroji so imeli menjalnik.

Sodobni karting, ‚mali vrag‘, je vozilo brez menjalnika in z motorjem do 100 ccm; skupno z voznikom je težko najmanj 115 kg. Dolgo je 104 do 125 cm, široko pa dve tretjini ali tri

četrtine dolžine. Šasija se ne sme dotikati tal, tudi v primeru, če guma zelo majhnega kolesa izpusti zrak. Razumljivo je, da je krmilo direktno. Zavore so na obeh zadnjih kolesih z enim pedalom. Tekmovalci pa ne smejo vgraditi izravnalnega kolesa in ohišja. Motor do 100 ccm je homogen, težak pa je od 9 do 10 kg in ima 17 KM pri 1300 – 1400 obratih v minuti. Pri kartingih je izpušna cev obvezna, največja dovoljena moč glasu pa je 90 fonov, kar je v primerjavi z malim strojem kar precej.

Zanimivo je, da hitrosti rekordov ne registrirajo. „V našem športu je pač tako,“ je dejal Krenčič; „na tekmovalnih merimo voznikov čas samo na treningih, ki si jih ponavadi ogleda bolj malo gledalcev. Najhitrejši si nato na glavni dirki pribori tudi najbolj ugoden startni položaj. Povem naj, da so na primer na svetovnem prvenstvu v Lausanni izmerili povprečje na celotni tekmi 72 km na uro. Če bi mlade tekmovalce spustili na ravni progi, bi presegli hitrost 120 km na uro, kar pa je za stroje

Medtem ko so v Ameriki, domovini kartinga ali go karta, na malo močno vozilo domala pozabili, je v Evropi še vedno na zmagovalnem pohodu. Mali formuli, kot kartingu radi rečejo privrženci zanimivih bojev na pistah, označenih z avtomobilskimi gumami, so v Jugoslaviji ta čas najbolj naklonjeni v Ljubljani. Sledijo Novogoričani, Postojnčani, pri srcu je mladim iz Pirana, Kopra, Celja, Ptujja, tekme pripravljajo tudi v Mariboru, Domžalah in na Vrhniki. Na Dolenskem pa smo glede tega športa povsem nepismeni. Vendar se že oglašajo fantje, ki bi prav radi sedli za volan majhnih in spretnih strojev. Člani podkomisije za karting, ki deluje v okviru republiške Avto-moto zveze, pravijo, da so njihove želje uresničljive.

Karting je ena najmlajših športnih disciplin. Rodil se je na velikih ameriških letališčih. Povsem slučajno. Letalsko osebje so vozili na oddaljene piste s hitrimi, lahki vozili. Dobili so jih z enostavnimi spremembami na malih motorjih za vžiganje buldozerjev z Dieslovimi motorji. Motorček ali kakšen drugi agregat so dali v enostavni okvir, privarili so sedež in naravnali krmilo. In ker je bilo včasih dostavljalcem med vožnjo dolgčas, so čudna vozila radi pognali hitreje, kot bi smeli. Vnele so se tekme, zmagovalci so dobili sendvič in pivo. In rodil se je, tudi zavoljo dolgočasje, karting.

Ameriško, za modne muhe silno dovtetno prebivalstvo ga je sprejelo z odprtimi rokami. V 50. letih ni bilo mladega človeka, ki si ne bi omislil podobnega vozila. Sestavljali so ekipe ulic, zaznamovali progo in tekmovali. Spretni mehaniki, ki so karting sestavljali tudi iz motorja za kosilnice, so postajali bogataši. Zakaj mali avtomobilček je lahko sestavil vsak malo bolj spreten vajenec.

NEBO NIMA VRAT

Novomeščani se zadnje čase vse pogosteje ozirajo v nebo in ugotavljajo, da bo zdaj zdej posuto z letali. Pa ne gre samo za letala na rednih ali izrednih progah, ki puščajo elegantne snežnobele sledi v letalskem „hodniku“, ki je speljan ravno nad Novim mestom, vse več je tudi bolj prizemeljskega brnenja. Dolenjski letalski center, ki združuje blizu 400 članov, je te dni obogatel še za dve leti, naročeno in plačano pa je tudi tretje.

Slavko Kos je upravnik letalske šole Dolenjskega letalskega centra. „Na Dolenjskem še nikoli nismo imeli štirisedežnega letala, zdaj pa bomo premgli kar dve,“ pravi Kos. „Prvo, Piper Warrior, že lahko vidite na nebu. To je tisti debelotrupec, ki brni od jutra do večera. Štirisedežen je in zato bolj viden, tako da ostane dvosedežni Piper Tomahawk, drugi novinec v dolenjski letalski floti, kar nekam v senci. Te dni bomo dobili tudi štirisedežno cessno 172.“

Poudaril bi, da je tomahawk namenjen samo za šolanje, warrior za vrhunsko šolanje, trenažno in opravljanje nalog za potrebe splošnega ljudskega odpora, cessna 172, ki jo bomo dobili v kratkem, pa za trenažno šolanje, panoramsko letenje in potrebe SLO. Vsa tri nova letala so obenem zelo primerna za tekmovanje.“

Mimogrede velja povedati, da se štirisedežnika ne bosta branila tudi turističnega letenja. Tako bo dokaj temeljit ogled novomeške okolice stal za eno osebo samo 150 dinarjev. V letalo je moč spraviti manjšo družino. Letalci bodo tako lahko ustregli željam številnih Dolenjcev, ki so se želeli peljati z letalom „en ovinek“, kot pravijo, pa jim

zaradi pomanjkanja primernih letal ni bilo mogoče ustreči. Štirisedežni letali bosta prišli prav tudi poslovnim možem: skočiti do Beograda ali Sarajeva bo prava malenkost, tudi finančno, če upoštevamo, po kakšnih cestah se danes vozijo službeni mercedesi in da je treba čakajočega šoferja, ki sladko spi ob vključeni klimatski napravi, ravno tako plačati.

„Delo in naloga Dolenjskega letalskega centra pa ni prevažanje radovednih turistov in poslovnežev,“ pravi upravnik Slavko Kos. „Oboje je koristno, vendar je prva naloga dolenjskih letalcev bila in bo šolanje letalcev, hkrati seveda tudi padalcev in modelarjev, da ne bi pozabili nanje. Prav zadnji so dosegli uspehe tudi v zveznih okvirih.“

Aeroklubi, ki jih združuje Dolenjski letalski center, štejejo, kot že rečeno, okoli 400 članov. Osnova za raširjeno dejavnost pa bi moralo biti vsaj 500 članov. Po tem ključu bi bilo v centru 100 pilotov, in to takih, ki bi bili delavnih tudi nekaj centimetrov vstran od krmilne palice.

Dolenjski letalski center lahko ob sedmih sodobnih jadralnih letalih, ki jim dela družbo tudi sedmica motornih bratrancev, zanesljivo izšola nekaj generacij letalcev.

Če se razvoj ne bo ustavil, bomo dolenjski letalci do leta 1980 zgradili tudi nov hangar, šolske in upravne prostore, novo črpalno, kupili bomo dve domači letali Utva 75, štiri jadralna letala, od tega visoko sposobni, potrebovali bi še dve motorni letali, od tega eno štirisedežno, uredili bomo padalski poligon.

V šali rečeno: o nas po Sloveniji govore, da bomo imeli kmalu več letal kot letalcev. V vsaki šali pa je zrno resnice; dejansko nam primanjkuje pilotov. Ne samo Novemu mestu. Letalska politika se načrtuje v širših okvirih in tudi JLA ima pri tem kakšno besedo. Upam, da bo poslej Dolenjski letalski center na temelju letal, ki jih imamo ali pa jih bomo dobili, lahko omogočil šolanje ali došolanje tako tistemu, ki je za to določen, kot onemu, ki je za to pripravljen dati nekaj tudi iz svojega žepa. Iz žepa pa dajemo letalcu tako, da urejamo letališče, ob mehanikih skrbimo za letala itd. Po pravilu: delaj, da boš lahko letel.“

Tako Slavko Kos, upravnik letalske šole Dolenjskega letalskega centra. Po vsem sodeč letalci, tudi dolenjski, le niso tisti gospodje iz filmov, ki se mehaniku nemarno podpisujejo, da je letalo v redu, in odrče v nebo. Dolenjski letalski center ima danes trdne temelje. Še nikoli na Dolenjskem ni bilo toliko letal, še nikoli tako dobrih letal, še nikoli tako realnih načrtov.

M. B.

VOJAŠKI KOTIČEK

RUŠILCI NE BODO IZUMRLI

Odkar ga poznamo, je rušilec pogosto prejemal nove naloge. Najprej je bil namenjen za boj s torpedovkami (konec minulega stoletja), medtem ko so ga v drugi svetovni vojni množično uporabljali v protipodmorniškem boju, za protiletalsko obrambo in artilerijsko podporo desantom. Nekateri prejšnje naloge, na primer torpedne napade, je ta vojna ladja v drugi svetovni vojni izvajala le še izjemoma, precej poredkoma pa je rušilec topniško obstreljeval tudi druge ladje.

Sodobni rušilci imajo predvsem nalogo napadati (v sestavi združenih udarnih skupin) sovražnikove površinske ladje in podmornice, rušilci so zaščita drugih ladij in konvojev pred napadi iz zraka, podmornicami in ladjami, poleg tega pa lahko te vojne ladje podpro desant na kopno.

V zadnjem času so začeli rušilce oboroževati tudi z raketnimi sistemi „ladja – ladja (kopno)“, katerih domet je do 650 km. S tem so dobili rušilci novo nalogo – delovanje z morja na kopno. Te ladje so se tako vključile v tisti del pomorskih sil, ki izvajajo strateške naloge.

Rušilci so v sedanjih razmerah najbolj množične ladje za boj s podmornicami. Hkrati z naraščanjem strateškega pomena podmornic na odprtih morjih in oceanih narašča tudi vloga rušilcev.

Po končani drugi svetovni vojni so na podlagi bogatih izkušenj in splošne koncepcije o razvoju pomorskih sil za prihodnjo vojno na morju zgradili v vseh večjih in tudi nekaterih manjših vojnih mornaricah precej raznih tipov rušilcev. Samo v prvih desetih povojnih letih je bilo zgrajenih 180 rušilcev, v zadnjih desetih letih pa se jim je pridružilo še kakih 100 rušilcev, ki so povsem ali deloma oboroženi z raketnimi sistemi. V dvaintridesetih vojnih mornaricah imajo skupno 658 rušilcev, od teh pa jih je 346 ali 70 odstotkov v ameriški in 100 v sovjetski vojni mornarici. To pomeni, da poleg podmornic še največ grade rušilce in da za modernizacijo njihove opreme in oborožitve trošijo velikanske zneske.

Pri nobeni vrsti bojnih ladij ni tolike raznolikosti kot prav pri rušilcih. To ne velja le za njihovo oborožitev, opremo in velikost, ampak tudi za vse druge značilnosti in lastnosti. V mornariških spiskih lahko najdemo najodobnejše rušilce, ki so oboroženi z raketami, hkrati pa tudi rušilce, ki imajo za seboj drugo svetovno vojno.

Ceprav je očitno, da se je vloga topa zmanjšala, je topništvo tudi na teh ladjah preraslo v avtomatiziran sistem, ki samodejno odkriva cilj, izračuna njegove elemente gibanja, vse potrebne

podatke prenaša na orožje in nato začne slednje streljati. Kljub temu lahko mirno trdimo, da pripada prihodnost avtomatiziranim raketnim sistemom za razne namene. Sodobno oboroženi in opremljeni rušilec ima izvrstne pogoje za boj z letali, rušilec, ki ima tudi krilate rakete, pa lahko obstreljuje cilje na morju in na kopnem.

Odkar narašča nevarnost pred podmornicami vseh vrst, zlasti pa tistih, ki so oborožene s krilatimi in balističnimi raketami, so začeli tudi rušilce usposabljanje za protipodmorniški boj in jih temu ustrezno opremljajo in oborožujejo. Poleg raznih sistemov nevedenih raketnih globinskih bomb so razvili tudi nove sisteme raket –torpedov (globinskih bomb) z namenom, da bi rušilci lahko napadali podmornice na čim večji razdalji in čim hitreje. S tem se je domet protipodmorniških sistemov zvečal na 10, 20 in celo 45 km. Rušilci imajo za protipodmorniški boj celo helikopterje s pilotom ali brez njega. Vojna mornarica ZDA je izločila sistem DASH (Drone antisubmarine helicopter), katerega sestavni del je bil vodeni helikopter z enim ali dvema torpedoma. Ugotovili so namreč, da je ob razburkanem morju helikopter težko voditi in da je pristajanje na krov oteženo.

Na večini rušilcev še vedno prevladujejo parne turbine. Ker pa so na manjših ladjah že začeli uvajati plinske turbine, so s tem nastale vse okoliščine, da to vrsto pogona dobe tudi rušilci. Nekateri od njih imajo plinske turbine hkrati s parnimi. To je tako imenovani CO-SANG (Combined steam gas turbine) sistem.

Toda rušilci so občutljivi za napade krilatih raket. Dokaz za to je izraelski rušilec EILATH, ki so ga potopili egiptovski raketni čolni 21. oktobra 1976 v zalivu Tina.

Vse, kar je bilo doslej omenjeno, velja za rušilce, ki naj bi delovali na odprtih morjih, medtem ko je pri rušilcih na tako imenovanih ozkih morjih (Jadran, Baltik itd.) zadeva nekoli-

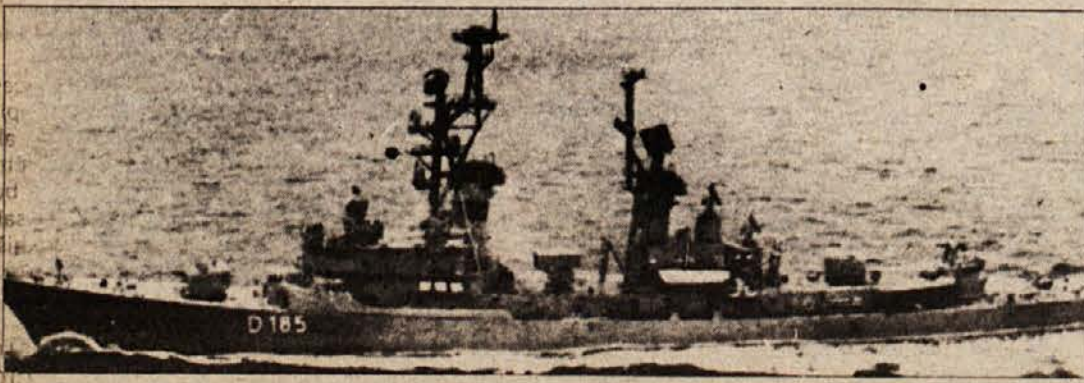
ko drugačna. V tem okolju je mogoče prednosti sodobnih tehničnih dosežkov težje uporabljati kot na odprtih morjih. Vloga rušilcev v ozkih morjih je zmanjšana tudi po zaslugi raketnih čolnov, ki hkrati s torpednimi čolni in topničarkami (raketnimi topničarkami) prevzemajo njihove naloge in so okostje pomorskih sil.

Po drugi svetovni vojni je prevladovalo mišljenje, da so rušilci največje ladje manjših vojnih mornaric. Zato so le-te gradile nove in modernizirale obstoječe rušilce. V zvezi s tem je tudi jugoslovanska vojna mornarica uresničila svoj načrt tipa SPLIT, ki je glede na svoje lastnosti spadal med sodobno opremljene rušilce.

Toda celo za najbolj razvite dežele je gradnja ustreznega števila sodobnih rušilcev hudo breme, zakaj te ladje ter njihova oprema in oborožitev zelo hitro zastare. Rušilec s klasičnim pogonom stane približno 35 milijonov dolarjev, če pa ima jedrski pogon, je še precej dražji. Zato se majhne mornarice le stežka odločajo za nabavo novih rušilcev, to pa tembolj, ker je moč za enake zneske nabaviti sorazmerno cenejše in učinkovitejše raketne čolne, torpedne čolne in topničarke.

Ni lahko napovedati, kakšna prihodnost je namenjena rušilcem. Nekateri menijo, da jih bodo podmornice potisnile z velikih morij in oceanov, bojni čolni pa z majhnih morij. Kljub temu so mnogo verjetnejše napovedi, po katerih je rušilec na odprtih morjih usojeno še dolgo življenje glede na to, da jih je moč uspešno uporabljati zlasti v boju s podmornicami in za obstreljevanje kopenskih ciljev.

Rušilec je na odprtih morjih manjši od vseh drugih ladij in je zato moč sklepati, da se bo med vsemi temi ladjami zadnji umaknil z odprtih morij. Kar zadeva njegovo oborožitev, si bodo prizadevali, da ga opremlijo z univerzalnimi raketami, ki bi jih lahko uporabljali v razne namene, hkrati pa bodo še bolj izpopolnili tudi njegovo elektronsko opremo.

delovnih organizacijah, lahko letuje v njih le dobra četrtina zaposlenih, drugi pa se poslužujejo počitniških uslug v delovnih organizacijah svojih zakonskih tovarišev. Mnogi se seveda odločajo tudi za letovanje po svoje. Največji naval je v juliju in avgustu, čeprav hodijo nekateri na dopust že celo maja in junija, pa tudi september ni izgubljen mesec, se zdi, da predsezona in sezona še vedno nista dovolj izkoriščeni.

Le Inles in Riko imata v ribniški občini organizirano letovanje v počitniških domovih in prikolicah. Za hrano morajo poskrbeti dopustniki sami, zanimiva pa je cena za prenočišče, ki znaša za posameznika le 10 dinarjev na dan. Seveda ribniški kolektivi premorejo mnogo premalo ležišč, saj je zanimanje delavcev za letovanje čedalje večje, v poprečju pa jih lahko organizirano letuje le četrtina.

SENZACIJA S PRIKOLICAMI

Strokovna služba novomeškega sindikalnega sveta, ki naj bi imela podatke o počitniških zmogljivostih novomeških delovnih kolektivov, teh podatkov nima. Sicer jih je nekaj, toda stari so dve leti in zato neuporabni. Za zdaj se pri njih najbolj ukvarjajo z urejanjem počitniškega središča na Braču, kjer naj bi bilo v naslednjih letih zgrajeno delavsko letovišče z 236 ležišči. Toliko jim je namreč uspelo zbrati soudeležencev, ker se Brač ne prodaja tako dobro zaradi oddaljenosti in slabih izkušenj z otoki, ki imajo slabe trajektne zveze. Mira Maljuna, ki se pri novomeškem sindikalnem svetu ukvarja s temi vprašanji, je povedala, da bo eno ležišče na Braču stalo 600.000 dinarjev. Novomeščani bodo letos na Braču še taborili, gradbinci pa bodo komunalno urejali letovišče. Velik problem je tudi cesta, katero bodo morali verjetno sami zgraditi. Za zdaj je predračun 30 milijonov, vprašanje pa je, če bo Novomeščanom uspelo kaj zgraditi na Braču, ker se pogoji za najemanje kreditov vse bolj zaostrejo.

Kar precej Novomeščanov seveda letuje tudi skupaj s Krško počitniško skupnostjo na Lošinj, mnogi kolektivi in ustanove so celo zakupili svoje hiše na Lošinj. Sicer pa imajo lastne počitniške zmogljivosti mnogi novomeški kolektivi.

Novomeška IMV, ki je s proizvodnjo počitniških prikolic v jugoslovanskem delavskem turizmu naredila pravo revolucijo, se tudi sama poslužuje takega načina letovanja. V Pakoštanah pri Biogradu ima v velikem kampu zakupljen prostor, kjer imajo že nekaj let postavljenih 67 počitniških prikolic z 272 ležišči. Izkušnje petih letovalnih sezon so pokazale, da so za delavce IMV najbolj primerne izmene na 7 in na 14 dni, sezona pa bo pri njih trajala od 9. junija do 15. septembra. V predsezoni in sezoni velja 50-odstotni popust; tak način so v IMV izbrali, da bi pri delavcih spodbudili zanimanje za letovanje izven sezone. Za delavce, ki nimajo lastnega prevoza, organizirajo v IMV avtobusni prevoz. Cena enega ležišča v prikolicah pa je okoli 20 dinarjev, vendar bodo letos za 10 odstotkov podražili.

Kljub temu da si v IMV zelo prizadevajo pritegniti v svoj kamp čimveč delavcev, se ti še vedno v zelo majhnem številu odločajo za letovanje na morju. Kar precej jih posveti letni dopust gradnji in poljedelskim opravilom. Vendar se tudi te navade počasi opuščajo in zasedenost kampa je iz sezone v sezono boljša.

LEŽIŠČA ZA VSE DELAVCE

Karlo Vranc, ki v tovarni zdravil „Krka“ skrbi za družbeno prehrano in letovanje delavcev, pravi, da se pri njih ne more zgoditi, da bi kateri od skoraj 3.000 delavcev ostal brez možnosti za primerno preživetje dopusta. Tokrat bodo imeli od 18. junija do 16. septembra na voljo 296 ležišč. V Piranu ima „Krka“ v dveh svojih domovih 60 postelj in urejeno restavracijo; dom v Vrsarju prenavljajo, nato pa bo urejen kot hotel B kategorije s 120 ležišči; v Nerezinah na Lošinj so krkaški kupili 12 hišic v okviru krške počitniške skupnosti; v Umagu, Rabcu, Pagu, Sukošanu, Šibeniku in na Hvaru pa imajo svoje prikolicke ali zakupljene počitniške hišice ali pa hotelske sobe. V „Krki“ skrbijo tudi za rekreativni oddih svojih delavcev, v hotelih imajo dogovorjeno, da imajo delavci prednost pri takih uslugah, v Piranu imajo za dve uri na dan najet stadion, v Nerezinah pa deluje njihov vodja rekreacije s štirimi pomočniki, katerih skrb je delavcem omogočati igranje košarke, nogometa, plavanja ipd. Opažajo, da je večje zanimanje za tiste kraje, kjer je poskrbljeno za prehrano. Cene so seveda različne, najceneje je tam, kjer si delavci kuhajo sami, 30 odst. od regresa za dopust pa znese toliko denarja, da tudi tiste, ki morajo odšteti največ, dan letovanja ne stane več kot 130 dinarjev. Lani t.i. prebukiranja niso imeli, prizadevajo pa si, da bi do l. 1982 vsi delavci letovali v krajih, kjer bodo njihovi domovi ali hišice. Do omenjenega leta naj bi imeli 380 lastnih ležišč v Piranu, Vrsarju, Nerezinah in Milni na Braču.

Take zavzetosti, kot jo za letovanje delavcev kažejo v „Krki“, bi stežka našli še kje. Tale zapis bi kajpak lahko nadaljevali v nedogled, bolj ali manj spodbudnih podatkov ne manjka. A počitniški čas je že tu, tako rekoč vsak že ve, kje bo letoval. Tudi kdaj in kakšno bo to letovanje, vsak v glavnem že ve. Veliko pa bo graditeljev hiš, koscev, priložnostnih poljedelcev. Že pač mora biti tako.

PRIPRAVILA:
D. RUSTJA
J. SIMČIČ

mu turizmu (kar je poseben problem na jadranski obali). Krški delavci si prizadevajo, da bi sčasoma zagotovili možnost za oddih slehernemu delavcu iz domače občine, toda vrat ne zapirajo drugim delovnim organizacijam. V njihovo skupnost se lahko vključijo delovne organizacije in ustanove iz drugih občin. To pa je zelo redek primer sodelovanja, saj so skoraj vse ostale počitniške zmogljivosti zaprtega tipa. Tako zdaj krški primer služi za vzor tudi drugim.

DOMOVI, HIŠICE PA TUDI PREBUKIRANJE

Sevniški občinski sindikalni svet ima na voljo podatke, da je bilo 1977 delavcem na voljo vsega 306 postelj v počitniških domovih delovnih organizacij, če pa bi z delavci hoteli letovali tudi njihovi družinski člani, bi bilo nujno potrebno 1437 ležišč. Iz teh števil je razvidno, da si je oddih lahko privoščilo le 20 odstotkov delavcev. O možnostih za dopustovanje se mnogi sevniški delovni kolektivi zvečujejo pri Jutranjki in Lisci, ki zaposlujeta največ delavcev. Jutranjka je letos kupila dvojce planinskih domov: kočjo na Kopitniku, kjer hkrati lahko letuje 13 delavcev, in dom Planinke na Pohorju, ki premore 15 sob z eno ali dvema posteljama. Delavci iz Jutranjke imajo že več let na razpolago tudi počitniški hišici v Červarju pri Poreču. Tamkaj lahko naenkrat letuje 20 delavcev. Prenocitvene zmogljivosti imajo razdeljene po tozdih, računajo pa, da bo od 1324 Jutranjkinih delavcev preživelo dopust le blizu 4 odstotke. Da bi omogočili letovanje čimveč delavcem, trajajo izmene le po teden dni. Letos so bile hišice zasedene že med prvomajskimi prazniki, septembra pa bodo lahko v Červarju brezplačno letovali Jutranjkinjki upokojenci.

Lisca omogoča letovanje v okviru počitniške skupnosti Krško na Lošinj, kjer imajo zdaj že 20 počitniških hišic. Delavcem je na voljo še 16 postelj v Piranu in Tončkov dom na Lisci. Izmene trajajo po 10 dni, delavci pa ne kažejo zanimanja za letovanje v prvi polovici junija in septembra, ker jih omejujejo šoloobvezni otroci. Vsi delavci hvalijo nerezinske hišice, ki imajo urejeno kuhinjo, zato si vsakdo lahko pripravlja hrano po lastnih željah, bivanje pa običajno ni dosti dražje kot doma.

Kolektiv Stillesa, ki šteje 360 članov, ima v Piranu na voljo le štiri sobe z 11 ležišči, kuhinjo in sanitarijami, pa vendar še te zmogljivosti trenutno niso povsem zasedene. Nekaj družin namreč letuje tudi v počitniških domovih Slovenijalesa. Mnogi delavci svoj počitek usklajajo z dopusti ostalih sevniških delovnih organizacij, kjer so zaposleni njihovi zakonski tovariši. Enako velja za delavce Kopitarne, ki premore 19 lastnih ležišč na Selcah pa še ta niso vsa zasedena. V Jutranjki in Lisci so poskušali svoje delavce usmeriti na letovanje preko turističnih agencij, vendar pa je poskus zaradi splošnega „prebukiranja“, ki si ga je jugoslovanska turistična masinerija privoščila, skoraj spodletel. Delavci so ostali na cesti, da so lahko v hotelih dobili prostor tujci. Več sreče so imeli le delavci, ki so letovali v organizaciji Kompassa in Izletnika, 43 družin se namreč ni jezilo zaradi prebukiranja.

ORGANIZIRANA LE ZA ČETRTINO

V kočevski občini ureja letovanje delavcev vsaka delovna organizacija sama zase. Nekatere imajo lastne počitniške domove in prikolicke (te so postale zelo priljubljene, pa tudi cenena oblika bivanja v kraju letovanja; ZKGP, Itas), drugi najemajo domove (Inkop), tretji se poslužujejo počitniških domov v okviru svojih poslovnih združenj, četrti imajo le prikolicke, manjši delovni kolektivi in celo srednje veliki (na primer Trikon) pa sploh nimajo organiziranega letovanja. Cene so različne; kakaj je tako, pa ni znano. Prikolica za štiri osebe stane na dan od 80 do 100 dinarjev, v domovih je celodnevna oskrba za delavca od 70 dinarjev (ZKGP) do 130 dinarjev za delavce Itasa. V to ceno pa niso vštetni vsi stroški oskrbe. Zaradi premajhnih zmogljivosti, s katerimi razpolagajo v

najboljšega, za delavca, delovno organizacijo, njen sindikat pa najcenejšega.

Namen tega zapisa ni v tem, da bi do potankosti razčlenjeval vzroke, zaradi katerih še marsikatera delovna organizacija svojim delavcem ne more zagotoviti ustreznih pogojev za letovanje, bolj gre za to, da prikaže splošno podobo stanja t. i. delavskega turizma na Dolenjskem, vključno s kočevskim in posavskim koncem. To kajpak tudi ne bo nikakršen vodič, saj je za kaj takega že

PRED LETI VEČ MOŽNOSTI

V brežiški občini se število zaposlenih že približuje številki 5000, pogoji za oddih pa so slabši kot kdaj poprej, saj so imeli delavci pred leti več možnosti za oddih ob morju. Tedaj je bila počitniška skupnost bolj delavna in tudi sindikati so si resneje prizadevali za poceni dopust. Zdaj je v okviru počitniške skupnosti brežiške občine samo 65 ležišč v Savudriji, in še ta niso vsa uporabna. Sanitarna inšpekcija je namreč prepovedala letovanje v počitniškem domu, ker ga je treba temeljito popraviti. Predsednik počitniške skupnosti Brežice meni, da bi do prihodnjega poletja lahko obnovili restavracijo in dom, seveda pa bo to odvisno od tega, ali bodo delovne organizacije, združene v počitniški skupnosti, pokazale za to dovolj zanimanja in se pravočasno dogovorile za obnovo. Zdaj je na voljo le deset lesenih hišic, v katerih ima Prevoz 6, Šolski center 3 in Gozdno gospodarstvo 2 ležišča. Tovarna pohištva se za savudrijski dom ne zanima več, saj ima štiri svoje prikolicke, Rudnik pa bo najbrž še naprej zadržal svoja ležišča. Počitniške prikolicke si je omislilo še več drugih delovnih organizacij, nekatere imajo morebiti celo stalna ležišča, vendar podatkov nimata ne občinski sindikalni svet ne počitniška skupnost.

ODPRTOST ZA VZOR DRUGIM

Krška počitniška skupnost, ki se lahko pohvali z več kot dvajsetletno tradicijo, ki je za delavski turizem kar častitljive starosti, ne kaže, da bi s starostjo pešala. Nasprotno, prav letos nadaljuje z gradnjo enega izmed največjih centrov delavskega turizma v Jugoslaviji v Nerezinah na Lošinj. Tam bodo zgradili nad 1.000 ležišč v montažnih enodružinskih hišicah. Pri gradnji tega počitniškega središča sodelujejo domala vse delovne organizacije iz krške občine. Mnoge izmed njih so v preteklih letih vložile veliko denarja tudi za ureditev počitniškega središča v Materadi pri Poreču, ki pa se je moralo umakniti komercialne-

DELAVSKI TURIZEM JE SHODIL

„Delavec ima pravico do dnevnega in tedenskega počitka, kot tudi do plačanega letnega dopusta, ki traja najmanj osemnajst delovnih dni.“ (162. člen ustave SFRJ)

189. člen zakona o združenem delu med drugim zagotavlja tudi „pravico delavcev do dnevnega odmora, počitka med dvema delovnima dnevnoma, tedenskega počitka, letnega dopusta in do drugih odmorov in počitkov“.

Zelo natančno določa pravico delavcev do letnega dopusta zakon o delovnih razmerjih. In od tod naprej so si domala na las podobni tisti členi iz samoupravnih aktov delovnih organizacij, ki govorijo o pravici delavcev do letnega dopusta.

Nesporno torej je, da imajo delavci s številnimi zakoni zajamčeno pravico do letnega dopusta, kje, kdaj in kako ga bodo preživeli, pa je v precejšnji meri odvisno od delovne organizacije, kjer so zaposleni, od počitniških skupnosti (če jih pač imajo — značilen primer take skupnosti je krška, a o tem kasneje), vse manj pa od občinskih sindikalnih svetov, ki zvečuje nimajo na voljo niti najosnovnejših podatkov o možnostih za oddih delavcev.

SODOBEN NAČIN ODDIHA

Po vojni smo si z vsemi močmi prizadevali, da bi čim več delavcev preživelo letni dopust izven kraja stalnega prebivanja (bodisi na morju ali v planinah). Ta prizadevanja so se kazala tako, da smo gradili središča delavskega turizma na jadranski obali in domove počitka v gorah. Zmogljivosti teh središč niso bile tako velike, da bi si sleherni delavec v njih odpočil, še vedno jih je mnogo preživljalo letni oddih pri gradnji hiš, delu na poljih ali s služenjem dodatnega denarja. Hkrati z rastjo življenjske ravni so rasle tudi počitniške zmogljivosti in vedno več delavcev se je odločalo za sodoben način oddiha — se pravi v drugačnem okolju in klimi, v za vsaj nekaj časa spremenjenih življenjskih navadah, združenih s športom in rekreacijo.

Tak način oddiha, ki se je stežka uveljavil (pa ne toliko zaradi nezumevanja, ampak bolj zaradi šibkih materialnih možnosti), velja za

STOLETJE STARO DRUŠTVO

V preteklosti je Sevnica večkrat pogorela. Tako je leta 1763 zaradi neprevidnosti neke krojačice ogenj upepelil cel trg, ostali sta le obe cerkvi, gradova in troje hiš. Leta 1778 je strela udarila v vrtno hišo pri sevniškem gradu, v nevarnosti je bil grad in ostala gospodarska poslopja. Grof je takrat pozidal zaobljubno kapelo na Zabjeku, kjer je še danes ohranjena stropna freska s prizorom te nesreče. Trg je ponovno pogorel leta 1854; rdeči petelin tokrat ni prizanesel niti farni cerkvi.

Razlogov za ustanovitev požarne brambe torej nič koliko. Žal so ravno ti požari uničili tudi občinske arhive, tako da je bilo dolgo nejasno, koliko je sevniško gasilsko društvo sploh staro. Za uradni začetek sevniškega gasilskega društva so slednjič določili leto 1879, stoletnico navdse svečano slavijo že ves teden. Rudi Cimperšek je med drugim prebrskal tudi graški deželni arhiv. Najdena je listina, ki črno na belem pove, da je tega leta že obstajal gasilski dom, saj so ga takrat prenesli iz urbarjev v zemljiško knjigo. Če pa je bil gasilski dom, je moralo biti tudi društvo. Mlajše kot sto let zanesljivo ni.

Društva, ustanovljena pred prvo svetovno vojno, so bila marsikje steber slovenstva. Že 11. rožnika (junija) 1881 so bila natiskana Pravila prostovoljne požarne brambe trga Sevnica ob Savi, hkrati v slovenskem in nemškem jeziku. Knjižica je bila natisnjena v Celju. Kot navaja prof. Branko Božič v Razvoju gasilstva v Sloveniji, je še leta 1923 celjski župan neuspešno ponujal celjskemu gasilskemu društvu podporo 10.000 kron, če bi vendarle že uvedli slovensko poveljevanje! Da sevniško društvo takrat ni bilo kar tako, dokazuje člen iz teh pravil, ki dobesedno pravi, da se nima niti občinsko predstojništvo pravice vtikati v notranjo upravo društva. Odboru tudi ni bilo treba navajati razlogov, če koga niso hoteli sprejeti v društvo. Kdorkoli je želel izstopiti iz „izvršujočih članov“ brambe, je moral dati odpoved štiri tedne prej. Oblastem rajne Avstro-Ogrske potrjevanje teh pravil očitno ni šlo lahko od rok, zakaj deželni arhiv v Gradcu hrani sevniško brzojavko, kjer vrli tržani sprašujejo, če so pravila sevniške požarne brambe že potrjena. Sevniški rodoljub Ernest Krulej – ob stoletnici sevniškega gasilskega društva mu bodo v soboto na gasilskem domu odkrili spominsko ploščo – je leta 1910, ko se je pridružil sevniškim gasilcem, ugotovil, da se je slovensko poveljevanje dobro obneslo. Društvo je tiste čase nasploh predstavljalo narodno zavedno organizacijo, Krulej se je moral celo umakniti v Srbijo.

V medvojnem času se je tudi v društvenem delu poznal tedanji življenjski utrip. Na seji odbora društva leta 1925 so, denimo, tehtali, ali naj zavarujejo dva gasilca za primer nezgode pri požaru ali ne. Naročili naj bi osem metrov sesalnih cevi, kajpak s pristavkom, če ne bodo predrage. V tem primeru naj bi kupili le štiri metre. Takrat so že pričeli ponujati za prodajo dve stari brizgalni, sredi maja 1929 so se dogovorili o pripravi šole za delo z motorno brizgalno. Temu primerna je morala biti tudi večja struktura. Zdelo se jim je vredno v posebni okrožnici opozoriti člane, kako se v uniformi nihče ne sme napiti. Član v kroju je moral biti obrbit, ostrizen in umit. Kdor je zamudil sejo ali celo izostal, je bil kaznovan z globo dveh do desetih dinarjev. Na vaji z novo motorno brizgalno so šele ugotovili, da so znaki z rogom zaradi hrupa motorja brez haska. Eden od še živih gasilskih veteranov, takratni gasilski trobentač, sedaj bobnar pri novi sevniški gasilski godbi, Nande Tihole, se še živo spominja tistih časov. Kot pravi so gasilci takrat vzeli klic na pomoč tako resno, da so bili običajno že zbrani, preden je do kraja odtrobil alarm. Gospodar, ki je prvi pripeljal svojo vprego za prevoz orodja, je bil nagrajen.

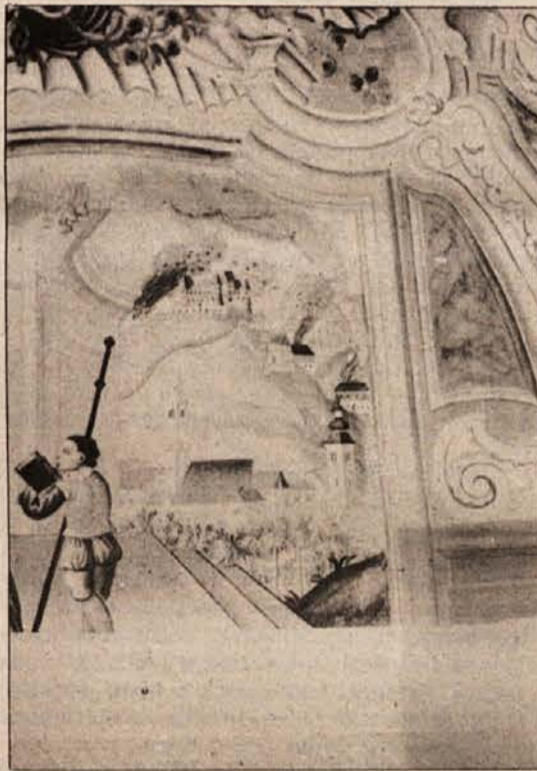
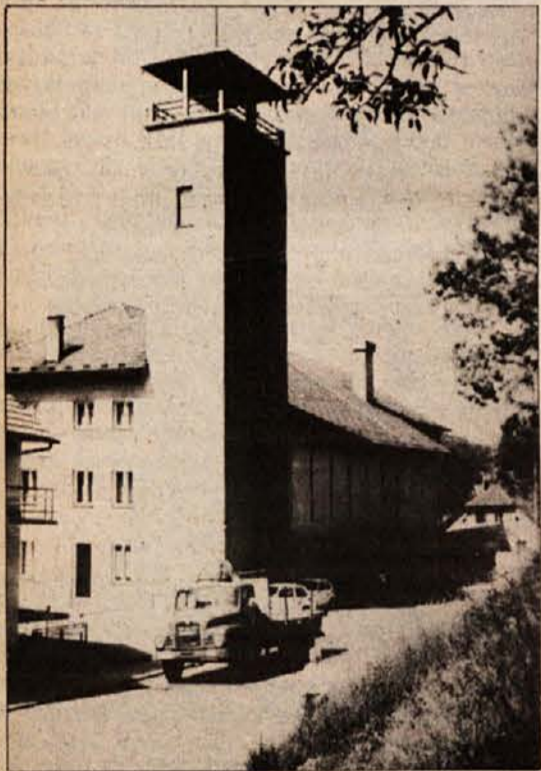
Leta 1932, ob petdesetletnici (obletnica je bila torej postavljena na napačen, mlajši datum), se niso mogli pripeljati avtomobila, ker niso imeli dovolj denarja. Končno so ga leta 1933 blagoslavlili, čeprav je bilo na njem še nekaj dolgih. Motorna brizgalna je tiste čase še vedno prezimovala v Krulejevi kleti.

Pred izbruhom druge svetovne vojne so pripravili vse potrebno za gradnjo pravega gasilskega doma. Bilo je sicer nekaj hude krvi, kje naj bi dom stal, na tem ali onem koncu trga, zmagal pa ni noben gostilničar, zakaj lopato so zasadili v sredini, kjer stoji eden največjih gasilskih domov v Posavju še danes. Dom so lahko zgradili le ob prve plošče. Okupator je nato med vojno raznesel ves zbrani material. Sedanji častni predsednik občinske gasilske zveze Jože Smodej se spominja težavne povojne gradnje: „Velik je bil delež sevniških žena, AFŽ, kot smo jih imenovali. Velikansko in visoko streho smo pokrivali dvakrat. Prva opeka je morala zopet dol, ker je bila preveč zvita. Ženske so bile neutrudne, člani niso skoparili z udarniškim delom.“ Dom so dogradili leta 1956, čez tri leta je dobil fasado, čez štiri pa stolp.

Danes šteje sevniško gasilsko društvo nad 300 članov. Samo okrog sto jih deluje v kulturnih skupinah. Od lani je pri društvu zopet godba (gasilci so premgli svojo godbo že med obema vojnama), vsa leta po osvoboditvi prepeva pri gasilskih moški pevski zbor. Odkar je pod okriljem gasilcev, je Oder mladih ena od najbolj delavnih dramskih skupin v občini. V tej sezoni so postavili na oder troje del.

Sevniško gasilsko društvo vključuje tudi industrijske enote v Kopitarni, Jugotanimu, Stillest Lisci in Jutranjki ter prizadevno desetino Zabukovju. Servis za vzdrževanje priločnih gasilskih aparatov je dobro znan v Posavju in drugod. Tudi po opremljenosti sodi sevniško gasilsko društvo med vodilne v občini. Minili so časi, ko so bili poglavni vir občinska dotacija, izkupiček od veselice ali dobrodelni prispevki. V sevniški občini so bili med prvimi pobudniki v Sloveniji za ustanovitev požarne samoupravne interesne skupnosti. Dejavnost društva ni naravnana le v delo operative, temveč vse širše delo, predvsem v šolsko mladino. Najboljši gasilci so tisti, ki vlagajo kar največ naporov v preventivo. Če pride do požara, se mu morajo zoperstaviti z usposobljenostjo in dobro opremo. Kar se usposobljenosti tiče, so sevniški gasilci vzorni na vseh tekmovanjih, pri oprepi pa še niso rekli zadnje besede. Naročena je druga, večja avtomobilska cisterna.

ALFRED ŽELEZNIK

NOVA MAMA IN NOV ATE

Marca je bilo tri leta, kar so pripeljali na Veliki Slatnik tri fantičke. Tri bratce od dveh do šestih let starosti so zložili iz avta. Še največji, Dušan, je preplašeno gledal strice in tete, ki so jih na

Gorenjskem naložili v avto in jih peljali drugam. Mala dva pa sta bila cmerava in zbegana.

Mali grički, obdani z gozdom, skromna vas in vinogradi so bili zanje novost. Dušan, Darko in Niko so otroci matere, ki tega imena ni vredna. Najmlajšega so dali v rejo kar iz bolnišnice, takoj po rojstvu, ko je bil šele sedem dni star. Na Gorenjskem so zrasli iz plenice, ker pa se pri rejniški družini zanje nihče od svojcev ni zanimal, so iskali za bratce pravo družino, v kateri bi dobili pravega ateta in mamo.

Franc Košmerlj in njegova žena Angela na Vel. Slatniku pri Novem mestu imata skromno doma-

čijo. Iz stare so naredili novo hišo, ona se ubada s kmetijo, on je železničar. Oba imata rada otroke, pa sta se odločila enega posvojiti, toda pripeljali so kar tri. Zmenjeno je bilo, da bo eden njihov, dva pa da bosta nekaj časa v reji.

Dušan, ki je največji, je sprva vedno govoril, da bo šel nazaj na Gorenjsko. Vedno je bil otožen in zamišljen. Kdo ve, kakšni spomini iz prvih detinskih let so se mu motali po glavic! Ko je na Slatniku začel hoditi v šolo, je nekoč prijokal domov: „Zakaj se jaz drugače pišem, saj nisem vaš...“

Kmalu potem sta Košmerljeva sklenila vse tri posvojiti, da bodo fantički ostali skupaj, ker so se jima vsi trije močno prikupili. Danes se na Slatniku počutijo zares doma in tudi Dušan Gorenjske sploh ne omeni več.

Ko smo se po opoldanski južini za mizo pogovarjali, so vlekli na ušesa, da so jim kar uhlji štrleli. Angela jih je vprašala:

— Kdo od vas bi šel rad stran?
„Jaz že ne! Jaz že ne... so hiteli vsi trije. Mali Nikec sploh ni šel z atetovih kolen. Šele ko se je spomnil napolitank, je začel siliti v mamo.

„Če mi jih daš, pa bom priden.“ Dala mu je škatlo s temi sladkarijami, vendar ni bil zadovoljen. „Ta črne bi rad, te niso dobre...“ Sitnaril je, dokler ni dobil napolitank, oblitih s čokolado.

„Vsi trije so ‚cartavci‘,“ je povedala Košmerljeva. „Radi bi se stiskali k nama in kar naprej silijo na kolena. Tudi večja dva.“

Čeprav je ženska preprosta, ima čut za otroško dušo in ve, da vsi trije najbolj pogrešajo ljubezni in toplino. To jima Košmerljeva obilno dajeja.

„Rada bi, da bi prišli do poklica in da bi postali pravi in pošteni fantje. Žalostna pa sem,

ker jim v šoli ne gre prav dobro. Matematika jih daje. Po več ur presedim z obema večjima, kadarkoli delata nalogo in se učita. Opažam, da šele zadnje čase malo bolj zbrano delata, prej pa se jima sploh ni dalo učiti. Vem, da je tudi to posledica preteklosti, zato nisem huda. Zahtevam pa, da se učita. In ne puščam jih pohajkovati po vasi. Če gremo na njivo, gredo vsi trije z nama. Dušan že kaj pomaga, mala dva pa se igrata okrog nas. Vedno jih imam pred očmi. Samo ob nedeljah popoldne gredo lahko naokrog po vasi, sicer pa se igrajo kar pred hišo. Imajo dovolj prostora.“

Tako imajo ateta radi, da bi ga najraje v vsem posnemali. Ko sem fantičke vprašala, kaj bodo, ko bodo veliki, so spet vsi trije v en glas zatrjevali: „Jaz bom strojevodja.“ Modre očke pa so se jim živo zasvetile in usteca so se razleza v prijeten smehljaj, ko je ata ponovno zatrdil, da bodo šli med letošnjimi počitnicami z njegovim vlakom do Sevnice. To je njihova največja želja. Ob nedeljah se sicer včasih peljejo s fičkom na mamim dom v Žužemberk, ampak peljati se z vlakom, to se jim zdí najbolj imenitno.

Med počitnicami bo šel Darko, srednji bratoc, s kolonijo na morje, Dušan pa gre na dopust raje v Žužemberk, kjer bo lahko „fural“ s konjem. Mali brez ateta in mame sploh ne naredi koraka, zato niti ne pride v poštev, da bi kam šel. Malo otrok je, ki bi bili tako navezani na starše, kot so trije Košmerljevi posvojenčki. Edinstven primer pa je družina Košmerlj tudi zato, ker so za svojvzveli kar tri tuje otroke. Stroški za vzdrževanje namreč niso majhni. Bivša natakarka iz hotela Kandija, Angela Košmerlj, zelo lepo skrbi za fante. S skromnimi dohodki so po njeni zaslugi čisti in lepno oblečeni, videti pa so tudi srečni. To pa je največ, kar lahko otrok nevedne matere dobi drugod.

RIA BAČER

ZADNJE ŽIVE VIOLINSKE CITRE

Ljudska pesem je nekaj živega in vsak zapis ali beseda o njej je le prazen odmev, če ji človek ni nikoli prisluhnil ali jo zapel. Ljudska pesem je med ljudmi in v ljudeh; pravimo, da je del naše zemlje, našega življenja, naše kulturne dediščine in tudi del naše kulturne sedanosti in prihodnosti.

A vendar si moramo priznati, da ima ljudska pesem vse manjšo vlogo v našem času, vse bolj pozabljamo nanjo in jo zanemarjamo. Vse redkeje jo slišimo med ljudmi, preplavile so nas popevke, zabavna in narodnozabavna glasba. V tem drvečem času mladina le še redko kje živi in odrasča v okolju, kjer je čutiti pravilno vrednotenje ljudske pesmi. Časi so se spremenili, mladi ne rastejo več ob petju, starši jim kupijo gramofon, televizija nas obremenjuje z bliščem pop pevcev. S tem pa postajamo tudi vse bolj pasivni poslušalci glasbe. Po gostilnah piše, da je petje prepovedano, v kotu pa rohani in nas poneumlja džuboks. (Ta je posebno na Dolenjskem zelo popularen; v znani podgorski gostilni imajo takega, ki je menda stal kar sedem milijončkov.) Če pa kje le zaslišimo petje, pa pesem prepogosto prihaja iz izpitih kozarcev.

Zgodba zase so tudi številni sobotni in veseliški ansambli, ki se skušajo s „frajtonerico“ približati ljudskemu izročilu, hkrati pa se oblečejo v „slovensko narodno nošo“, ki je v resnici gorenjska, in se tako napravljajo, morda še z rdečim dežnikom in cekarjem, fotografirajo na naslovnice svojih plošč. In človek, ki išče posnetke slovenske ljudske glasbe, jim nasede.

Na srečo pa vendar ne moremo reči, da danes ljudskih pevcev in godcev ni več. So, vendar skoraj izključno žive po vaseh. Tam jih moramo poiskati, če želimo prisluhniti njihovem petju ali igranju.

Dobrepolje so lepa in mirna dolina na robu Dolenjske. Več vasi je v njej in pravijo, da so tod pevci doma, kar bo držalo, vsaj po številu pevskega zborov in oktetov sodeč. V Vidmu pa je še nekdo, ki je za slovensko ljudsko glasbeno tradicijo posebej dragocen. To je Jože Zajc, ki zna edini pri nas igrati na violinske citre. Danes je to zelo redek instrument, ki pa je bil pred obema vojnama poznan na Štajerskem in v Porabju. V Sloveniji so poleg Zajčevih le še ene take citre v Kočevju, vendar lastnica ne zna igrati nanje. Violinske citre je treba igrati z obema rokama. Z

desnico vleče godec z violinskim lokom po strunah, ki so na desni strani, s prsti leve pa se istočasno spremlja po levih strunah.

Kako ste se učili igranja tega instrumenta? — smo vprašali.

„Te citre sem dobil, ko sem bil star osem let. V šolo sem še hodil, ko mi jih je oče kupil. Vse, kar znam, sem se naučil sam. Nihče mi ni pokazal, kako se na ta instrument igra, vse je bilo prepuščeno mojemu posluhu. In ko sem obvladal osnovno tehniko igranja, sem zaigral na citre vsako pesem, vsako melodijo, ki sem jo kje slišal in jo poznal,“ pravi Zajc.

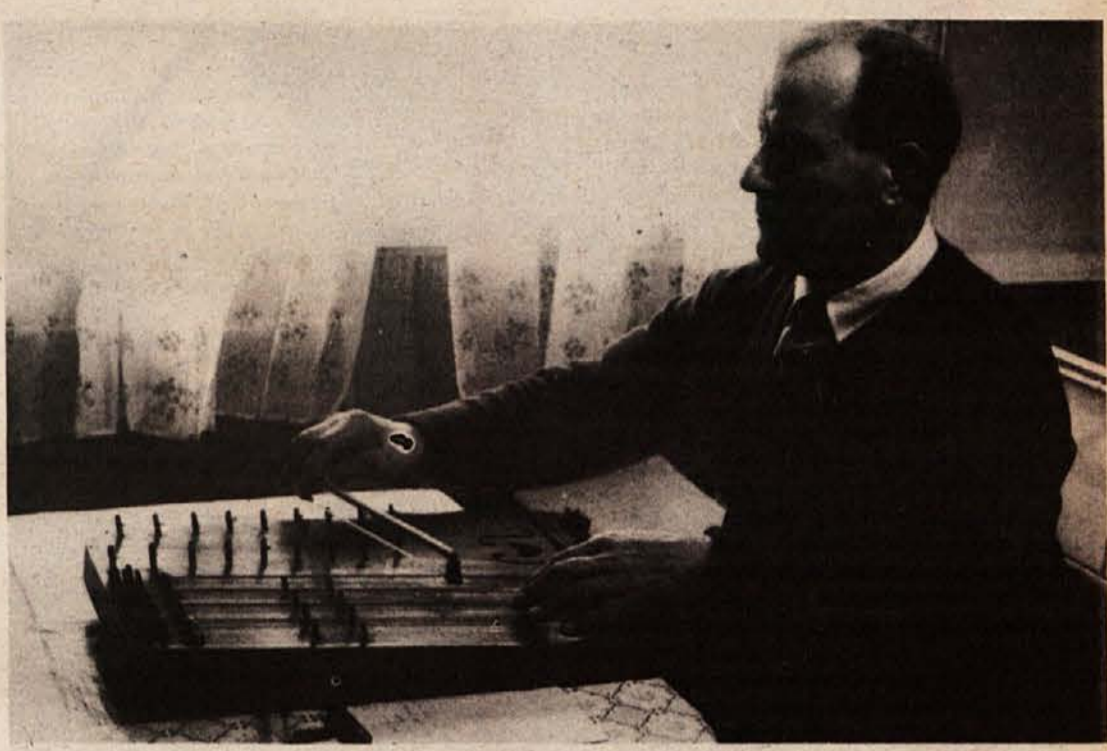
— Ali veste kaj o izvoru vaših citer?

„Ne vem, pa tudi nihče drug tega ne ve, obstajajo le domneve. Nikakršnegznaka, nobenega napisa ni bilo na njih, tako da nihče ne ve, od kod izhajajo. Možno je, da so jih v naše kraje prinesli Romi.“

Ko je bil Jože Zajc mlajši, je po okoliških vaseh zbiral narodno blago. Zapisal je vsako pesem, ki jo je kje slišal, in v njegovih zvezkih se jih je nabralo preko dvesto. Veliko teh pesmi je zapel skupaj z ostalimi pevci v oktetu Zagoriški fantje. Značilnost tega okteta je triglasno petje, ki je danes že prava redkost, nekdanj pa je bil to način fantovskega petja po njihovih vaseh. In tako Jože Zajc ljudskih pesmi ne ohranja le z igranjem, ampak jih tudi poje. Poskusil je sicer že hkrati igrati na citre in peti, vendar je odnehal.

„Pretežko je, sploh pa nas mora biti za petje več. Kako smo včasih peli! Vsako, prav vsako soboto srno se zbrali na vasi, šli smo v gostilno, potem pa tri ure brez prestanka peli pesmi, ki sem jih imel zapisane.“

Njegova žena, ki je tudi sodelovala v pogovoru, je pristavila: „Saj mladi danes ne znajo nič več peti. Prej smo prišli skupaj in peli. Danes je drugače: fantje imajo avtomobile, pridejo po

punce in gredo... Ali pa ko smo ličkali koruzo, joj, kao je bilo tedaj prijetno! Pa vasovanjel Punce iz vasi so prišle pa fantje in je bil ‚hec‘. Krofe smo spekli pa pohanje in peli!“

Jože živi z ženo na kmetiji. Pozimi izdelujeta tudi zobotrebce, da se laže prebijata skozi življenje. Pesem je stalna spremljevalka njunih dni. On pa razen pri Zagoriških fantih poje še v videmskem moškem zboru. Medtem ko je pred leti pogosto igral na citre zase oziroma za svojo vas, ga zdaj vse pogosteje vabijo igrat v številne kraje po Jugoslaviji, kjer nastopa na srečanjih ljudskih pevcev in godcev ter na folklornih prireditvah.

Posneli so ga tudi na ljubljanski televiziji; njegovo igranje je bilo moč videti v zadnji oddaji ob izteku starega leta. Sodeloval je tudi v slovenskem filmu „Srebrne nitke“, ki je bil na televiziji predvajan nedavno. Tedaj so se mnogi čudili, kakšne so te violinske citre, ko se jim je zdelo, da slišijo violino in kitaro. Veliko navdušenje je Zajc bil žel tudi med ljubljanskimi študenti, ko je pred skoraj tisoč poslušalci nastopil marca na koncertu skupaj z Angležem Martinom Simpsonom. Tu je mladino dobesedno presenetil s svojimi izvedbami ljudskih pesmi.

DRAGO VOVK

MEH V ŽENSKIH ROKAH

V preteklosti so bile na Slovenskem v navadi večje ali manjše godčevske skupine, ki so dajale ljudem pravi ton v njihovem prazničnem življenju. Ko pa se je pred nekaj manj kot sto leti v naših krajih pojavila harmonika, ji je popularnost in vloga v družabnem življenju hitro zrastle, tako da je kmalu ni bilo vasi, ki ne bi premogla vsaj enega harmonikarja. Značilno za nas pa je to, da so bili godci tako v skupinah kot posamezniki skoraj izključno moški, in ženska, ki je godla, je bilo nekaj tako nevsakdanjega, da slovensčina zanjo še imena ni našla. Vendar je novejši čas položil harmoniko tudi v ženske roke in že se je zgodilo, da je ženska zmogala na vsakoletnem tekmovanju harmonikarjev na Pokljuki.

Tudi na Dolenjskem ni danes nobena redkost videti jo, kako razteguje meh. Marija Žefran iz Gotne vasi pri Novem mestu je med njimi in sosedje lahko skoraj vsak večer slišijo zvok harmonike, prihajajoč z dvorišča ali iz kuhinje Žefranove hiše. „Tako pa nisem bila še nikoli

utrujena, da ne bi mogla po delu zaigrati viže ali dveh. Pa tudi on,“ pokaže na moža, „bi pel, še raje pa preplesal celo noč. To se včasih čudijo sosedje in pravijo, ‚poglej Micko, ta ni pa nikoli utrujena!‘“ Le kako ji to uspe, se ponuja vprašanje. „Vsake stvari se lotim z ljubeznijo. Veselje imam do vsega, kar delam, le časa ni za vse. Nas kmete čas vedno preganja.“ To se opazi že v njenem koraku.

Njena ljubezen do življenja, ki ga z svojo kar precejšnjo družino živi, se vidi povsod, kamor sva prišla. V kuhinji red, vsaka stvar na svojem

mestu. V hlevu urejeno, kot bi za vsako živinčce skrbela posebej. Z zagnanostjo in s ponosom je razkazovala kmetijo, razlagala, kaj so obnovili, kaj še nameravajo, na koncu pa je vedno pristavila: „Nič ni pospravljeno. Nimamo časa za vse!“

Nisem vedel, kaj bi morala še popraviti, zato pa sem tudi v teh njenih besedah čutil ljubezen do dela, ki ga opravlja. „Zemlja se mi je priljubila, in če bi morala še enkrat izbirati poklic, bi spet postala kmetica,“ z žarečim nasmehom zaključila.

Žefranova Marija je doma s Hriba pri Stopičah. Prvo harmoniko je dobila pred 22 leti od

brata in prva melodija, ki se jo je naučila, je bila popevka iz takrat popularnega filma En dan življenja. Pravi, da so bile vse vasi okrog Stopič tiste čase zelo pevske; peli so na petek in svetek po vseh hišah. In najlepše pesmi se je naučila peti ob spremljavi harmonike. Veliko jih je tedaj znala; nekaj jih je danes že pozabila, kajti ko se je omožila, je morala harmoniko prodati. Primožila se je v Gotno vas, se z vnemo lotila dela na kmetiji, dala življenje štirim otrokom, ves čas pa je bila v njej želja, da bi spet prišla do harmonike. Izpolnil ji jo je mož za 40. rojstni dan. „Kako sem je bila vesela! Spet so bile v naši hiši polke, koračnice, valčki, plesali smo rašplo, pa povšter-tanc! Pa peli smo veliko. Vsa naša družina rada poje,“ prida.

Harmoniko igrati se je naučila sama. Nekaj osnovnih prijemov se je naučila od brata, ki ji je kasneje tudi podaril prvo harmoniko.

Kdaj Žefranova Marija zaigra?

„Najlepše je, kada gremo kmečke ženske na skupne izlete. Brez harmonike nikoli ne grem in na marsikaterem izletu so mi ženske omenile, da se ga ne bi udeležile, če ne bi bila tudi jaz in moja harmonika z njimi. Veselo je tudi, kadar gremo ob godovih ‚romplat‘ po vasi. Kar sami vaščani zberemo godbo, v šali ji pravimo ‚pleh muzka‘.“

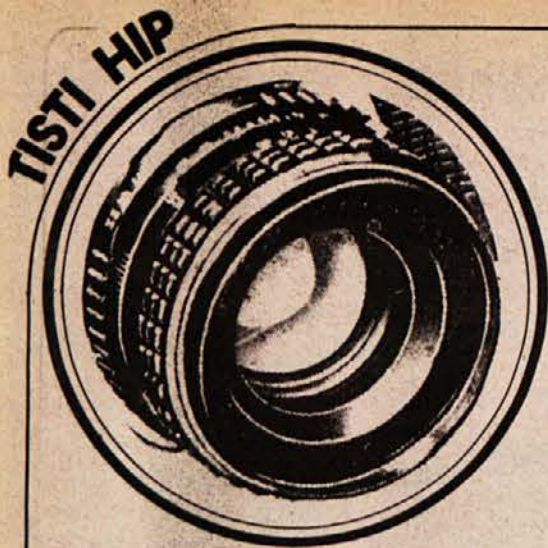
Jaz igram harmoniko, mož z dvema lesenima žlicama udarja po naslonjaču stola, kdo drug ropota z dvema pokrovkama, četrti tolče po škatali.“

Ob posebnih priložnostih se pred igranjem rada obleče v staro obleko, kakršno so včasih nosile kmečke ženske pri vsakdanjem delu. Pravi zanjo, da je dolenjska noša, kajti za razliko od gorenjske nima avbe na glavi, ampak ruto, ki je na zapleten način zavezana v obliki petelinčka. „Saj danes te rute ne zna skoraj nihče več prav zavezati. Obleko imam že dolgo, stara je 94 let in je pravi čudež, da se še ni raztrgala.“

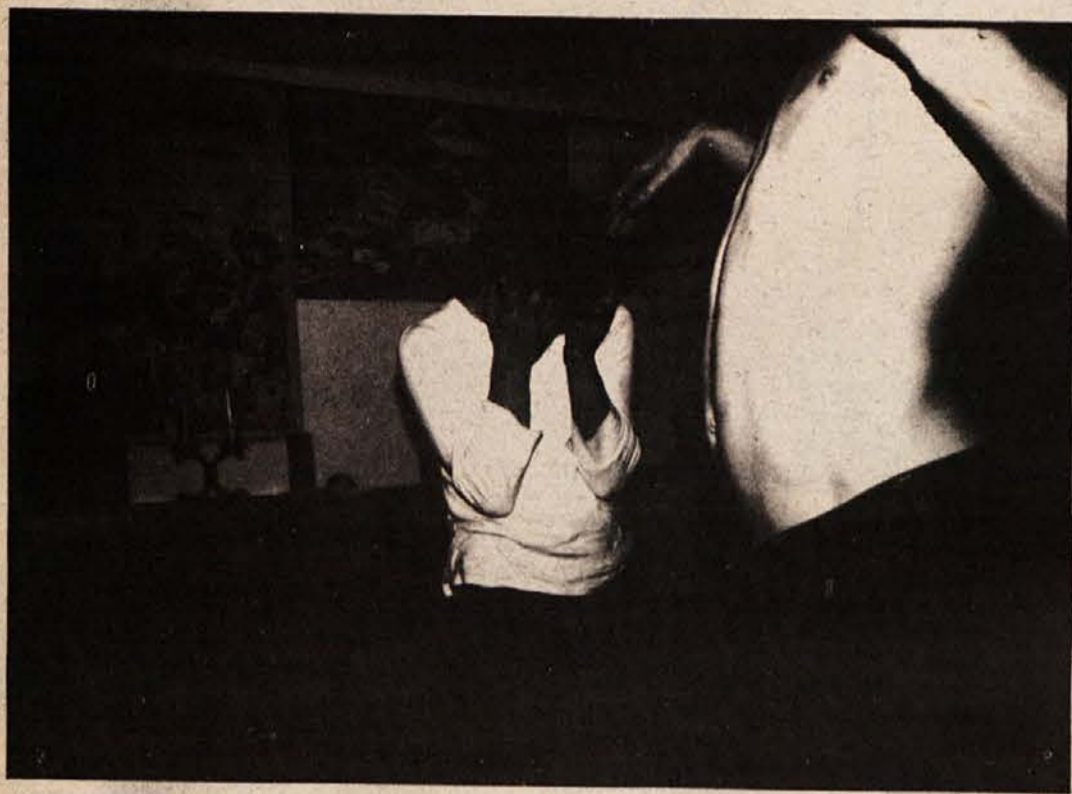
Čeprav je v njihovi hiši pesem del vsakdanjika, opaža, da petje izginja, da so ljudje vse preveč odvisni od radia, tranzistorjev.

Še dolgo smo kramljali v kuhinji, tudi o slednjem. A vedno znova je ob koncu vsake misli omenila čas, ki kmetu ne dopušča lagodnega življenja. „Kako bi se rada naučila igrati še več pesmi, a ne utegnem.“

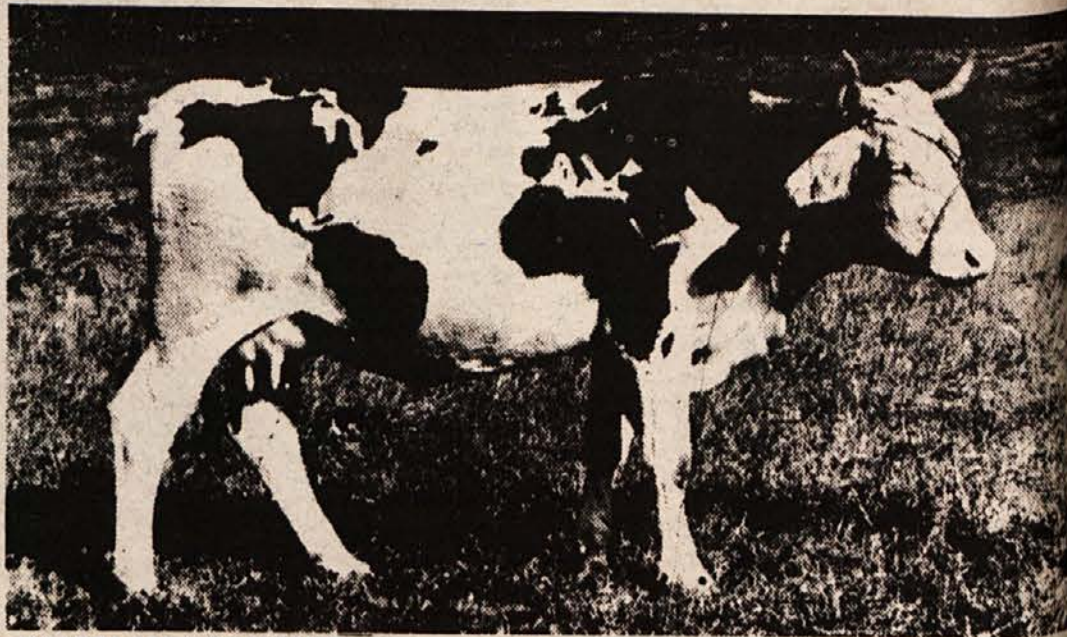
DRAGO VOVK

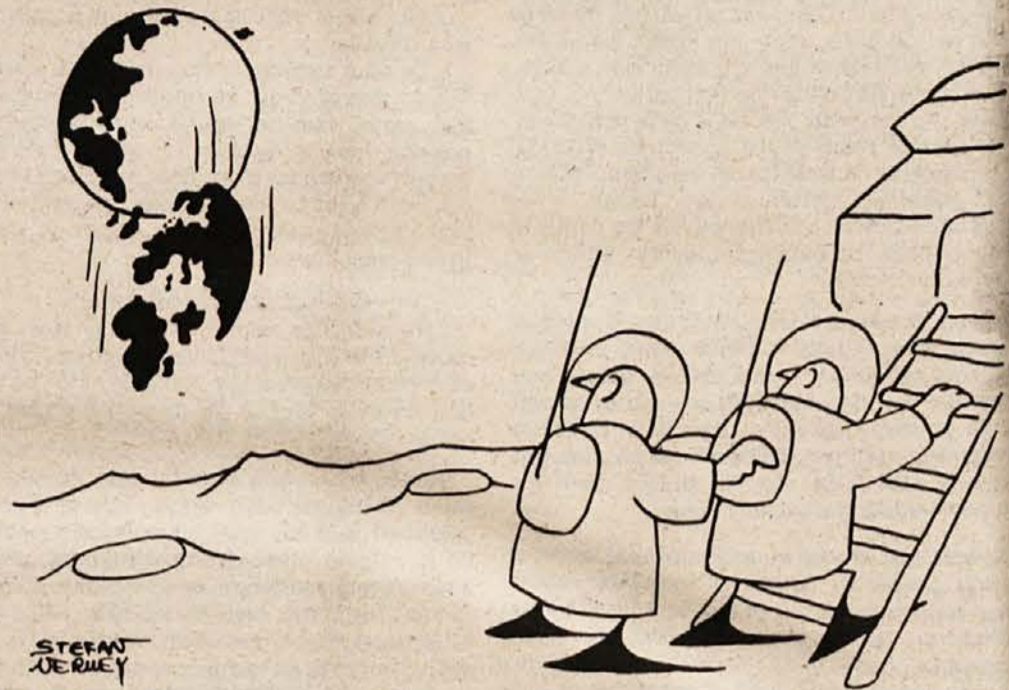
V prejšnji številki Priloge smo predstavili novomeškega ljubiteljskega fotografa Saša Fuisa iz Novega mesta, tokrat pa vam ga predstavljamo z eno od njegovih fotografij, katero je sam izbral. Slika je dokaj nenavadna tako po razporejenosti svetlobe kot po vsebujočem miselnem poročilu. Fuis je uporabil tehniko tako imenovanega „nizkega ključa“, pri kateri je celotna svetlobna ubranost naglašena temno, vendar z namenom, da osvetljene ploskve pridejo do večje veljave. Na Fuisovi fotografiji tako tvorita svetlobni poudarek golo telo mladega fanta in majica drugega. Skrčeno telo v temo potopljenega ustvarja globino slike, medtem ko uvito telo na robu širi realni okvir fotografije. Fuis je fotografijo poimenoval „Seansa“ ter tako nakazal, da želi z njo podati tudi globlje sporočilo o mladi generaciji. Belo telo, sklonjena glava, zakopana v dlani, tema in svetloba – vse to so elementi, ki imajo lahko tudi simbolne pomeni.

brez besed

JUGOSLAV VLAHOVIĆ
JUGOSLAVIJA

STEFAN VERWEY
NIZOZEMSKA

v vročici poletnega dne

Kadar toplomer zdrkne čez 25 stopinj Celzija, mislimo le na to, kako bi se oblekle, da se nam oblačilo ne bi lepilo na telo. Čim tanjše blago, čim bolj odprta obleka ali pa udobna, da pihlja vanjo z vseh strani. Morda vam je katera od teh všeč?

nov prt čez staro mizo

Zdaj je čas, ko večino dne preživimo zunaj. V vrtu nam bo prijetno, če bomo poskrbeli za dobro vzdušje, kadar si želimo odpočiti ali pokramljati. Iz več kosov blaga sešijemo prt in preoblečemo blazinice, pa dobimo udoben in sodoben kotiček.

riževa krema s češnjami

Potrebujemo pol litra mleka, 125 gramov riža, limonovo lupino, malo želatine, 2 jajci, 75 gramov sladkorja, 2 zavitka vaniljevega sladkorja, malo soli, dobre pol kilograma češenj, 2 žlički Gustina, pol decilitra češnjevega likerja ali vode od kompota, sok ene limone.

Mleko in kozarec vode zavremo, dodamo riž in limonovo lupino in kuhamo 15 minut na ne prevročem ognju.

Želatino pustimo v mrzli vodi 5 minut. Posebej vmešamo rumenjake, sladkor, vaniljev sladkor in ščepec soli s snegom dveh beljakov. Potem v

še vroči riž hitro umešamo ostalo maso in takoj damo v posodo, ki smo jo prej izplaknili z mrzlo vodo. Pustimo stati 2 uri. Medtem češnje operemo, primešamo liker ali češnjevo vodo in sok limone (po želji dodamo še malo sladkorja) in oblijemo ter okrasimo rižovo kremo.

obzorja

knjige

Onstran vesolja

Ameriškega pisatelja Kurta Dreifussa roman „Onstran vesolja“ sodi v vrst znanstvenofantastične literature, ta pa si je z nekaj sto naslovi del že dokončno priborila domovinsko pravico tudi na Slovenskem. Celotni nekaj temeljnih tovrstnih knjig imamo že poslovenjenih, Dreifussov roman, ki ga je za Pomursko založbo prevedla Ivanka Plešnar, pa je po kakovosti precej nad poprečjem.

Gre za pripoved o poskusnem pilotu Jonesu, ku mu s pokvarjenim letalom uspe pristati na neznanem planetu Vinibus. Zemljan se težka ubrani, da bi tamkajšnji prebivalci na njem preizkusili enega svojih tehničnih dosežkov, in spozna, kako pametno so si ljudem podobna bitja uredila življenje. Že pred tisočletji so se zavedeli, da nenasitno hlastanje za potrošniški dobrotami, nasilje, zanemarjanje dosežkov duha in enostransko poklicno usmerjanje ne vodi nikamor ter da bi si z nepremišljenim izkoriščanjem narave onemogočili vsakršen razvoj.

Roman resda precej naivno (mestoma celo šaljivo) kaže na ustrezne rešitve, a je zato vseeno delo, ki sili k resnemu razmišljanju, kajti tukajšnji Svet se dandanes že srečuje z zelo kočljivimi razvojnimi težavami.

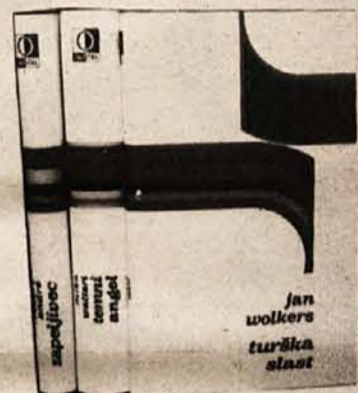
knjiga spominov

„Leta upanja in leta umiranja“ — tako so pri založbi Borec naslovlili pokojnega Jerneja Primožiča knjigo spominov na zadnjo vojno. V težkih ča-

sih, ko je bila vsaka nepredvidnost lahko usodna, je bila skupina tovarišev v mariborskih železniških delavnicah proglašena za nezanesljive in Nemci so jih premestili na Dunaj. Od tam sta dva pobegnila v domovino, Primožič pa se spominja tudi, kako so do njih prihajale vesti o narodnoosvobodilnem boju na Slovenskem. Delavci so začeli zbirati denar za OF, po izdajstvu pa so jih zaprli in mučili ter nato poslali v Mauthausen. Pripoved je ena redkih slovenskih knjig, v katerih je podrobneje opisano trpljenje ljudi v omenjenem taborišču. Primožičevi spomini se končujejo s pripovedjo o hudem zavezniškem bombardiranju tovarne letal pri Dunaju.

TRIJE ROMANI

Zadnjič smo se obregnili ob zvižaje, ki si jih izmišljajo založniki, da bi čimveč iztržili za knjige; kot priložnostni vzorec nam je služila zbirka „Moj roman“, ki jo izdaja založba Obzorja. Tedaj smo predstavili samo tri romane, zato smo tokrat dolžni na kratko zabeležiti še, kaj prinašajo preostale knjige iz omenjene zbirke.

Finski pisatelj Mika Waltari je dokaj znan tudi na Slovenskem, njegov „Egipčan Sinuhe“ pa velja za dober zgodovinski roman. Ta literarnoteoretična oznaka pristaja tudi delu „Temni angel“, ki ga je poslovenil Jože Kolar. Roman v obliki dnevnika, ki ga med obleganjem Carigrada 1453 piše skrivnostni Ivan Angel, je zgodovinsko verna pripoved o času, ko je t. i. Vzhodni Rim po krvavih bitkah padel v turške roke. Med takratne dogodke na stičišču dveh svetov je pisatelj vpletel tudi ljubezensko razmerje med naslovnim junakom in grško princeso Ano Notaras, to pa sploh ne zasenči osnovne sporočilne

prvine romana: podajanja družbenopolitične, kulturnozgodovinske in še kakšne podobe časa, ki je prinesel vznemirljive in daljnosežne posledice za razvoj odnosov na evropski celini.

Kaj se lahko izcimi iz ljubezenskega odnosa med gimnazijcem in precej starejšo ženo slavnega slikarja — o tem govori roman „Zapeljivec“ francoskega pisatelja Roberta Andrea. Precej podobnih del si je že utiralo pot k bralcem, po vsebinskih razsežnostih med njimi ni bilo večjih razlik, slednjih pa tudi Andre ni iznašel. On in ona se zaljubita, preživita nekaj krasnih dni ob morju, idila se nadaljuje v velemestnem stanovanju, ki ga vzdržuje ona. On začne študirati, spozna mlajše in prikupnejše... Strastne ljubezni je kmalu konec, razideta se, in ko se čez nekaj let spet srečata, sta si tujca. Ob tako pogojni vsebinski zasnovi kajpak zaman iščemo odlike, ki bi „Zapeljivca“ (prevedla ga je Boža Krakar — Vogel) vsaj malo dvignile nad kakovostno poprečje.

S precej večjo literarno pronicljivostjo pa je ljubezen popisal Jan Wolkers, znani nizozemski kipar, ki se čedalje bolj uveljavlja tudi kot pisatelj. Njegov roman „Turška slast“ (prevod je delo Štefana Polanca) je zanimiv samogovor kiparja, ki je z rdečelaso Olgo izgubil žensko svojega življenja. Po njeni smrti se spominja pegastega dekleta, ki mu je postala žena, s katero je delil dobro in zlo. Čez leta se je zdolgočasil tudi njun zakon, ljubka rdečelaska se je znala tudi pripraviti, še več, zapustila je kiparja in odšla po svetu. V drugo poročena se je še enkrat oglasila pri njem, tedaj že zanamovana z neozdravljivo boleznijo. „Umrta je prejšnji večer.“

D. R.

ŽIVLJENJEPISI

Življenjepisna dela — bodisi da gre za romane ali dokumentarne pripovedi o življenju znamenitih ljudi — izdaja precej slovenskih založb. Z zbirko „Veliki možje“ prednjači založba Obzorja, tej pa sledi Državna založba Slovenije, ki je nazadnje izdala „Mono Lizo“ Pierra La Mura, predtem pa „Ramzesa Velikega“ Philippa Vandenberg in Frederica W. Deakina delo „Mussolinijevih šeststo dni“.

PREDSTAVUJAMO VAM

Pred dobrim mesecem dni je pri ČGP Delo izšla knjiga „Edvard Kardelj“. Tu skica za monografijo (tako so namreč podnaslovili delo) prinaša na tretjini velikih strani izvlečke izjav in ocen, razmišljanj in spominov Kardeljevih tovarišev in soborcev pa tudi naključnih znancev in osebnosti, ki so velikega revolucionarja poznali predvsem po njegovi ustvarjalni moči. Preostali dve tretjini strani sta namenjeni odlomkom iz posameznih Kardeljevih del. Sestavljalci so se zavedali, da na tako skopo odmerjenem prostoru ni mogoče podati popolne podobe vsega, kar je snoval in ustvarjal pronicljivi teoretik marksistične misli; zato so v času, prostoru in dogajanjih trdno zasidrane Kardeljeve besede lahko zgolj napotilo k nadaljnjemu prebiranju njegovih del.

Knjiga je sestavljena iz šestnajstih zaokroženih poglavij. Ta so dopolnjena s slikovnim gradivom (priobčenih je 330 fotografij), poleg že omenjenega pisanega dela pa vsako poglavje uvajajo krajša besedila, ki osvetljujejo Kardeljevo življenje in delo v posameznih časovnih razdobjih, slednja pa si sledijo takole: mladost, prve ječe, delo pri obnovi partije, prvi pomembnejši teksti; delo v Moskvi in vrnitev v domovino, ustanovni kongres KPS; obdobje Speransa in njegovega „Razvoja slovenskega narodnega vprašanja“; delo, povezano z reorganizacijo partije do V. državne

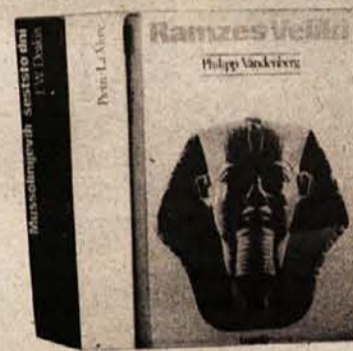
konference KPJ; izbruh vojne, ustanovitev OF in dnevi v Uziški republiki ter v vzhodni Bosni; bivanje v ilegalni Ljubljani do kapitulacije Italije (poseben poudarek je na Kardeljevem delu na osvobojenem ozemlju, v Dolomiti in na Kočevskem zboru); odhod v Glavni štab, drugo zasedanje AVNOJ; leto 1944 Drvar, Vis, Beograd, potovanje v Italijo in Moskvo; uveljavljanje nove Jugoslavije v svetu, mirovna konferenca v Parizu; obdobje Informbiroja; izgradnja nove oblasti, samoupravljanje, sistem neposredne demokracije; vprašanje kulture in problemi socialistične politike v kmetijstvu; petdeseta leta (v ospredju je Kardeljevo mesto v mednarodnem delavskem gibanju); ustavne spremembe, ekonomski in politični odnosi v samoupravni socialistični družbi; smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja; Kardeljeva vloga pri utemeljevanju politike in gibanja neuvrčenosti.

Uvod v knjigo „Edvard Kardelj“ (delo je pred kratkim izšlo tudi v srbohrvaškem jeziku, pripravljajo pa tudi že makedonsko izdajo) je prispeval Mitja Ribičič — in je prikaz razsežnosti Kardeljevega dela, ki je pripravljalo, čvrstilo in nadgrajevalo temelje samoupravne socialistične družbe, zaključil takole: „Edvard Kardelj je živ, ker živi in bo živel v našem spominu in delu.“

D. R.

Najbližje obliki romana je La Murovo delo, ki govori o skrivnostno smehljajoči se ženski z znamenite slike Leonarda da Vinci. Na osnovi razmeroma skopih zgodovinskih dejstev je pisatelj ustvaril zanimivo pripoved o ženi florentinskega trgovca s svilo. Roman odgovarja na vprašanje, zakaj se je Liza pustila slikati na način, ki sploh ni bil spodoben za takratno ugledno meščanko, dokaj prepričljive pa so zlasti tiste strani dela, kjer teče beseda o tem, zakaj se je veliki renesančni mojster, ki ni rad slikal in je pustil svoja dela zvečine nedokončana, kar tri leta trudil z malo sliko na topolovem lesu. La Murov roman (prevedla ga je Helena Menš) o Moni Lizi je hkrati tudi slikovita podoba družbenih razmer na prehodu v 16. stoletje.

Na pričevalnejši dokumentarnosti sloni Vandenbergovo pisanje o Ramzesu Velikem, faraonu, pod katerega oblastjo (rodil se je 13 stoletij pred našim štetjem) je stari Egipt dosegel vrhunec. Obetajoči mladenič, bojeviti vojskovođa, mogočni oblastnik in državni voditelj, ob tem pa tudi častilec posvetnih sladkosti, oče mnogih otrok in eden največjih graditeljev vseh časov — to je bil Ramzes II. in takega ga opisuje Vandenberg.

Jože Kastelic, mož, ki dobro pozna egipčansko zgodovino, pa je o pričujoči knjigi (poslovenil jo je Bogomil Fatur) v Književnih listih časnika Delo zapisal, da „je tipična poljudna interpretacija nekih historičnih do-

gajanj, v kateri se resnica izgublja v površnosti... Navedbe učenih del... samo prikrivajo poenostavljeni in skorajda cenični pristop k poslu“.

Morebitne cenenosti pa gotovo ni moč očitati Deakinovi knjigi o zadnjem razdobju fašistične Italije oz. o „surovem prijateljstvu“ med Mussolinijem in Hitlerjem. Na osnovi številnih zgodovinskih virov je Deakin (na Slovenskem ga poznamo kot pisca knjige „Gora trdnjava“, v kateri se spominja svoje poti k jugoslovanskim partizanom, kajti bil je član prve britanske vojaške misije) razčlenil nastanek in klavni propad t. i. savajske republike, ki jo je do aprila 1945 vodil zloglasni duce. Slednjega je doletela smrt iz brzostrelke italijanskih partizanov in tako se je sklenil krog fašistične vladavine. Četudi je zgodovino pisal, se Deakinova knjiga (prevod je delo Jožeta Stabeja) bere ko napet roman, o piscu pa je spremeno besedo sestavil Dušan Biber.

KAPLJA ISKALKA

SEM bilka na razpotju iskanj slutnja dotika tvojih rok praznina deževnih popoldnevo kaplja iskalka izgubljeni žarek svetlobe neizpolnjeno pričakovanje

Tile stihii nedvomno kažejo na dokajšnjo pesniško zrelost Lidije Gačnik, z imenom tega mirenskega dekleta (zdaj hodi v tretji razred novomeške gimnazije) pa se že nekaj let srečujejo tisti, ki pozorno spremljajo literarno tvornost na Dolenjskem.

Pisati je začela (zvečine pesmi) v zgodnjih najstniških letih, ki veljajo za čas, v katerem se mladi raje izpovedujejo papirju ko ljudem. „Veliko sem brala in kar na lepem začutila potrebo po pisanju.“ Objave v šolskem glasilu Brstje so jo spodbudile k še resnejšemu nizanju besed v pesniške sklope, kot osmošolki pa so ji pesmi že priobčili v trebanjski Samorastniški besedi; odtlej je stalna sodelavka te revije.

Na gimnaziji jo je precej pritegnilo delo pri Stezicah, brez njenih prispevkov bi bilo to glasilo gotovo revnejše. Literarno snovanje Gačnikove je našlo mesto tudi v Pokušini, to je prvi (in morebiti ne zadnji) številki glasila slovenskih srednješolcev, lani pa se je udeležila področnega srečanja literatov začetnikov v Kočevju. Za novelo „Zgodba o iskanju svetlobe“ (pripoveduje o ženski, ki ve, da bo kmalu umrla, saj ima raka, pa se zato še toliko bolj živo ozira v preteklost, v slednji išče svoje življenjsko vodilo — svetlobo, in se zaveda, da bo s to ugasnila tudi sama) je dobila prvo nagrado. Tekmovalnega značaja pa ni bilo republiško srečanje literatov na Gradišču, kjer je sodelovala letos. Omenjena novela je bila objavljena v zadnji številki revije Mentor. „Kritičke opombe so izostale, upam, da na-

slednjič ne bodo, kajti nikoli nisem zadovoljna z napisanim, pa bi zato rada vedela, kaj o mojem pisanju menijo poznavalci.“

Pesmi so za Gačnikovo odraz trenutnega razpoloženja. „Zlahka jih spravim na papir, čisto drugače pa je s pisanjem proze. Za zgodbe si izdelam načrt, premišljam o junakih, o čustvenih vzgibih, ki pogojujejo njihova dejanja. Temu primerno oblikujem okolje, v katerem se junaki gibljejo. Taka priprava lahko traja mesece, pri pisanju pa se stvari dostikrat razpletejo čisto nasprotno, kot sem si jih zamislila.“

„Balada o človeku“ govori o ostarelem učitelju, ki se razočaran nad poklicem in življenjsko togostjo v navalu obupa ubije. „Ona“ je zgodba o duševno bolnem dekletu, ki se izgublja v nerazumevajočem okolju.

Odkod Gačnikovi tako temnačni motivi, pravcata črnogledost? „S pisanjem, ki mi pomeni način vzpostavljanja stika z ljudmi, preverjam sama sebe, skušam ugotoviti, kako bi jaz ravnala v podobnih zagatnih stanjih. Prav to samospoševanje pogosto povsem zasuka tok zgodbe.“ Črnogledost je torej prehuda beseda, kajti Gačnikova sploh ne stoji križemrok, temveč se zelo dejavno vključuje v obračanje tukajšnje stvarnosti. Trdno je sklenila, da bo študirala sociologijo, v šoli in krajevni skupnosti deluje v mladinski organizaciji, je predsednica gimnazijskega MKUD Oton Zupancič, sodeluje na literarnih večerih, brez nje tudi ne minejo šolske prireditve, ki jih popestri z lastnimi stvaritvami. V okviru

Stezic bo morebiti izšla njena pesniška zbirka. „Šele čas bo pokazal, koliko zares vrednega je v mojem ustvarjanju, zaenkrat pa me še zmeraj ob vsaki pesmi ali zgodbi navdaja dvom.“

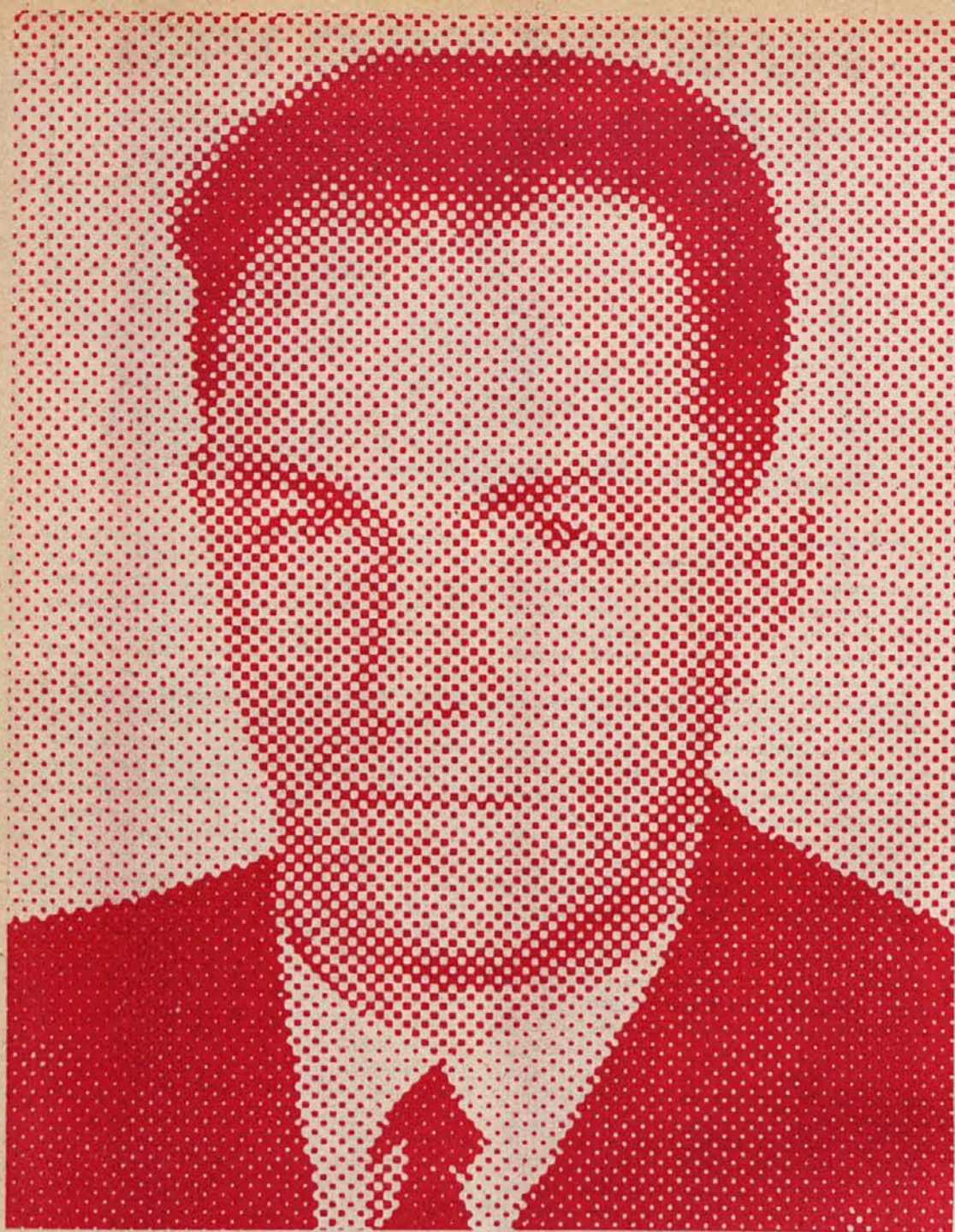
Veliko bere. Zdaj se največ pogablja v romane Dostojevskega, tudi Bulgakov ji je blizu. „Privlači me proza, ki se ne ustavlja zgolj pri površinskem podajanju stvarnosti, pač pa razkriva razsežnosti človeške duševnosti, ki je ključno gibalno vsakršnega početja.“ Dostojevskega je začela po malem brati celo v izvorniku, ruščina je namreč jezik, ki mu posveča veliko pozornost; na nedavnem tekmovalnem slovenskih srednješolcev v znanju tujih jezikov je Gačnikova zmagala v skupini za ruščino.

V zadnjem Letnem poročilu novomeške gimnazije je Gačnikova ob sedmih pesmih objavila tudi črtico „Iskanja“. Ta se zaključuje takole:

„Čar trenutka je uničen. Veje se spreminjajo v ogromne roke. Skrčeni prsti segajo proti meni. Tipam v zadnjih sledeh obstajanja. Pot v odhajanje pretrga svetla žarek. Iztrgam se prividu. / Stopinje se približajo svojemu cilju. Morda bodo dosegle igro vedno novih iskanj — življenje. Mojo svetlobo. Za koliko trenutkov?“

V igro literarnega ustvarjanja se je to mirensko dekle že zapletlo. Tiplje in išče s premislekom.

D. RUSTJA

LADISLAV LESAR OBRAZI

PESEM JE SREČA ŽE SAMA PO SEBI

Za Janeza Lesjaka, predsednika občinske skupščine Grosuplje in predsednika častnega odbora Tabora pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, pravijo, da je neuničljiv v svoji zagnanosti, kako najbolje organizirati in izpeljati veliko zamisel letošnjega jubilejnega srečanja amaterskih pevskih zborov. Gre za največji jugoslovanski pevski zbor, za dvesto zborov, ki bodo prepevali na travnati poljani v idiličnem naravnem amfiteatru, predvsem pa za pesem, za domačo slovensko besedo.

In Janez Lesjak pravi: „Čeprav je ideja šentviškega tabora nastala slučajno, kakor nastajajo slučajno mnoge velike stvari, je res, da potreba po amaterskih pevskih zborih nezadržno raste. Od štirih domačih zborov na začetku smo prišli v teh desetih letih na zavidljivo število, še posebno pa je razveseljivo, da se pevska kultura nezadržno širi iz kraja v kraj, da smo prepredeni z amaterskimi zbori po vsej domovini in da se kar naprej ustanovljajo novi zbori.“

Pesem je postala potreba. Pesem je možnost, da se ljudje dvignejo iz svojega vsakdanjika. Pesem je srača že sama po sebi. Pridite in se sami prepričajte!“ pravi Lesjak. „Ne samo pevci, tudi na tisoče obiskovalcev, preprostih kmečkih ljudi in delavcev, pride v tistih prazničnih dneh v Šentvid, tako da mali kraj komajda vzdrži.“

Povedati pa moram tudi to, da so pevski zbori v Taboru v Šentvidu pri Stični vsako leto bolj urejeni, da imajo posebne uniforme, da je pravo veselje gledati urejeno množico tisočev nastopajočih.

Tabor pevskih zborov je največja kulturna prireditev v naši občini in največja pevska manifestacija v Sloveniji in Jugoslaviji. Na to dejstvo smo krajani še posebno ponosni.

Za letošnji jubilejni tabor je predvidenih v predračunu 140 milijonov in povedati moram, da so poleg republiških dotacij in kulturno-prosvetnih organizacij spet delovne organizacije tiste, ki bodo nosile levji delež. Lahko zapišete, da sodelujemo z vrsto delovnih organizacij širom po Sloveniji.“

Z Lesjakom se da pogovarjati na dolgo in široko, čeprav je s časom na tesno in ga nenehno kličejo nove dolžnosti. Toda ko se takole meniva, sva spet pri šentviškem taboru. Zagnano mi razlaga, kako je srečen, da se je prav tu, v deželici Jurčičevih zgodb, dogodil ta čudež. Letos bo na taboru prepevalo 90 novih zborov. Enajst pesmi bo zapel veliki zbor in 11 dirigentov bo dirigiralo temu edinstvenemu pevskemu zboru. Med njimi

bo tudi umetniški vodja tabora Radovan Gobec, ki je praznoval 1. junija svojo 70-letnico in 50 let ustvarjalnega dela.

Radovan Gobec pravi: „Zborovsko petje je najmočnejše orožje za ohranitev narodnosti in pristnega sožitja v večnacionalni državi. Večglasno zborovsko petje je naša posebnost, ki jo zato kaže samo gojiti in razvijati. Glede uporabnosti oziroma potrebnosti zborovskega petja sploh lahko trdimo, da brez zvrsti te kulturne dejavnosti ne bi mogli v kulturnem smislu izvesti nobene proslave, ne da bi omenili pri tem množične proslave. In nazadnje: četudi bi bilo petje res samo hoby posameznikov, je še vedno bolje, da svoj prosti čas izkoriščajo v kulturne, kot pa v nekulturne namene. Iz teh razlogov je intenzivna prisotnost družbe ne samo nujno potrebna, temveč pogoj, saj je lahko dobro vodeno kulturno delo močna opora političnemu in gospodarskemu življenju družbe.“

Janez Lesjak z veliko skrbjo in ljubeznivo spremlja razvoj in rast slovenskih pevskih amaterskih zborov. Natančno ve, kako občutljiva stvar je organizacija takšnih velikih manifestacij. Toda popolnoma mu je jasno, da brez zagnanosti in strokovnega vodstva kljub najboljši volji ne bi dosegli takšnih rezultatov.

Deseti tabor slovenskih zborov bo v Šentvidu pri Stični od 23. do 24. junija. Tedaj se bo zbralo 190 zborov (od tega devet iz zamejstva), ki šteje skupaj skoraj 6000 pevcev. Spremljalo jih bo sedem pihalnih orkestrrov in 160 folkloristov. Slavnostni govornik bo član zvezne konference SZDL Miroslav Čangalović, ki bo zapel tudi Titovo kolo.

Da bi sklepna prireditev izzvenela še bolj uglašeno, so organizatorji pripravili za dirigente poseben seminar.

Pridite na to izjemno pevsko slavo!

SKRIVNOSTNA SKALA

Tokratni naš zaklad je navaden kamen. Da, navaden kamen sredi gorjanskih gozdov, kamen kateremu ni človekova roka vdahnila plemenitih oblik, ampak so ga zlizala stoletja, dež, sneg, led in veter. Vendar čeprav gre le za kamen, apnenčasto skalo, kakršnih je pri nas prej preveč kot premalo, to le ni čisto navaden kamen. Okoli njega je naš preprosti Podgorec stkal pravo bogastvo pripovedi. Trdo življenje mu pač ni dalo drugega kot delo, kakšno kapljo vina in nekaj veselja ob petju in pogovorih, ko se je ob polnem poliču razživila domišljija. Kakor imajo Angleži svoj slavni Stonehenge zavrt v čarobne skrivnosti, tako imajo naši Podgorci svoji naravi in preproščini primerno Krvavi kamen odet v skrivnostni plašč pripovedi. Vsled tega zasluži, da ga uvrstimo med naše zaklade.

Kakega pol metra visoka apnenčasta skala z imenom Krvavi kamen stoji na sedanjem križišču stare ceste od Vahte do Miklavža in trase nove ceste, ki so jo urezali po soteski Vrtaškega potoka. Menda ni naključje, da je križišče cest prav pri Krvavem kamnu. Kot je mogoče zaslediti iz starih pripovedi, so se tu že od nekdanj križale poti, a ne poštenih ljudi, pač pa tihotapcev, uskoških hajdukov, tatov in zlikovcev vseh vrst. Medsebojni obračuni so bili pogosti na prijazni gozdni jasi, kjer stoji Krvavi kamen. Pri delitvi plena je uskoška kri zavrela in zabliskala so se noži. Kdo ve, koliko tihotapcev je izdihnilo pred apnenčasto skalo! Ljudje so slišali o takih dogodkih, zraven so pridali še nekaj svojega in tako so nastale pripovedi o čudežnem Krvavem kamnu na Gorjancih, ki da je neizbrisne rdeče barve.

Dolenjski popotnik Janez Trdina si je seveda šel to dolensko čudo na lastne oči ogledat. Prosvetljeni upokojenec ni bil vraževeren in je bolj kot besedam Podgorcev verjel svojim očem. Zatorej mu lahko verjamemo, ko v „Sprehodu v Belo krajino“ piše, da so še sledovi rdeče barve na kamnu. Kamen si je Trdina „ogledal pozorno od vseh strani“ in ugotovil, da se rdečilo drži skale tudi po jamicah in razpokah, po vseh kotih in nalomih. Sem ter tja je dolenski bard postrgal rdečilo z nožičem, da bi se še tako prepričal, ali gre res za človeško kri, kot zatrjuje ljudsko izročilo, ali je le navadna barva. Trdina se je prepričal, da je na kamnu barva.

Dandanes še teh sledov ni več, če izvzame mo z rdečilom podkrepjeno letnico 1687, katero je neznana roka neznano kdaj nerodno vpraskala v skalo.

Ljudsko izročilo, ki je še dandanašnji živo, govori o tem, da je kamen oblila človeška kri med preprirom tihotapcev, oziroma da se je pri kamnu dogodil bratomor. Ena od pripovedi pa govori, kako so se okoli Krvavega kamna klali in bili Kranjci in Hrvatje zaradi meje med obema deželama. Med bojem je strahovito brizgala kri kranjskih in hrvatskih junakov ter povsem prelila skalo, da na nji ni ostala niti pikica beline. Zmagali so seveda Kranjci in mejo pomaknili tja, kjer so sodili, da ji gre pravična pot.

Bolj romantična je pripoved o nesrečnem zaljubljenem paru. Ljudska govornica pravi, da ob kamnu počivata mladenič in deklica, ki sta se zvesto ljubila, a ju usoda na tem svetu ni združila.

Omenimo še zgodbo o zakladu, o kateri meni Trdina, da je resnična. Zgodba pripoveduje, da je pri Krvavem kamnu neki zlikovec zakopal priropano bogastvo. Na smrtni postelji je skrivnost izdal soujetniku v ljubljanski grajski ječi. Ko je jetnik prišel na svobodo, je seveda takoj odšel na Gorjance in izkopal nakradeni zaklad. Na račun izkopanih denarcev je lepo živel in popival po mili Dolenjski poldrugo leto. Pijančevanje in krokarija sta hitro snedla zaklad, nepridiprav pa se je ponovno podal na kriva pota. Trdina dodaja, da je to edini primer, ko so na Gorjancih zares izkopali zaklad, čeprav je ubogo podgorsko ljudstvo kar nwprej in obilno sanjari o bajnih zakladih, skritih pod kamnitimi pragi porušenihi cerkva in kapelici.

Kaj bi utegnili biti resnica? Da je bil nekdanj kamen ves rdeč pobarvan, ne gre domoviti, saj o tem zgovorno priča že samo ime Krvavi kamen. Vendar pa le stežka verjamemo, da bi človeška kri ostala tako dolgo na kamnu. Če drugega ne, ljudje bi jo zmlili s skale iz spoštovanja do mrtvih. Najbrž bo res najverjetnejša razlaga, da so kamen rdeče prebarvali grajski gospodje iz zabave. Po gorjanskih gozdovih so radi preganjali dolgčas in se kratkočasili z lovom, posedanjem na jash in uganjanjem norčij, med katerimi so mnogo šle na račun preprostega in vraževernega Podgorca.

Naj bo kakor hoče, Krvavi kamen ostaja gorjanska znamenitost. In če bo koga zanesla pot do senčne gozdne jase, naj postane ob kamnu, obudi v mislih davne pripovedi; gotovo ga bodo proizveli ljudskega genija osvežili, poživili in vsakdanjemu življenju vdahnili čar mamljivo skrivnostnega. Življenje čisto brez vsakih skrivnosti pa je lahko kaj suhoparno.

MILAN MARKELJ